5.

CONSTITVTIONES
ET DECRETA
CONDITA

IN PROVINCIALI SYNODO
MEDIOLANENSI,

Sub Illustrißimo et Reuerendißimo D. D.
CAROLO BORRHOMAEO,
S. R. E. tit. S. Praxedis Presbytero Cardinali, et S. Sedis Apostolicæ per uniuersam Italiam
LEGATO DE LATERE,
ARCHIEPISCOPO MEDIOLANI.

MEDIOLANI, M D LXVI.
Apud Io. Baptistam, et Pontios fratres.
CVM PRIVILEGIO.

PETRVS GALESINIVS LECTORI.

QVAE *res uel ad fidei præcepta, uel ad castißimum illum, qui uirtutum omnium caput est, Christianæ uitæ cultum pertinent, earum certe omnium plena sunt concilia. Sed illarum quidem rerum officia euulsa pene essent aliquando e nostra memoria, nisi repetita eadem conciliorum consuetudine, aut alia ratione ad illa ipsa reuocaremur ab ijs, quorum fidei, curæque traditi, et commißi sumus. nos enim profecto, quos et ad cælestis domicilij conspectum, et ad rerum diuinarum contemplationem Deus excitauit; condicionis nostræ sæpe obliti, quasi quodam mentis humanæ errore ad id prolabimur, ut quas res in hoc uitæ spatio labi, fluere, et interire cernimus, eas plus interdum amemus, quam illos sane decet, qui Euangelicis actioni-*

bus metiri felicitatem debent. ſæpeq. propterea inani quadam, et falſa illarum rerum ſpe ſuſtentati, noſtra conſilia, noſtrasq. actiones, quæ in ſempiternũ illius uitæ tempus ſpectare debent, eo dirigimus, quo popularis ille rerum, quæ ſub aſpectum cadunt, ſenſus nos uocat. quo fit, ut tantum ab officio, iureq. noſtro diſcedamus, ut ne cogitemus quidem interdum, ne dum agamus, et perſequamur ea, in quibus cum perpetuus ſit Euangelij curſus, ſi ſaluti noſtræ conſulere uolumus, ut uelle certe omnes debemus, perficere illa profecto, ac præſtare nos oporteret. at uero ea tam late imperans, rerum humanarum cupiditas cum eas mentibus noſtris tenebras offuderit; non modo in præclaris illis actionibus, quæ Euangelicis litteris diuinitus traditæ ſunt, nos non exercemur, ſed quod neque negari, neque diſsimulari poteſt, nullo Chriſtianæ pietatis pudore, ſine quo nihil honeſtum eſt, nihilq. rectum, ad ea ſæpe traducimur, in quibus nulla eſt Chriſtianæ uirtutis uel minima nota. cum igitur ea ſit hominum natura, ut terrenarum rerum ſenſibus delinita, in ijs multum quidem offendat, in quibus minime

deberet, ad corrigendos hos humanæ uitæ morumq. errores nihil ullo unquã tempore tam præstans fuit, nihil tam singulare, quam prouincialium conciliorum remedium; idq. cum ex ijs, quæ et summus ille Pontifex Leo primus, et Nicæni, Antiocheniq. patres statuerunt, tum ex eo maxime intelligi potest, quod non in Italia solum, sed in Hispania Toleti toties, Ilerdæ, Tarracone, in Gallijs Aureliæ sæpe, Rhemis, in alijsq. eius Prouinciæ ac Germaniæ item Britanniæq. locis, in compluribus Græciæ partibus, et in uniuersa denique Asia, Africa, atque Europa, eiusmodi prouinciales recte atque ordine habitæ, synodi fructum, eumq. maximum ad Christianæ uitæ disciplinam attulerunt. Idem hoc tempore nobis, Deo iuuante, sperare licet, ad usum reuocata ex Tridentini concilij decreto, illa, iamdiu intermissa, prouincialium synodorum consuetudine. hancq. nobis spem primum affert Mediolanensis synodus, quæ iam in lucẽ exit. ac si quæ olim in hac ipsa urbe contra Iouinianum habita synodus, illius explosa, et repudiata doctrina, utilis quidem fuit. hæc, ereptis huius prouinciæ morum erroribus, introductaq.

pie uiuendi disciplina idem plane efficiet; cum præsertim in ea constitutiones eiusmodi comperias, quarum præceptis unusquisque, qui salutē suam et uitam, ex uerbo Dei recte institutam, sibi proponit, se ualde conformare poßit ad omnes bene pieq. agendi partes. tuæ igitur pietatis est, non titulorum solum indicem, qui proxime sequitur, animaduertere; sed ea studiose legere, ac diligenter seruare, quę in ipsis constitutionibus uberius expressa continentur; ut ijs, atque alijs sanctißimæ uitæ institutis et præceptis ipse adiutus, eo progredi poßis, ut præmia illa consequaris, quæ maxima Deus pollicitus est ijs, qui religiosi sunt, et in pietate excellere uolunt. huius sane rei cura cum omnes maxime attingat; est profecto, cur se quisque ualde incitet, ut hæc Christianæ uitæ officia, quæ in catholica repub. esse oportet, cumulatißime præstet. quod si quibus sponte currentibus spectatæ etiam Pastorum uirtutes stimulos addunt, eo uehementius cōtendere ipsi plane debent; quo magis eorum consilio, doctrina, uitæ exemplo, et alijs rebus omnibus adiuuantur. Vale.

INDEX TITVLORVM, *qui tribus his Mediolanensis synodi constitutionum partibus continentur.*

TITVLI

PRIMAE PARTIS.

TITVLI
SECVNDAE PARTIS.

TITVLI
TERTIAE PARTIS.

CAROLVS BORRHOMAEVS,
MISERATIONE DIVINA
S. R. E. tit. S. Praxedis Presbyter Cardinalis,
ARCHIEPISCOPVS MEDIOLANI,
Prouinciæ nostræ fidelibus salutem in Domino.

✣

QVANTVM *mihi onus imponeret Archiepiscopalis officij ratio, cogendi prouincialem synodum, quo die ex grauissimo iusso sancti Tridentini concilij recognoui; mature ut id munus exequi possem, uehementer elaboraui. quod et nostræ testantur litteræ, quibus prouinciæ Episcopos euocauimus, et sciunt graues atque ornati uiri, qui nostris ea in re studijs et actionibus interfuerunt. itaque, cum primum mihi licuit, Mediolanum ue*

ni, quo prouincialibus Episcopis conuocatis, cognitisq. ab eisdem ijs rebus, quæ in singulis ciuitatibus ac diœcesibus correctionis, aut moderationis indigerent, in synodo de ipsorum Episcoporum consilio, atque consensu ea statuimus, ac decreuimus, quæ perturbatam Cleri, ac reliquorum uitæ, et officij disciplinam restituere, uacillantem confirmare, conseruatam propagare posse uiderentur. Synodo dimissa, cum a PIO IIII. *Pont. Max. Romam reuocarer, ne in ipso quidem itinere mihi quidquam maiori curæ fuit, quam ut ea decreta prouinciæ, ut spero, salutaria, primo quoque tempore peruulgarem. Quam in cogitationem toto animo incumbentem me et ipsius* PII *Pontificis, auunculi mei mox consequuta mors, et deinceps interregni, et pontificiorum comitiorum occupatio, non iam a studio illa in lucem proferendi, quod, et si grauioribus curis maxime distinebar,*

tamen dimittere non poteram, sed ab eorum editione retardauit. Sed bene, quod quemadmodum DEVM *aßidue precatus sum, et, ut ita fieret, pro mea parte contendi, breui, ipsius* DEI *benignitate singulari Pius V. Pont. Max. est renunciatus. qui pro summa sua cura, ac sollicitudine religionis, salutisq. animarum, mihi et facile concesßit, ut reuiserem hoc tempore commissum fidei meæ gregem, et inflāmatum studium meum edendi has constitutiones Prouinciæ nostræ fidelibus pia sane cohortatione magis etiam incendit; et ut hæc ad illos etiam pertinerent, qui alioqui ipsis non tenerentur, litteris suis Apostolicam interposuit auctoritatem. Damus igitur uobis, quæ ex præscripto Tridentini concilij ad moderandos mores, corrigendos excessus in Prouinciali synodo decreta sunt. eaq. non solum præsentium malorum remedia esse confidimus; sed cautionem quoque fore speramus re-*

liqui temporis uitiorum et incommodorum. Rogamus uero omnes, et per uiſcera miſericordiæ CHRISTI *Domini obſecramus; ut has conſtitutiones, quanto maximo poteſtis amore et pietate, amplectamini, legatis, ſequamini; totosq; uos ad earum ſententiam, rationemq; accommodetis. immo uero, ſi quod noſtrum eſſe poteſt, habito, et, ubi primum facultas fuit, edito hoc prouinciali concilio, meritum, id mihi et pijs ipſis ac prudentibus Patribus, quibus conſentientibus, et adiuuantibus hæc acta ſunt, præripite. tanto enim maior commendatio eſt eorum, qui colunt, quam qui tulerunt leges; quanto eſt obedientia officij præceptione præſtantior. Ceteris uero etiam hominibus ueſtra, uel morum mutatione, uel innocentia, ac pietatis perſeuerantia prælucete; ut iſto exemplo ad uirtutis et officij cultum reliquæ etiam prouinciæ incitentur. No-*

bis enim, ut in his decretis nihil propositum fuit, nisi DEI *gloria et uestra salus, sic nihil optatius esse potest, quam, ut ita decreta seruentur, ut pœnis, quæ delinquentibus propositæ sunt, nullus locus relinquatur; magisq. in agendo uestra religio, ac probitas, qua una uel maxima uoluptate noster compensabitur labor, quam nostra in decernendo diligentia commendetur. Valete in Domino.*

CONSTITVTIONES
ET DECRETA
CONDITA
IN PROVINCIALI SYNODO
MEDIOLANENSI.

NOS CAROLVS Borrhomæus S. R. E. tit. sanctæ Praxedis presbyter Cardinalis, ac Sanctiss. D. N. Papæ, et sanctæ Sedis Apostolicæ per uniuersam Italiam Legatus de latere, DEI et eiusdem Apostolicæ sedis gratia Archiepiscopus Mediolanensis, de consilio et assensu Reuerendissimorum DD. Coepiscoporum nostrorum, in Prouinciali synodo Mediolanensi, hæc statuimus, et sancimus.

DE PROFESSIONE FIDEI, et eius tuendæ cura.

PRima et maxima Pastorum cura uersari debet in ijs; quæ ad fidem catholicam, quam sancta Romana Ecclesia colit, et docet, et sine qua impossibile est placere Heb. 11.
Deo, integre, inuiolateq. conseruandam pertinent: ideo nos hinc potissimum exor-

dicendum esse duximus, ut, quæ ex eodem spiritu est fides, eandem una oris confessione profiteamur.

Sess. 25. c. 2. Sacri igitur Tridentini concilij auctoritate innixi, mandamus, ut omnes ij, qui beneficia ecclesiastica obtinent, uel in posterum obtinebunt; et qui in synodum diœcesanam conuenire debent; in ea synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, omnia et singula a sancto concilio Tridentino definita, et statuta palam recipiant; ueram obedientiam summo Rom. Pontifici spondeant; simulq. hæreses omnes publice detestentur, et anathematizent; fidem profitentes eisdem uerbis, quibus ex formula, a Sanctiss. D. N. Pio
Anno IIII. Pontif. Max. præscripta, nos et
1564 Coepiscopi nostri initio huius sanctæ syno-
Idib. di, iurati præstitimus, et professi sumus:
Nou. etiamsi antea in diœcesana synodo id officium, ad exequendum iussa Tridentini concilij, quacunque ratione et modo obierint.

Episcopi omnes prouinciæ nostræ constitutionem Sanctiss. D. N. Pij IIII. Pontif. Max. de professione fidei facienda ab ijs, qui de beneficijs curatis, ac canonicatibus prouisi sint, et a docentibus litte-

ras, et a promouendis ad doctorales, uel alios gradus, publicent in suis ciuitatibus et diœcesibus intra mensem; et ab omnibus inuiolate seruandam curent: Præsertim uero ab ijs, qui cuiuscumque status, condicionis, et dignitatis sint, quouis modo, uel nomine, publice aut priuatim, domi suæ uel alienæ, etiam si pædagogi sint, pueros, adolescentes, aliosue cuiusuis sexus, et ætatis, quascumque artes litterarias, uel alias liberales, etiam si ipsa prima grammaticæ rudimenta, legendo, interpretando, uel repetendo, uel alia quauis ratione, etiam si gratis doceant; quorum etiam omnium mores, antequam ad docendum accedant, probare debebunt. alioquin de ijs pœnas, in eadem constitutione propositas, sumant.

Qui uero, ne prædicti huic decreto obtemperent, impedierint; aut huius temeritatis quacumque ratione illis auctores, aut adiutores fuerint; seuere puniantur.

Vt autem id facilius, ac melius effici poßit; studiose inquirant parochi, quinam in suis parochijs eo docendi munere fungantur; et eorum nomina ad Episcopum ad mensem, a die publicationis constitutionis eiusdem numerandum, deferant. Quos uero deinceps eiusmodi cognouerint; primo quo

que tempore Episcopo indicent.

Parochi diligenter animaduertant, an in suis parochijs ullus sit, quod ad fidem attinet, prauis opinionibus imbutus, uel eo nomine suspectus; eumq. ad Episcopum, uel Inquisitorem deferant.

Moneant præterea populum, debere omnes, si quos nouerint aliquid fecisse, uel dixisse, quamobrem de huiusmodi peccato in probabilem suspicionem uenerint, statim deferre.

Obseruent etiam eos, qui ex finibus hæreticorum, uel hæresis nomine suspectorum, ueniunt; singulorumq. dicta et facta odorentur; ac de eorum uitæ consuetudine, et ratione cognoscant. et, si qua de ijs suspicio fuerit, Episcopum, uel Inquisitorem admoneant.

Principes uero, et ciuitatum Magistratus hortamur, ac per uiscera misericordiæ Christi Domini obtestamur, ut cæleste lucrum terrenis commodis præferentes, commercium, et consuetudinem hæreticorum, quam fidelibus perniciosam, ac pestiferam esse constat, pro sua pietate, ac studio religionis, e suis urbibus, atque oppidis amouendam, ac tollendam curent.

Prohibeantque, ut ne suæ ditionis homi-

nes, percipiendæ etiam linguæ causa, aut mercaturæ, alioue nomine, in hæreticorum locis instituantur, aut commorentur.

Sacro denique Inquisitionis officio in omnibus ex animo faueant, et opitulentur; et, ut eius edicta seruentur, auctoritatem etiam suam rogati interponant.

Cumque eis a sancta Sede Apostolica concessum fuerit, ut causis fidei ad patrocinium catholicæ ueritatis adsisterent, nihil sibi in illis usurpare, neque quidquam, quod contra sacros canones sit, attentare uelint.

Episcopi regulas Indicis de libris uetitis, ab ijs, qui illi negotio a sacrosancta Tridentina synodo præfecti fuerunt, ex auctoritate Sanctiss. D. N. Pij IIII. editas, ab omnibus librorum impressoribus, ac bibliopolis, ceterisq. omnibus laicis et ecclesiasticis personis seruari iubeant.

Quorum uero librorũ purgatio, eiusdẽ Indicis iussu, facienda est; eos legi, uendi, aut emi, haberiue omnĩo uetamus; donec ab ijs, ad quos pertinet, purgati et ꝓbati fuerint.

DE ABVTENTIBVS sacra scriptura.

N*Efaria est eorum temeritas, qui sa-*

ere scripturæ uerbis, uel sententijs, ad iocum, assentationem, contumeliam, superstitionem, impietatem, aut ad quosuis profanos sensus abutuntur. Quamobrem Episcopi in eos, qui in hoc genere deliquerint, ex sacrorum canonum, et Tridentini concilij decretis grauiter animaduertant.

Seß. 4 decr. de edi. & usu sacr. libr.

Et ut detestabilis hec licentia prorsus tollatur; fidelem populum per concionatores, parochos, confessores de huius peccati grauitate frequenter admonendum curabunt.

DE LVDI MAGISTRIS.

Principes et Magistratus in Domino uehementer hortamur, ut, nulla sumptus sui habita ratione, publicos ludi magistros in urbes et suæ ditionis loca conducant, non minus fidei et uitæ, quam doctrinæ et scientiæ laude commendatos.

Qui uero litteras docebunt, non solum libros, Indice Sanctiß. D. N. Pij IIII. auctoritate edito, nominatim uetitos, pueris non interpretentur, aut ab illis legi patiantur; sed neque etiam alios, quibus obscœna, uel turpia contineantur.

Præcipimus etiam, ut bonis moribus, et

salutaribus præceptis eos erudiant; in primisq. in aliqua pia; et christiana institutione, si Episcopo uidebitur, exerceant; ceteraq. omnia officia, quæ Leo X. in Lateranensi concilio statuit, præstent. In ijs si deliquerint, pro delicti genere plectantur. Sess.9

DE FIDEI INITIIS, *a parocho tradendis.*

PArochi singulis dominicis et alijs festis diebus, qui Ecclesiæ præcepto agi soleant, pueris singuli in suis parochijs initia fidei tradant; eosque ad obedientiam primum Deo, deinde parentibus præstandam, erudiant; ac propterea a prandio stata hora, proprio campanæ sono, ad id munus aßignato, ad ecclesiam conuocandos curabunt.

DE PRAEBENDA *Theologali.*

QVAE ecclesiæ cathedrales, aut collegiatæ in oppidis insignibus præbendam, aut stipendium quouis nomine theologiæ interpreti aßignatum non habent;

cum in illis sacrum concilium Tridentinum
Sess. 5. præbendam, primo uacaturam, ad hunc
c. 1. usum constituerit, quam ei tantummodo, qui ad hoc munus per se præstandum idoneus sit, deferri uoluit; id si adhuc re ipsa effectum non sit, curent Episcopi, ut quam primum decreto concilij satisfiat.

DE PRAEDICATIONE uerbi Dei.

Apostoli, in quorum locum Episcopi successerunt, satis nobis aperuerunt, uerbi Dei prædicationem esse præcipuum illorum munus, qui in Episcopali sede collocantur. Quamobrem nos auctori-
Sess. 5. tatem sacrosancti Tridentini concilij, et ue-
c. 2. et terum patrum secuti, in Domino Episco-
Sess. pos hortamur, ut toto pectore in hanc cu-
24. c. ram incumbentes, greges sibi commissos ip
4. simet, præsertim in ecclesia sua, uerbo Dei pascant. Quod si leui de causa, aut quodam animi languore impediti, non fecerint; sciant sibi prætermissi necessarij officij iudici Deo præcipue rationem esse reddendam. Sin autem se interdum uere impeditos cognouerint, per uiros idoneos, ex præscripto eiusdem concilij deligendos, hoc mu

nus studiosissime populo præstent.
In alijs uero ecclesijs parochialibus, uel alias curam animarum habentibus, saltē omnibus dominicis, et solemnibus diebus festis, ieiuniorum autē Quadragesimæ, et Aduentus tempore quotidie, uel ijs saltem diebus, quibus Episcopus iusserit, proprio parocho, et Curato, oues sibi commissas, pro earum sensu et intelligentia, salutaribus uerbis pascendas mandamus. Si qui autem propter inscitiam id præstare non poterunt; ad peritos confugiant, quorum auxilium implorantes, uel homilias sibi præscriptas, uel latinos sermones auctoris, ab Ecclesia recepti, in uulgarem linguam conuersos, approbatos tamen ab Ordinario, aut memoriter, aut de scripto pronuncient. Id autem tamdiu fiet, quoad liber Homiliarius ad hunc Curatorum usum Metropolitani cura prodibit in lucem. Sed ut norint Episcopi et eorum industriam, qui doctrina sunt prædití, et illorum diligentiam, qui aliorum uerbis diuinam legem enunciant; iubeant, si eis ita uidebitur, ab unoquoque parocho et Curato unum singulis mensibus, ab eo habitum in ecclesia, sermonem ad se mitti. Qui negligentes, aut contumaces fuerint, eos Ordi-

narij arbitrio suo puniant; et præterea alios deligant, qui eorundem impensa opus illud explere poßint; donec ipsi resipiscentes munus suum expleant. Quo etiam modo illis occurrere poterunt, quos etiam uel peritorum industria, uel homiliarum libris, uel alia quacumque ratione adiutos, parum proficere; quosue ei muneri minus aptos esse; uel prædicatione destruere potius, quam ædificare iudicarint.

Extra urbem uero in uniuersa diœcesi, præter officium, quod Curati præstabunt, tam multos distribuant Episcopi concionatores, ut in curatis ecclesijs, quæ in frequentioribus locis sitæ sunt, ceterisq. omnibus etiam non curatis, in quibus ipsi opportunum iudicauerint, intra cuiusque mensis spatium, saltem semel in aliquo die festo, Dei uerbum prædicetur. Eos autem ab illis, in quorũ ecclesijs prædicabunt, hospitio recipi uolumus, suppeditatis omnibus rebus, ad eorum uictum necessarijs, data etiam eleemosyna aliqua ex fructibus beneficiorum, uel etiam largitione laicorum, si beneficia tenuiora iudicauerint Episcopi, quam ut id onus ferre poßint; nisi sint, qui iure debeant, uel dare consueuerint.

Iis autem, qui prædicandi officio, aut

quacumq. ratione fidelibus christianã doctrinam tradendi munere funguntur, hanc uiam et rationẽ ineundam proponimus.
Vt sacram scripturam interpretentur eo sensu, quem catholica Ecclesia, et consentiens sanctorum patrum auctoritas comprobauit; neque quidquam ab Ecclesia, aut a doctoribus Ecclesiæ probatis alienum proferant.
Vt si quando ad auditorum utilitatem utendum erit allegorijs, eas ex receptis ab Ecclesia scriptis seligant.
Ne certum tempus Antichristi aduentus, et extremi iudicij diem prædicent; cum illud Christi Domini ore testatum sit, Non est nostrum nosse tempora, uel momenta. Act. 1
Neue quidquam præterea futurum ex sacris litteris diuinare, eiq. euentui certam diem præfinire audeant. Neque temere id sibi diuinitus reuelatũ esse affirment. Ne historias ex apocryphis scriptoribus populo narrent. Neue miracula, quæ probata scriptoris fide non commendentur. Si quæ tamen auditoribus salutaria iudicarint; ita commemorent, ut a certa eorum affirmatione abstineant.
Ne ineptas et ridiculas fabulas recẽseant: Neue superuacanea, et parum fructuosa.

Ne hæreticorum opiniones, et argumenta referant apud imperitam multitudinem: Quod si alicubi necessitas postularit, ut eorum falsa dogmata accuratius, ac liberius confutentur; id non longa disputatione, sed graui redargutione faciant. quod facile assequentur, si catholicam ueritatem ex promentes, sanctæ Ecclesiæ, conciliorum, et probatæ ueteris consuetudinis auctoritate, ac sanctorum doctorum, quos probat Ecclesia, testimonijs roborarint; et sacræ scripturæ locos, quorum sensus ab illis ad corrumpendas simplicium hominum mentes deprauantur, et ex alijs eiusdem scripturæ locis, et ex sanctorum patrum sententia fideliter interpretentur. Sic enim fiet, ut dogmatum peruersitas, quæ falsa interpretatione nitebatur, catholicæ ueritatis ui, et rectæ interpretationis pondere corruat.

Ne quid ambiguum, ancepsue loquantur, quod auditoribus uarie intelligendi occasionem præbere possit.

Neue concise, et obscure quidquam exponant; qua ex re auditorum animi expectatione incerti, et suspensi relinquantur.

Ne ostentandæ doctrinæ et eloquentiæ causa, difficiles, atque inanes quæstiones, fu-

cumueq orationis, et pigmenta conquirant, unde sui ipsius potius, quam Iesu Christi prædicatores esse uideantur. Sed præcipue in Euangelij, Symboli, Orationis Dominicæ, Angelicæ salutationis, Decem præceptorum, Sacramentorum Ecclesiæ, et sacrorum rituum dilucida explicatione uersentur.

In reprehendendis uitijs ita se gerant, ut pietatis et caritatis studio eos adductos, non hominum, sed peccatorum odio id facere omnes intelligant.

Diligentes, ac uehementes sint in ijs uitijs et peccatis exagitandis, in quibus magis uolutatum populum, aut ad ea procliuiorem uident.

In prauas etiam cõsuetudines inuehantur: et in eas, quæ, etsi malæ non uidentur, tamen facile peccandi causam afferunt.

Ne quemquam nominatim, aut tacite illum designantes, insectentur.

Ne in ordinem ullum, statum, aut uitę genus, ab Ecclesia receptum, inuehantur.

Ne Episcopos, aliosue Prælatos, neue ciuiles magistratus cum auditorum offensione asperius obiurgent; sed pie potius admoneant. Populumq. doceant, Præpositis suis, etiam discolis, obedire.

1. Timo. 2. *Quem etiam sæpißime moneant ex Apostoli sententia, ut faciat obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, qui in sublimitate constituti sunt, præsertim uero pro ijs, qui peruigilant, quasi rationem pro animabus eorum reddituri; ut quietam, et tranquillam uitam gerant in omni pietate et castitate.*

Ita afficere studeant auditores, ut sua peccata dolenter defleant; quos interdum, propositis supplicijs æterni ignis, a flagitijs et facinoribus deterreant; interdum commemoratis cælestis uitæ præmijs, ad uirtutes, in primis uero ad Dei, et proximi amorem accendant.

Decreta concilij Tridentini, præsertim quæ ad mores et disciplinam christianam restituendam pertinent, et has nostras constitutiones populo studiosius inculcent.

Omnes hortatu et præceptis ad pietatem erudiant; et quæ cuiusque sit propria uirtus, quod officium, patris, filij, uiri, uxoris, domini, serui, laici, clerici, priuati, magistratus, omnium denique ætatum, generũ, ordinum partes et munera aßidue commemorent.

Hanc præterea rationem habeant, ut non

solum Dei et ecclesię præcepta seruanda esse doceant; sed modum illis tradant, quo ea ex Dei uoluntate seruari oporteat.

Commoneant, ut non solum præceptis seruandis, sed etiam consilijs amplectendis, ad perfectiorem uitam in dies magis contendere studeant.

Doceant, quo modo utendum sit bonis animi, corporis, et externis: Quoue modo secundis et aduersis rebus; ut ea sint illis, tamquam instrumenta, ad consequendam uitam cælestem.

Maxime uero caueant, ne quod præceptis et hortatu ædificant; id uita et moribus destruant; ne cum alijs prædicauerint, ipsi reprobi efficiantur. Indulgentias populo ne publicent, nisi de consensu Episcopi.

Neminem populo paupertatis nomine cõmendent; nisi is testimonium ab Episcopo scriptum attulerit. Neque ei inter concionẽ permittatur, ut eleemosynam a quoquam petat in ecclesia; sed aut ad fores ecclesiæ stet; aut per eos, qui eam curã susceperint, id negotiũ ita cõmode, ac celeriter agatur, ut minime concionẽ impediant.

Sacra concio noctu numquam, sed opportuno tempore, Episcopi præscripto, habeatur.

Dum habetur, nec Missæ aut horę canonicæ clara, aut submissa uoce in ea ecclesia dicantur.

Episcopi ijs diebus, quibus legitime impediti, prædicandi munus in suis ecclesijs per alios præstabunt, eisdem sacris concionibus, quantum poterunt, interesse studebunt. Qui uero dignitates, personatus, uel canonicatus in cathedrali ecclesia obtinent, et alij eiusdem ecclesię clerici, dominicis, ac festis solemnibus diebus semper; Quadragesimæ autem et Aduentus tempore quam sæpissime uerbi Dei conciones in eadem ecclesia audiant. quod officium a ceteris quoque ciuitatis clericis prestari diligenter curabunt Episcopi; ut ipsorum exemplo laici etiam ad audiendum Dei uerbum studiosius confluant.

Concionis audiendæ causa, loca uirorum et mulierũ, si fieri potest, Episcopi cura distinguantur, qui ad id exequẽdum idoneos aliquot uiros adhibeat; et a sæcularibus magistratibus, si opus erit, auxilium petat.

QVAE SERVANDA SVNT in sacris imaginibus effingendis.

Seß. CVm sacrosancta Tridentina synodus

decreuerit, nemini licere ullo in loco, uel ecclesia, etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere, uel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit; eiusq. diligentię et curę commendarit, ut in sacris effingendis imaginibus nihil falsum, nihil profanum, nihil inhonestum, nihil præpostere, nihil non recte atque ordine adhiberetur; illud in primis caueant Episcopi, ne quid pingatur, aut scalpatur, quod ueritati scripturarum, traditionum, aut ecclesiasticarum historiarum, aduersetur: ne cuius lectio prohibetur, eius imago populo proponatur. 25. in dec. de inuoc. Sanct.

Historiæ quoque, quibus neque Ecclesia, neque probati scriptores auctoritatem ullam dederunt; sed sola uulgi uana opinione commendantur, effingi prohibeantur.

Deinde uniuscuiusque imaginis os, corpus, corporis habitum et statum, ornatum, et locum inspiciendum curent Episcopi; ut hæc omnia ad prototypi dignitatem et sanctitatem apta sint et decora; atque ex imaginis inspectione pietas excitetur; nulla uero turpis cogitationis detur occasio.

Hæc et reliqua huiusmodi ex Tridentini concilij præscripto ut commodius Episcopi exequantur, conuocent suarum diœcesum

pictores et sculptores ; omnesq. pariter doceant, a quibus cauere debeant in sacris imaginibus effingendis : curentq. ne illi, inconsulto parocho, aliquam sacram imaginem publice, uel priuatim effingant. Quod si qui deliquerint, puniantur tam ipsi artifices, quam ij, quorum sumptibus, uel iussu efficta erunt imagines.
Parochi uero Episcopo significent, quę ille iudicarit in sacris imaginibus effingendis ad se propter difficultatẽ deferri debere.
Quod si quæ iam pictę imagines, fictaue simulacra ob artificum temeritatem, aut inscitiam, eiusmodi fortasse fuerint, ut ferenda nullo modo uideantur ; ea curent Episcopi, doctorum etiam et peritorum uirorum consilio adhibito, ut omnino deleantur, uel saltem aliqua ratione corrigantur.

DE ACTIONIBVS ET REpræsentationibus sacris.

QVoniam pie introducta consuetudo repræsentandi populo uenerandam Christi Domini passionem, et gloriosa martyrum certamina, aliorumq. Sanctorum res gestas, hominum peruersitate eo deducta est, ut multis offensioni, multis etiam risui,

et despectui sit; ideo hæc statuimus.

Vt deinceps Saluatoris paßio nec in sacro, nec in profano loco agatur; sed doctè et grauiter eatenus à concionatoribus exponatur, ut, qui sunt uberes concionum fructus, pietatem et lacrymas commoueat auditoribus. quod adiuuabit proposita crucifixi Saluatoris imago, ceteriq. pij actus externi, quos Ecclesiæ probatos eße Episcopus iudicabit.

Item Sanctorum martyria et actiones ne agantur; sed ita pie narrentur, ut auditores ad eorum imitationem, uenerationem, et inuocationem excitentur.

DE SANCTARVM RELIquiarum ueneratione.

VT Sanctorum Reliquijs, quæ debetur, ueneratio et cultus adhibeatur, statuimus; ut in locis honestißimis, ac decoris uasculis, qua debent, religione asseruentur.

Cum populo pietatis causa ostenduntur, lumina accendantur.

Ex loculis uero et receptaculis, ubi conditæ sunt, ne educantur.

Ne temere exponantur omnium oculis.

Neuè questus gratia.

Cetera etiam de Reliquijs, quę a sacra Tridentina synodo decreta sunt, Episcopus inuiolate seruari iubeat.

DE MAGICIS ARTIBVS, ueneficijs diuinationibusq. prohibitis.

Magos et maleficos, qui se ligaturis, nodis, characteribus, uerbis occultis mentes hominum perturbare, morbos inducere uel expellere, corporum figuram et constitutionem immutare, uentis, tempestati, aeri, ac mari incantationibus imperare posse sibi persuadent, aut alijs pollicentur; ceterosq. omnes, qui quouis artis magicæ, et ueneficij genere pactiones, et fœdera expresse, uel tacite cum dæmonibus faciunt; Episcopi acriter puniant; et e societate fidelium exterminent.

Deinde omnem diuinationē ex aere, aqua, terra, igne, ex inanimatis, ex unguium, et lineamentorum corporis inspectione, ex sortibus, somnijs, mortuis, alijsq. rebus, quibus per dæmonum significationem, incerta pro certis affirmantur, futura prędicere, furta, thesauros absconditos commonstra-

re se posse profitentur; et huius generis reliqua, per quæ curiosorum et imperitorum hominum mentes facile decipiuntur, coerceant, et eyciant.

In eos etiam, qui huiusmodi diuinatores, sortilegos, coniectores, ariolos, et cuiusuis generis magos de aliqua re consuluerint; uel, ut consulerentur, cuique auctores, adiutores, hortatoresue fuerint, uel eis fidem habuerint; seuere animaduertant.

Si quis etiam annulos, uel aliud ad magicos, uel superstitiosos usus fecerit, aut uendiderit; graui pœna afficiatur.

Astrologi, qui ex Solis, Lunæ, et aliorum astrorum motu, figura, et aspectu, de hominum actionibus, quæ a libero uoluntatis arbitrio proficiscuntur, certo aliquid euenturum affirmant, grauibus pœnis plectantur. quæ pœnæ etiam ad eos pertineant, qui ad illos de huiusmodi rebus detulerint.

Denique pœnas sumant Episcopi de ijs omnibus, qui in itineris susceptione, aut cuiusuis rei institutione, uel progreßione dies, tempora, et momēta obseruantes, quadrupedum uoces, auium garritum, aut uolatum notantes, ex occursu etiam hominum, uel pecudum, suscipiendi operis felicitatem augurantur.

DE BLASPHEMIA.

Blasphemiæ impudentia, et impietas eo prolapsa est, ut in ea coercenda uix satis diligentiæ adhiberi posse uideatur. itaque sacris canonibus, et Pontificum decretis, maxime uero iis, quæ Leo Decimus in Lateranensi concilio decreuit, innixi, hæc mandamus.

Sess. 9. tit. de refor. curiæ.

Vt quicumq. Deo palam, seu publice male dixerit, contumeliosisq. aut obscænis uerbis Dominum nostrum Iesum Christum, uel gloriosam Virginem Mariam, eius matrem, expresse blasphemauerit; si clericus sit, primum fructibus unius anni beneficiorum ecclesiasticorum, quæcumque habuerit, mulctetur. Si iterum in eo peccarit, eo beneficio, quod habet, priuetur; et, si plura obtineat, eo priuetur, quo Ordinarius priuandum censuerit. Si tertio blasphemarit, dignitates ac beneficia omnia, quæcumque habuerit, eo ipso amittat; ad eaq. deinceps retinenda, aut obtinenda inhabilis sit. Si uero laicus fuerit; primum, aut etiam secundo, pecunia mulctetur, ex præscripta in eodem concilio ratione. Tertio grauem pænitentiam publice agat, eo modo, quo a sacris canonibus præscriptũ est.

Qui uero Sanctos blasphemarit, aut in Deum et gloriosam Virginē Matrem maledicta, nō tamen palā aut publice, contulerit, mitius aliquāto iudicis arbitrio puniatur. In foro autem conscientiæ, ei, qui blasphemiæ reus fuerit, grauem pro modo culpæ pænitentiam confessor imponat.

Qui blasphemantem audierit, si posit sine periculo, asperius obiurget; omnino autē intra triduum eius nomen ad iudicē ecclesiasticum, uel sæcularem deferat. Si plures simul audiuerint, singuli idem faciant; nisi inter eos conuenerit, ut unus pro omnibus eo fungatur officio. Quod si domini, mercatores, aut artifices, famulos, aut ministros audierint blasphemātes, semel monitos, si iterū in eo genere peccarint, domo eijciant. Principes autem et Magistratus per Dei gloriam, quæ blasphemia maxime uiolatur, obsecramus, ut hæc omnia diligentissime seruari studeant, uberrimam piæ curæ a Deo mercedem expectantes, præter decem annorum indulgentiam, quam Ses. 9
Leo Decimus in eodem Lateranensi concilio et ipsis, et iudicibus, et deferentibus elargitus est. Quod si sæculares iudices, quod minime futurum speramus, blasphemiæ conuictos, iustis pænis non affecerint; tit. de refor. curiæ.

sciant iisdem pœnis, quas de fontibus sumere neglexerunt, ex eodem concilio se teneri.

DE FESTORVM DIERVM cultu.

MAximam in eo diligentiam ac studium Episcopi ponere debent, ut dies festi pie, sanctéq. obseruentur ab omnibus. cum enim ij potissimum ad celebrandas Dei et Sanctorum laudes salutariter instituti sint; curandum est etiam diligenter, ut ne ijs ipsis quisquam ad diuinam offensionem et animæ suæ perniciem abutatur.

Prohibeant igitur ij, ne illiberales artes exerceantur; aut ullum opus fiat eo tempore alienum.

Ne quid ematur, aut uendatur, præter id, quod ad uictum illius diei, uel ad ægrotorum curationem necessarium sit.

Ne officinæ, aut omnino, aut aliqua ex parte, apertæ habeantur.

Ne fiant nundinæ, sed quæ festo die fieri consueuerint, in antecedentem, uel sequentem diem, qui festus non sit, transferantur.

Qui

Qui secus fecerit, seuere plectatur Episcopi arbitratu. Pro officinis apertis, rebusue uenditis, si filius, famulus, ministri deliquerint; etiam pater, dominus, et artifex pœnam subeant.

Iis etiam diebus studebunt Episcopi, ne personati homines incedant.

Ne ludi equestres, certamina, aut alia ludicra et inania spectacula adhibeantur.

Choreæ, saltationes in urbibus, suburbijs, oppidis, uicis, aut usquam omnino ne agantur.

Doceant uero populum, debere unumquemque, eo potissimum tempore, in diuinis officijs et concionibus audiendis frequentem esse; ac in precibus, recolendisq. Dei maximis beneficijs, assidue uersari.

CONSTI-

CONSTITVTIONVM PARS SECVNDA.

DE IIS, QVAE AD SACRAmentorum administrationem generatim pertinent.

QVO maior et uberior est sacramentorum fructus, quam ut eius uis explicari facile poßit; eo diligentius et intima animi pietate, et externo cultu ac ueneratione tractanda, ac percipienda sunt. quod officium ut omni studio et opera nostra adiuuemus, præter ea, quæ ad salutarem hanc rationem constituit sacra Tridentina synodus, quæ et Episcopi, et parochi inuiolate seruare debebunt; nonnulla etiam ad tollenda incommoda et abusus, quos in prouincia nostra hominum uel culpa, uel negligentia in sacramentorum administrationem inuexerat, statuenda duximus.

Primum autem magnopere hortamur Episcopos, quorum diœceses inter se implicatæ et confusæ sunt, ut communi uoluntate, atque sententia rationem inire studeant, qua explicari et commodius distin-

gui poßint; adhibita etiam, si opus erit, prudentia ac diligentia uicinioris Episcopi, ut amice sublatis impedimentis, negotium de communi eorum sententia, sedis Apostolicæ auctoritate, conficiatur.

Quæ parochiales ecclesiæ partem habent sui populi extra mœnia urbium, uel oppidorum, uel alibi; quo fiat, ut parochus, presertim nocturno tempore, illis hominibus sacramenta commode administrare non poßit; in illis Episcopi aut eam partem commodiori parochiæ uniant; aut etiam, inuitis rectoribus, ex constitutione Alexandri III. et decreto concilij Tridentini, nouas constituant parochias. Illis autem sacerdotibus, qui de nouo erunt ecclesijs, recenter erectis, præficiendi, congruens aßignetur portio, arbitrio Episcopi, ex fructibus, ad ecclesiam matricem quomodocumque pertinentibus; et, si necesse erit, compellant populum ad ea subministranda, quæ sufficiant ad uitam noui rectoris sustentandam.

Cap. ad audientiã, de eccle. ædifi. et repar. Seß. 21. c.

Quod præterea Tridentina eadem synodo decretum est, ut ecclesiarum rectoribus tot sacerdotes adiungãtur, quot et ad sacramẽta parochianis administranda, et ad diuinum cultum satis esse poßint; id Episcopi

omni diligentia exequantur.

Parochiarum distinctio, quæ familijs, non certis finibus, facta est, et parochis ad sacramentorum administrationem, et populo ad illorum susceptionem magnum incommodum afferre solet. quare Episcopi, sublata intra sex menses diuisione parochiarum, per familias facta, eas certis limitibus, terminisq. describant.

Cum sacramenta Ecclesiæ non solum sine simoniæ labe, uerum etiam sine auaritiæ suspicione præbenda sint; caueant omnes, ne in eorum administratione quidquam exigant; aut etiam uerbis, uel signis, directe, uel indirecte petant. Qui secus fecerit, eum et pœnis, iure communi statutis, et alijs arbitrio Episcopi plecti uolumus,

Studeant Episcopi, ut in ecclesia sua cathedrali in sacramentorum administratione, in exorcismis fontium, et sponsorum benedictionibus ritus et cæremoniæ ex more sanctæ Romanæ Ecclesiæ adhibeantur.

Omnes uero inferiorum ecclesiarum, quæcumque illæ sint, rectores in ijs omnibus ab obseruatione cathedralis ecclesiæ nulla ex parte discedant.

Sacerdotes in sacramentorum administratione semper superpelliceum et stolam adhibeant.

Episcopi in administrandis sacramentis, illorum uim et usum, pro eorum, qui sumpserint, et adfuerint, intelligentia, diligenter explicabunt.

Idem quoque facient parochi ea ratione, ac sententia, quæ in Catechismo, Romæ edendo auctoritate Sanctiss. D. N. præscribetur. Interim uero aliquo catholici scriptoris catechismo ab Episcopo deligendo utantur.

Parochi crebris cohortationibus in id maxime incumbant, ut populus, sibi commissus, ad Confeßionem et Communionem frequenter, præcipue autem in Natiuitatis Domini, et Pentecostes, ac alijs solemnitatibus accedat.

AEgrotos uero, etiam nõ uocati, inuisant, ut ad sacramentorum susceptionem inducant; et eorum animabus, quacumque ratione poßunt, sollicite consulant.

Si parochi ad aliam ecclesiam transierint, antequam a priore migrent, successori libros tradant; in quibus eorum, qui baptizati, confirmati, matrimonio iuncti fuerint, nomina describi, infra iubemus.

Qui secus fecerit, grauißime ab Ordinario puniatur.

QVAE PERTINENT AD Baptismi administrationem.

NEmini liceat quemquam intra domesticos parietes baptizare; sed natum infantem ij, quorum est ea cura, ante nonum diem ad suscipiendum baptismum in ecclesiam deferendum curent. quod si neglexerint, excommunicationis pœnam subeant.

Permissa est tamen, si instet periculum, facultas baptizandi in priuatis ædibus sacerdoti; uel, si is absit, alteri sacris initiato; uel si non adfuerit, laicis, primo mari, aut demum fœminæ; qui recte nouerint ueram baptismi formam, Ego te baptizo in nomine patris, et filij, et spiritus sancti. quibus uerbis nihil prorsus ab ipsis addendum, uel detrahendum esse, crebro populum suum parochus admoneat.

Quod si domi baptizatus postea uixerit; omnino intra nonum ab ortu diem, uel cum primum per ualetudinem licuerit, eum in ecclesia sistant, ubi, si rectam baptismi formam seruatam esse constiterit, ei tantum

ritus, ac caremonia baptismi adhibeantur.

Fideles in baptizandis filijs eos potius eligant compatres, qui eorum anima consulere, quam qui inopia subuenire poßint. Cuius officij sæpius eos parochus admonebit. Curabitque, ut compatres tales deligantur, qui fidei et morum ratione suscipiendo muneri satisfacere poßint.

Caueant uero parochi, ne excommunicatos, uel eos, qui eo anno, Paschæ tempore, ex præcepto ecclesiæ peccata confeßi non fuerint; et sanctißimam Eucharistiam non sumpserint; admittant ad leuandum baptizatum de sacro fonte.

Sacerdos baptizaturus, primum quam actionem suscepturus sit, diligenter ipse animaduertat; et ad tanti muneris functionem sancte, grauiterq. accedat.

Deinde compatres moneat, ut iocis omnibus, nugisq. semotis, pie ac religiose, quid agatur, attendant; intelligentes Christo filios spiritualiter generari; teneriq. se pro suo susceptionis officio, eos catholica fide, et probatis moribus instituere; si parentes id facere omiserint.

Detestabilem consuetudinem baptizatos infantes in altare collocandi, ut mune-

ribus compatrum inde redimantur, Episco pi seuerius uindicabunt.

Compatres, et commatres nihil infantibus, quos susceperunt, aut eorum parentibus, baptismi tempore, largiantur.

Cum oleum chrismatis consecratur; omnino intersint, et qui dignitates seu personatus obtinent, et canonici, ac reliqui cathedralis ecclesiæ clerici, et quos ex alijs ecclesijs suæ ciuitatis et diœcesis Episcopus uocandos duxerit.

Caueant parochi, ne sacrum chrisma in baptismo a laicis attingatur. Neve lintteola, quibus in baptizatis sacri chrismatis unctio extergitur, ad hoc asseruent, ut ijs tangenda tradant, quos parentes baptizati sibi compatres, uel commatres fieri cupiunt.

Singulæ parochiales ecclesiæ singulos fontes habeant; in quibus diligenter toto anno seruetur aqua baptismalis, solemni ritu benedicta.

Parochus librum habeat, diligenterq. custodiat; in quo baptizati parentum, et compatrum nomen, cognomen, diemq. natiuitatis, ac baptismi, et an ex legitimis nu ptijs procreatus sit, describat; et quotannis singulorum annorum scriptæ eius ra-

tionis exemplum det Episcopo, qui id fideliter asseruandum curabit.

Moneant parochi puerperas, ut, cum primum post partum domo exierint, mox ad ecclesiam, Deo actura gratias, accedant, ubi benedictionem a parocho suscipiant.

QVAE PERTINENT AD Sacramenti confirmationis administrationem.

Minori septemnio Confirmationis sacramentum nemini præbeatur.

Parochi in ecclesia ante denuncient tempus, quo sacrum chrisma ministrandum erit.

Eos, qui confirmandi sint, eius sacramenti uim ac uirtutem edoceant.

Susceptores in sacramẽto Confirmationis, neque ijs, quos susceperint, neque eorum parentibus quidquam omnino largiantur; ne cuiquam, quod aliquando commissum est, iterandi hoc sacramentum, quod nefas est, occasionem præbeat.

Omnem diligentiam adhibeant Episcopi, ut, qua ratione commodius fieri poterit, parochi describant confirmatos, et compatres; seruatis ceteris omnibus, quæ

de libro baptizatis describendis præscripsimus.

QVAE PERTINENT AD SAcramentum sanctæ Eucharistiæ.

NEmo Paschæ tempore Eucharistiæ sumptionem ulla de causa differat. Qui præstituto tempore non communicarint, eorum nomina parochus ad Episcopum, ad sex dies post octauam Paschæ, scripto deferat; expositis etiam causis, quas extra confeßionem cognouerit; alioqui pœnas det Episcopi arbitratu.
In eos uero omnes Episcopus censuris, et alijs pœnis acriter animaduertat; ijs exceptis, qui eiusdem parochi consilio iusta de causa sumptionem in aliud tempus pro duxerint.
Huic decreto ne fraus fieri poßit; statuimus, ut si quis ex neceßitate, uel alia iusta causa, ab Episcopo, uel proprio parocho comprobanda, extra parochiam suam dicto tempore Eucharistiam sumpserit; parocho suo de eo fidem faciat: sin minus, in eum agatur, ac si non communicasset.

Publici concubinarij, fœneratores, ac blasphemi, et alij eiusmodi facinorosi bo-

mines semel ad pœnitentiam et Communionem admißi, si postea eos in eodem luto peccatorum hærere cognitum fuerit, amplius ad sacram Communionem ne recipiantur; nisi postea eos uitam et mores re ipsa emendasse, parochi perspexerint.

Eucharistiæ sacramentum, ubi pro ecclesiarum amplitudine commode fieri poterit, maribus seorsum a fœminis ministretur.

Qui sumunt, ut ad Deum tali tempore accedentes decet, demisso habitu et humili uestitu, pœnitentiam et animi submißionem præseferant.

Sacerdos sanctißimam Eucharistiam ijs, qui raro sumunt, non prius ministret, quam eos diligentius admonuerit, quanta reuerentia et humilitate ad tremendum illud sacramentum accedere debeant; quantaq. illis supplicia sint parata, qui indigne suscipiunt.

Adolescentibus, qui tunc primum Eucharistiam sumere uoluerint, parochus non præbeat; nisi eos ante aliquot dies examinarit; et de ui, et ratione sacramenti diligenter instruxerit.

Populo, postquam Eucharistiam sumpserit, uinum calice consecrato, uel alio ua-

se, quod ad sacri calicis formam factum sit, ne praebeatur.

Episcopus diligentissime curet, ut in cathedrali, collegiatis, parochialibus, et alijs quibusuis ecclesijs, ubi sacrosancta Eucharistia custodiri solet, uel debet, in maiori altari collocetur; nisi necessaria, uel graui de causa aliud ei uideatur.

Ante ipsam semper lampas accensa colluceat.

Tabernaculum, quo asseruatur, ornatum, et bene septum, ac munitum sit.

Vt oratio, quam uocant Quadraginta horarum, coram sanctissimo Sacramento, quo frequentissimus populus conuenire solet, qua pietate et religione instituta est, eadem retineatur, et propagetur, decernimus.

Vt Sacramentum in altari decenter ornato, collocetur, quo tempore, uel letaniae cantentur; uel, si temporis ratio patiatur, Missa celebretur; neque tamen extra ambitum templi sacra Eucharistia deferatur; nisi secus uideatur Episcopo.

Nemini autem eo, praeter orantes custodes, huius orationis causa noctu conuenire liceat.

Interdiu autem mares, quantum fieri po-

test, separatim a fœminis orent.

Die festo corporis Christi Domini, cum sacrosancta Eucharistia in solemni supplicatione gestatur, si adfuerit Episcopus, is eo ferendæ Eucharistiæ officio fungatur; si non adfuerit, id munus exequatur solus is presbyter, qui secundum Episcopum, pro eius loci consuetudine, honore ceteris præstat; nisi ex priuilegio, aut consuetudine ad alium presbyterum ea cura pertineat.

Vt sanctißima Eucharistia ad ægrotos summa cum religione deferatur; parochi populum sæpißime hortentur, ut frequens semper prosequatur.

Eamq. ob causam etiam sodalitates Corporis Christi in parochijs instituant.

Cum uero deferenda erit, tum cum campanæ sonitu præmoneant.

Lumina, tintinnabulum, et decorum uasculum, uelo etiam decenter contectum, ac præterea, ubi fieri poterit, umbellam adhibeant.

Duas autem sacræ Eucharistiæ particulas deferant; ne, eis ad ecclesiam redeuntibus, populus inane uasculum odoret.

QVAE PERTINENT AD celebrationem Missæ.

Seß. 22. in dec. de obser. et eui. in cele. Missæ.

PRæcepit sacra Tridentina synodus, ut quæcumque in Missæ celebrationem irrepserunt, a tanti sacrificij dignitate aliena, ea Episcopi tollere sedulo studeant. Quamobrem nos eiusdem concilij decretum exequentes, ut sanctißimum Missæ sacrificium, in qua, illa Deo patri placens hostia, Iesus Christus in odorem suauitatis offertur, singulari religione, ac pietate, et a sacerdotibus celebretur, et a populo colatur; hæc statuimus.

Episcopus nosse studeat omnes, qui in quauis ecclesia Missam celebrare, uel sacerdotem, qui celebret, exhibere debeant; cogatq. suo officio satisfacere.

Nemo clericus, uel laicus in suis sæcularibus, ecclesijs, capellis, uel Oratorijs, quamuis ab Ordinario probatis, etiam si iurispatronatus sint, quemquam sæcularem, uel regularem sacerdotem celebrare patiatur; qui scriptam celebrandi facultatem singulis sex mensibus renouandam, ab Episcopo non impetrarit.

Quod si quis onus recipiat ad tempus, uel perpetuo ibidem celebrandi, uel ei sdem lo

cis inseruiendi; hunc non generatim, sed nominatim eorum locorum causa eiusmodi facultatem impetrare uolumus. Qui contra præscriptam rationem uel celebrarit, uel, ut celebretur, permiserit, grauiter puniatur.

Clericis alienæ diœcesis rei diuinæ faciendæ facultatem ne permittat Episcopus; nisi ostendant litteras testimoniales, seu dimissorias Ordinarij sui, duobus tantum mensibus ante, si in prouincia, si extra prouinciam in Italia, quattuor, sex uero, si extra Italiam datas; uel si eæ antiquiores sint, afferant etiam scriptum testimonium de uita, et moribus ab ijs Ordinarijs, in quorum diœcesi post illud tempus aliquandiu permanserint. *Sess. 23. c. 16. Decr. de refor.*

Sacerdotes, qui publice et notorie criminosi fuerint, a Missæ celebratione arceantur; nisi, emendata uita, sceleris maculam eluerint.

Facultates, cuicumque ab Episcopis ad hanc diem concessæ, plures Missas eodem die celebrandi, posthac irritæ ac nullæ sint.

Nemini sine facultate, ab Ordinario scriptis impetrata, in Oratorijs sodalitatum secularium, quas confraternitates uocant,

aliisue ecclesiis, capellis, aut Oratoriis sæcularibus, quæ parochialis ecclesiæ finibus continentur, Missam celebrare liceat dominicis et reliquis festis diebus; nisi absoluta concione, quæ inter Missam in parochiali ecclesia habebitur.

Missæ nec ante auroram, nec post meridiem, nisi ex causa iure permissa celebrentur.

In ecclesiis, ubi plures Missæ celebrari solent, is ordo seruetur, ut pro populi commoditate prima diluculo, reliquis deinceps debito interuallo distributis, postrema autem, quo tardius liceat, celebretur.

Quod si eodem tempore pluribus locis Missa celebranda sit, rationem ineant Episcopi, ne sacerdotes inter se, alius ab alio, perturbentur.

Dec. de obser. et eui. in cel. Missæ

Nullus sacerdos, quemadmodum a Tridentina synodo statutum est, in priuatis ædibus et omnino extra ecclesiam et Oratoria, quæ diuino tantum cultui dicata, et a locorum Episcopis designata, ac uisitata sint, Missam celebret.

Oratoriorum autem ædificationem, aut usum, ne facile, sed magna de causa permittant iidem Episcopi.

In eis autem designandis, uel probandis,

hæc seruent.

Ne sint in interiorum ædium partibus, in quibus domini, uel familia frequentius, uersentur; sed commodo et honesto loco a cubiculis, triclinijs, et ab aula separato, ad templi formam et regulam propius accedant.

Nec ita angusta sint, ut qui Missam audierint, ad ostium, aut fenestram stare cogantur; aut denique ibi sacris interesse, ubi promiscue profanum aliquod exerceatur; quod fieri omnino probibemus.

Cui autem id permissum fuerit, is eo rarius utatur; ne distracti homines illa commoditate, ecclesiam Dei minus frequentent; quod exemplo etiam noceat alijs.

Ornamenta et instrumenta altarium pro celebratione Missæ pura ac munda sint; præsertim corporalia ac purificatoria. quamobrem etiam uino albo, ubi possit, tantummodo ad Missæ sacrificium sacerdotes utantur.

Calices ex metalli genere, iure permisso, adhibeantur, eoq. pretiosiori, quantum per facultates licuerit.

Die sabbati semper Missa de beata Virgine celebretur; nisi diei solemnitas,

uel ecclesiæ institutum interdum obstiterit; quo casu eius omnino commemoratio fiat; nisi et id ecclesiæ instituto impediatur:

Ne plures tribus, uel ad summum quinque, orationes, seu, ut uocant, collectæ dici poßint; nisi ubi ecclesiæ institutum aliud postulet.

Tollant Episcopi sumptuosa conuiuia, ludos, choreas, et omne inanium oblectamentorum genus, ceterosq. omnes abusus, qui populi temeritate, aut sacerdotum auaritia in nouæ, ut uocant, Missæ celebrationem irrepserunt; et in eos, qui in hoc genere aliquid peccarint, Episcopus grauiter animaduertat.

Magister cæremoniarum cathedralis ecclesiæ eos, quibus prima Missa celebranda sit; et qui præterea sacerdotes minus perite celebrant, Missæ ritibus, ac cæremonijs instituat. qui si huic muneri obeundo unus par esse non poterit; alijs idoneis sacerdotibus Episcopus eas officij partes deleget. Neque cuiquam primam Missam celebrare liceat, qui ab ijs institutus non sit.

Præcipimus autem, ut sacerdotes in Missæ celebratione cæremonias, a Roma-

na ecclesia institutas, ad unguem seruent; neque alias adhibeant.
Vt ab omni indecoro et absurdo capitis, oris, et reliqui corporis motu abstineant.
Vt cum, eleuatione peracta, sacra hostia mouenda, uel sumenda erit; ita moueant, ne iterum sustolli uideatur.
Vt præter institutum ecclesię Romanæ ijs, quę secreto, uel quæ palam dicuntur, quid quam addi, uel detrahi ne liceat.
Vt quæ palam pronuncianda sunt, distincte et clara uoce dicant.
Vt secreta, quæ uocantur, secreto etiam pronuncient.
Vt neque tardius, neque celerius, quam par sit, uerba proferant.
Vt propter erroris casum, qui in omni Missæ parte grauis, in canone grauior, in ipsa uero consecratione grauissimus est; Missam legant; nō memoriter dicant, aut canant.
Vt operto capite celebrare ne audeant.
Vt, quo puriores ad diuinam rem faciendam accedant, saltem singulis hebdomadis peccata sua confiteantur; nisi eos ob mortalis peccati culpam frequentius id facere oportuerit.
Vt antequam celebrent, se colligant; et orantes mentem in tanti ministerij cogita

tione defigant. quod ut commodius fieri poßit; curent Episcopi, ut in singulis cathedralium, collegiatarum, et parochialium ecclesiarum sacristijs singulæ cellulæ ad hunc sacerdotum orandi, et meditandi usum instituantur.

Vt, antequam ad altare accedant, Missam perlegant, et singulas partes ita præparatas et notatas habeant, ut celebrantes neque errent, neque hæreant.

Vt sacris uestibus induti cum nemine colloquantur; neque loquentibus dent aures; mentemq. et oculos ab omnibus amoueant, quibus distrahi poßint; neque e sacristia exeant; nisi cum ad altare eundum erit; quod tum grauiter et modeste fiat.

Vt pileum, birretum, aut subbirretum, chirothecas, sudariolum, aut quodcumque denique huius generis in altare ne ponant.

Vt ibi ne in mora sint sacrificio, cuiusuis expectandi gratia. Neue ob eandem causam, Missa inchoata, subsistant, aut eius initium repetant. Neue, si parochi sint, cuiusquam gratia, metuue Missam anticipent, aut differant; sed illam ea potisßimum hora celebrent, quæ populo magis

accomodata sit. Neue concionem, quam in ea habere debent, ullo modo omittant. Quod si forte quispiam imperio quodam, aut contumelia, aut minis, aut ui contenderit, ut sacerdos quidquam contra, quam hoc decreto sancitum est, faciat; si clericus sit, et beneficium obtineat, eo priuetur; si non habet beneficium, ne habere quidem ad quinquennium possit; si laicus, re ipsa iam tunc excommunicationis pœnam subeat; neque ad decennium feudi, aut emphyteosis nomine quidquam ab ecclesia consequi possit.

Vt, peracta Missa, pro summi beneficij munere Deo gratias agant.

Ne sacerdotes, cum in fine Missæ fuerint, uel eorum ministri, recedant ab altari: Neue uasa, aut linteolos sacros colligant: Ne cuiquam rei tollendæ, uel mouendæ causa manus admoueant: Ne candelas restinguant: nisi absoluto Euangelio, quod post benedictionem dicitur.

Celebranti sacerdoti unus saltem minister adsistat, isq. clericus, ubi possit, et talari ueste, et superpelliceo indutus.

Ministri candelas accendant, Missale,

et urceolos, et alia, quæ ad Missæ ministerium requiruntur, prius suis locis in altari collocent, quam eo sacerdos accedat: quem, nisi his omnibus præparatis, confessionem ordiri omnino prohibemus.

Sacerdote rem diuinam faciente, ministri per ecclesiam ne uagentur; neue dent operam collocutionibus, aut candelis uenditandis; sed composito corpore, nullo gestu, modeste, ut debent, sacerdoti adsistentes inseruiant.

Moneant parochi frequenter patres familias, ut filios et famulos, quos in bestijs pascendis occupant, saltem diebus festis Missæ iubeant interesse.

Viduæ ob maritorum mortem, ad summum ne mense amplius sint sine Missę auditione, qua in re nulla ualeat excusatio cuiusuis consuetudinis, quam irritam decernimus. eas item Episcopi, etiam censuris ecclesiasticis, id facere cogant.

Parochi populum frequenter hortentur, ut in sua parochia festis diebus Missam audire ne omittant. Moneantq. eum diligenter, debere unumquemque, ut a sacra Tridentina synodo traditum est, in parochiam suam, ubi id fieri commode potest, conuenire ad audiendum uerbum Dei.

Sess. 24. c. 4. Sess. 22. de

Fideles, cum Missæ intersunt, eodem uestitu sint, quo in publicum prodire solent; et ita se componant, ut corporis habitu animi religionem præseferant. obser. in celebra. Missæ.

Ne in foribus ecclesiæ, uel extra subsistant, nisi necessitatis causa.

Aperto capite sint. Et quo tempore a sacerdote confessio dicitur, et grauiora Missæ mysteria peraguntur, sint flexis genibus.

Ne ita prope ad altare accedant, ut indecorum sit, et sacerdos perturbetur.

Ne prius discedant, quam sacerdos Euangelium, quod post benedictionem dicitur, absoluerit.

QVAE PERTINENT AD sacramenti pœnitentiæ administrationem.

INnocentij Tertij constitutionem, in generali concilio editam, qua sancitum est, ut fideles, saltem semel in anno, proprio parochò peccata sua confiteantur, inuiolate omnes seruent. C. oĩs utriusque de pœni. et remiß.

Salutarem eiusdem Innocentij constitutionem, eo item concilio latam, nos ad usum reuocantes, præcipimus, ut medici ad c. cũ infirmitas eo.

ægros, in lecto iacentes, adducti, antequã illorum curam suscipiant, eos plane moneant, ut idoneo confessori de eorum peccatis confiteantur.

Quibus etiam denuncient, se, nisi id quat tridui spatio ad summum præstiterint, eorum curationi defuturos.

Parochum etiam curabunt certiorem fieri de eo, qui in eius parochia morbo affectus teneatur; qui pro sui officij munere, statim ægrum conuenire, et cum eo agere debet, ut per hoc sacramentum Deo reconcilietur.

Iubemus autem medicos, excommunicationis pœna ijs proposita, quam iure ipso subeant, si secus fecerint, transacto quattriduo ab illorum curatione omnino abstinere; nisi certo cognouerint, eos, postquam in eam febrim, morbumue inciderunt, confessos esse; aut Episcopo, eiue, cui Episcopus eius rei facultatem dederit, aliud ex iusta causa uideatur.

Hortamur denique omnes, quos aliqua de ægrotis cura attingat, ut nullam occasionem omittant inculcandi eis, quæ ad animæ salutem pertineant.

Sess. 24. c. 8. Episcopi in suis cathedralibus ecclesijs, Tridentini concilij auctoritate, pœnitentiarium

tiarum intra tres menses instituant cum unione præbendæ, quæ primo quoque tempore uacauerit. Negligentes proxima prouinciali synodo prætermissi officij rationem reddent.

Qui parochialem ecclesiam non obtinent, etiam si regulares fuerint, confessiones ne audiant, quemadmodum statuit Tridentina synodus; nisi Episcopi scripto approbati fuerint. qui contra fecerit, excommunicationis pœnam subeat. Sess. 23. c. 15.

In ijs probandis hanc rationem habeant Episcopi, ut pij, bene morati, docti, prudentes, patientes, de animarum salute solliciti, et fideles custodes sint eorum, quæ in confessione dicuntur; prouecta etiam ætate, præsertim illi, quibus confessiones mulierum erunt audiendæ.

In foribus sacristiæ cuiusuis ecclesiæ, ubi confessiones audiri, et confessores plures esse solent, affigatur tabella, in qua nomina et cognomina confessorum approbatorum descripta sint.

Iubeat Episcopus clericos frequenter audire magistros, qui casus conscientiæ in monasterijs, uel ubiuis, eius iussu interpretentur.

Confessores omnes casus, summo Pōtifici,

et Episcopis quauis ratione reseruatos, scriptos apud se habeant; ne quid per incuriam sibi facultatis assumant.

Sacerdotes, nisi ex causa necessaria, mulieres ante Solis ortum, uel post eius occasum, confitentes ne audiant.

Neue in cellis, sed publice in ecclesia, in sedibus, in quibus tabella omnino inter confitentem et confessorem interiecta sit: Huiusmodi autem sedes in ecclesijs ab ijs, ad quos pertinet, constituendas Episcopi quamprimum curabunt.

Nec sine causa necessaria in priuatis ædibus cuiusquam maris, uel fœminæ confessionem audiant.

Parochi sæpe cohortentur, et moneant fideles, ne confeßionem, quæ Paschæ tempore fieri debet, usque ad sanctam hebdomadam differant.

Caueant Curati, ne ijs temporibus, quibus confeßiones, frequentiores esse solent, præcipue per octo dies ante Natalem Domini, et a Dominica Paßionis usq; ad Resurrectionis octauam, etiam alio ad funera, et alia sacra officia uocati, illud audiendæ confeßionis munus in sua ecclesia sine causa necessaria prætermittant, aut ullo modo differant.

Ad sacramentum pænitentiæ, quo a peccatis liberamur, nemo sine debita præparatione accedat, ut in spiritu humilitatis, et amaritudine animæ suæ, non expectata confessoris interrogatione, ipse peccata sua confiteri poßit; cuius tamen diligentia adiuuandus erit, ubi aliqua in parte deficere uidebitur.

Caueant confessores, ne ante debitam satisfactionem illos absoluant, quibus cum facultas adsit aliena restituendi, uel legata, quæ ad pias causas facta sunt, persoluendi, illisque, ut id facerent, superiori confeßione præceptum sit, præstare tamen neglexerunt; exceptis ijs, qui periculose ægrotant, quos tamen moneant, ut, quod debent, quamprimum persoluant. Et quia interdum in falsi testis manu est, ut non solum facultatibus homines, sed etiam existimatione ac uita spolientur; idcirco neminem absoluant, qui falsum testimonium in iudicio, alterius detrimento dixerit; nisi prius dato damno, quatenus id sarciri poterit, et uiolatæ illius existimationi satisfecerit.

Ne illum quidem absoluant, qui post publicum Episcopi monitum de indicandis rebus amißis, quid de ijs sciat, non indica-

rit; nisi hoc officium ante persoluerit.
Iidem omni adhibita diligentia, conscientiam examinent singulorum, qui fœnerantur, et qui iniquos contractus exercent; neque quemquam in his casibus absoluãt; nisi debita restitutio, aut satisfactio ex canonum præscripto prius intercedat.
Ad eorum etiam criminum, quæ infra ordine adscribuntur, licentiam resecandam, probibemus, ne confessores quemquam, ullis iis criminibus alligatum, absoluant, nisi falcultas eis ab Episcopo permissa sit. cuius potestati, et eorum sacerdotũ, quos ipse ei muneri præposuerit, eiusmodi absolutionẽ, in sua cuiq. diœcesi, reseruamus.
Raptores uirginum.
Qui moniales uiolarint.
Qui abortum procurarint.
Qui secundo, uel propinquiori cognationis gradu incæstum admiserint.
Incendiarios, et qui damni, iniuriæue causa uites, uel arbores alienas inciderint.
Ecclesiam polluentes.
Homicidas uoluntarios.
Qui parentes percusserint.
Qui locis piis infantes exposuerint, cum habeant unde ipsos alant, neque eorum locorum damnum resarcierint.

Notarios, qui legata, ad pias causas facta, non denunciarint ex nostri decreti praescripto. — C. poenã, infra de pio.lo. adminis.

Qui ad magicas artes, ueneficia, superstitiones, et alia huius generis, Eucharistia, sacrisue rebus abutuntur.

Qui stateras, mensuras, monetasue adulterarint, corruperintue.

Confessores canones paenitentiales bene nouerint; et de paenitentia, quam cuique peccato praescripserunt, confitentes admoneant; ut tanto diligentius a peccatis cauere studeant, quanto in paenitentijs canonum mitigandis benigniorem in se Ecclesiam experiuntur.

Iidem, quemadmodum a sancta Tridentina synodo iussum est, publice peccantibus publicam paenitentiam imponant; neque illud publicae paenitentiae genus, nisi data ab Episcopo facultate, secreta alia poena commutare audeant. — Sess. 24. c. 8.

DE IEIVNIO.

Sancta Tridentina synodus pastores omnes hortatur, atque obtestatur, ut omnem adhibeant diligentiam ad fideles cohortandos, ut ea, quae ad domandam car- — Sess. 25. in dec. de delec. cib.

nem conducunt, præsertim ciborum delectum, et ieiunium omni studio amplectantur. itaque eius nos auctoritati, et sacrorum canonum decretis innitentes, edicimus.

Vt omnes carne, ceterisq. omnibus, quæ a carne trahunt originem, ut ouis, lacte, caseo, butyro, et huiusmodi per totam Quadragesimam abstineant.

Sciantq. singulis Quadragesimæ diebus, Dominicis exceptis, ieiunij lege se obstrictos esse. sunt enim illi quadraginta dies, quasi totius anni decima quædam, quæ in oblatione ieiunij, pro fidelium omnium salute, Deo consecratur.

Vt per sacra quattuor anni tempora, uigilias Natalis Domini, Assumptionis beatissimæ Virginis Mariæ, beatorum Apostolorum (exceptis Ioannis Euangelistæ, et Philippi et Iacobi uigilijs) item diei festi omnium Sanctorum, Natiuitatis Ioannis Baptistæ, et beati Laurentij, ieiunium seruent.

Vt triduo etiam Rogationum post Ascensionem Domini, ex ueteri instituto, in Mediolanensi ecclesia ieiunium adhibeatur.

Edicimus præterea, ut in Prouincia nostra, proxima quarta feria post Quinqua

gesimam, omnes Quadragesimalis obseruantiæ initium faciant; præter ciuitatem Mediolanensem, easq. diœcesis partes, ubi ex Diui Ambrosij instituto diuina officia celebrantur.
Illorum uero damnamus ingluuiem, qui primis quinque Quadragesimæ diebus, Romanæ Ecclesiæ more institutis, Mediolanum se conferunt, patriæ ritum in ieiunio et ciborum abstinentia fugientes.
Caueant autem ieiunij cultores, ne, dum uetitis cibis abstinent, aliarum rerum delitias, luxuriamq. consectentur; immo uero moderato cibo et potu carnis uitia coerceant; ut liberi mentes ad cælestium rerum amorem et contemplationem erigant; et ad pietatis opera expediti inueniantur.
Ab his autem omnibus eos excipimus, quos urgens necessitas, uel imbecilla ætas a ieiunij lege eximit; eos etiam, qui euidentis morbi, alteriusue iustæ causæ excusationem habent; sed horum iudicium Episcopo tantum, uel ijs, quos ei muneri ipse præfecerit, scripto faciendum relinquimus; idque, quod ad morbum attinet, de medici consilio.
Quod autem ex diuinarum litterarum seu

tentia, parum homini prodest, se per ieiunium cibo temperasse, si animus in peccatis sit intemperans; idcirco fideles in ieiunio præcipue studeant, ut, dum caro ab alimentis abstinet, mens pariter a culpa ieiunet; omnesq. in Dei laudibus, eleemosynis, alijsq. pijs officijs occupentur. hoc
Esa. 68. *est enim ieiunium, quod se Dominus Esaiæ ore delegisse testatur.*

QVAE PERTINENT AD *Extremæ Vnctionis administrationem.*

Extremæ unctionis sacramentum curet parochus, ut ægroto, dum integris est sensibus, adhibeatur.

Idem cum ad ungendum infirmum accesserit, diligenter eum consoletur, et hortetur, ut bono animo sit; et a curis ac desiderijs huius uitæ ad cælestis beatitudinis cogitationem ita erigat, ut abiecto mortis metu, se a Deo in æternam requiem uocari gaudeat.

Omnes uero, qui adsunt, moneat, ut preces Christo Domino pro eo faciant.

QVAE AD SACRAMENTI Ordinis administrationem pertinent.

ACcurate complexa est Tridentina synodus omnem diligentiæ rationem, quam in conferendis ordinibus adhibere debeant Episcopi, ut ecclesiæ idoneos sacerdotes, et alios ministros habeant. quamobrem eos tantum admonendos duximus, ut idem studium in exequendo præstent; quod in præcipiendo adhibitum esse omnes intelligunt. Sess. 23.

Quod a Tridentina synodo sancitum est, ne in conferendis ordinibus Episcopi et eorum ministri, quidquam, etiã sponte, quauis de causa datũ, accipiant; id et ipsi inuiolate seruent, et a suis cubicularijs, ceterisq. familiaribus seruandum curent. Sess. 21. c. 1.

Archidiaconus cuiusque cathedralis ecclesiæ, si ea ecclesia Archidiaconum habeat; sin minus is, qui proximum post Episcopum in ea ecclesia dignitatis gradum obtinet, intra sex menses librum cõficiat; in quo diligenter describat clericorum omnium secularium nomina, et quo quisque ordinis gradu sit, ac deinceps reliquorum tam sæcularium, quam regularium,

qui clericatum, uel aliquem ex minoribus maioribusue sacris ordinibus assumpserit, locum etiam et tempus.

Quicumque uero posthac in nostra Prouincia a suo Episcopo, uel eius permissu ab alio, etiam extra prouinciam, in clericalem militiam adscriptus fuerit, uel altiorem ordinis gradum ascenderit; ad mensem ex eo die, quo ordinem susceperit, nomen suum in clericorum librum referendum curet.

Eum autem librum idem diligenter custodiat; in quem quidquid singulis annis retulerit, id Episcopo describendum dabit; ut eius libri exemplum etiam in Episcopalibus ædibus asseruetur.

DE SEMINARIO Clericorum.

Sess. 23. c. 18. Mandatum est a sacro Tridentino concilio prouincialibus synodis, ut quamprimum in eam curam incumberent, ut seminarium clericorum, ubicumque id fieri posset, constitueretur, omniq. ratione propagaretur. quamobrem etiam illis facultatem dedit moderandi et augendi omnia et singula, quæ pij et sancti huius

operis institutionem et progressionem adiuuare possent.
Itaque nos prouinciæ nostræ statu, et ecclesiarum, ac beneficiorum genere diligenter considerato, duximus ad hanc rationem confugiendum esse, ut detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus, decimam partem fructuum cuiuslibet mensa Episcopalis, et Capituli, et quarumcumque dignitatum, personatuum, officiorum, præbendarum, portionum, abbatiarum, et prioratuum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatis, uel condicionis fuerint; etiam hospitalium, quæ dantur in titulum, uel administrationem, iuxta constitutionem concilij Viennensis; et beneficiorum quorumcumque, etiam regularium, etiam si iurispatronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diœcesis, uel alijs ecclesijs, monasterijs, uel hospitalibus, et alijs quibusuis locis pijs, etiam exemptis annexa, et ex fabricis ecclesiarum et aliorum locorum, etiam ex quibuscumque alijs ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen seminaria discentium, uel docentium, ad commune ecclesiæ bonum promouen-

c. quia cōtingit, De relig. domibus et c.

dum actu non habentur, hæc enim exempta esse uolumus, præterquam ratione redditUum, qui superflui essent, ultra conuenientem ipsorum seminariorum sustentationem, seu corporum, uel confraternitatum, quæ in nonnullis locis scholæ appellantur, et omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solui solent, et milites cuiuscumque militiæ, aut ordinis pertinentibus (fratribus sancti Ioannis Hiesolymitani dumtaxat exceptis) eamq. su praescriptorum fructuum decimam sic detractam, seminarijs, singulis prouinciæ nostræ diœcesibus erigendis, seu iam erectis, applicamus, et incorporamus.

Possessores autem huiusmodi beneficiorum ad eandem fructuum decimam non modo pro se, sed pro pensionibus, quas alijs forsan ex dictis fructibus soluant, retinendo tamen pro rata quidquid pro dictis pensionibus illis erit soluendum, omnino teneri uolumus, et mandamus eiusdem Tridentini concilij auctoritate; quibusuis, quo ad omnia et singula supradicta, priuilegijs et exemptionibus, etiam si singularem derogationem requirerent,

consuetudine, etiam immemorabili, et quavis appellatione, et allegatione, quæ executionem non impediat, non obstantibus.

Hanc autem fructuum decimam iuxta maiorem singulorum beneficiorum taxationem, quæ hactenus facta reperiatur, exigi iubemus. quod si aliqua beneficia non reperiantur taxata; Episcopi de consilio eorum, qui sacræ Tridentinæ synodi iussu ad id munus delecti fuerint, ea taxent.

Quam decimam duobus terminis intra sequentem annum M D L X V I, et deinceps singulis annis eodem modo solui uolumus. si quis huius anni taxationem a se impositam exigere cæpisset, eandem exactionem prosequatur; deinceps uero hanc exigendi rationem, a nobis præscriptam, seruabit.

Prætera damus auctoritatem singulis prouinciæ nostræ Episcopis, ut de eorum, qui huic muneri præfecti erunt, consilio, et Metropolitani scripto consensu, possint eam decimam augere, ac producere usque ad decimam ueri annui redditus, et imminuere uel uniuerse uel sigillatim; atque ijs etiam beneficijs, quæ tenuiora fuerint, præsertim Curatis, totam omnino exactionem remittere.

Decernimus item, ut Episcopi ex auctoritate eiusdem concilij Tridentini intra sex menses ecclesiastica aliquot simplicia beneficia, cuiuscumq. qualitatis et dignitatis fuerint, uel etiam præstimonia, uel præstimoniales portiones nuncupatas, etiam nondum uacantes, huic collegio, seu seminario applicent et incorporent, ea uidelicet, quæ illis seminario magis opportuna, et idonea uidebuntur, sine tamen cultus diuini detrimento, et beneficia obtinentium præiudicio.

Quod si Episcopi illorum beneficiorum fructus ad id pium opus non satis esse animaduerterint, dispiciant si quæ alia sint, quæ seminario attribui possint. Deq. his Metropolitanum admoneant, qui, ut res ex sententia confici posit, a Sanctiss. D. N. opem implorandam, et eius auctoritatem interponendam curabit.

Hæc autem unio beneficiorum ex præscripta concilij Tridentini formula locum habeat, etiam si beneficia sint reseruata, uel affecta, nec per resignationes ipsorum beneficiorum, uniones et applicationes suspendi uel impediri possint; sed omnino quacumque uacatione, etiam si in Curia effectum suum sortiatur, et quacumque con-

stitutione non obstante; succedente uero casu, quo per uniones effectum suum sortientes, uel aliter seminarium ipsum in totum, uel in partem dotatum reperiatur; tunc portio ex singulis beneficijs, ut supra, detracta et incorporata, ab Episcopo, prout res exegerit, in totum, uel pro parte ad ratam remittatur.

QVAE PERTINENT AD collationem beneficiorum.

INterdicimus et ijs, qui ius habent conferendi quæcumque beneficia ecclesiastica, seu eis prouidendi, aut ad ea eligendi, præsentandi, uel nominandi, et eorum ministris cuiusuis generis, ne quidquam per quamuis causam eius rei gratia ab aliquo, cui ecclesiasticum beneficium quauis ratione tribuatur, ne sponte quidem datum accipiant.

Neue ita detur beneficium cuiquam, ut is ad nutum eius, qui dederit, uel cuiusuis alterius, postea cedat.

Neue in eo dando ulla fructuum pars ab Episcopis et inferioribus, contra sacrorum canonum instituta, quauis etiam pietatis specie, reseruetur.

Qui ex ijs, quos diximus, secus fecerit; iure ac facultate eligendi, nominandi, uel præsentandi, deinceps uti non poßit.

Qui uero beneficium condicionibus eiusmodi acceperit; sciat ex sacrorum canonum decretis, se nullum in eo ius adeptum esse; atque ideo fructus suos non facere; quosue perceperit, sine conscientiæ labe retinere non posse; ad eorumq. restitutionem compellatur.

Omnes item ij ceteras pœnas dent, simoniacis a sacris canonibus, et constitutione Sanctiß. D. N. Pij IIII. constitutas; et quas Episcopi præterea de ijs sumendas iudicauerint.

Bulla de confidentijs edita 16. Calen. Nou. 1564

Eandem Pij constitutionem Episcopi semper in diœcesana synodo, ac bis quotannis in celebrioribus suæ diœcesis oppidis publice recitari iubeant.

Neminem autem uel præsentatum, uel nominatum, uel electum, uel ab inferioribus prouisum, prius admittant, aut instituant Episcopi, quam infra scriptum iusiurandum ab eo exegerint.

Ego N. præsentatus, uel electus etc. ad beneficium N. iuro per sacrosancta Dei Euangelia; quæ meis manibus tango, neque me beneficij obtinendi causa, aut ut

ad id præsentarer, uel nominarer etc. neque quemquam alium meo nomine, aut consentiente uel sciente me, quidquam collatori, patrono, seu alij cuiquam ea de causa promisisse, aut dedisse, aut compensasse, aut prius datum confirmasse, uel apud quemquam deposuisse.

Neque mutuo dedisse, uel locasse, uel prius mutuo datum, commodatum, locatum, aut quocumque modo debitum remisisse, aut relaxasse.

Nec de domibus, terris, prædijs, redditibus eius ecclesiæ, fructibusue, decimis, aut oblationibus eiusdem præteritis, presentibus, ac futuris, donationem, remissionem, locationemue fecisse, promisisse, aut iniuisse; aut alium, mandante uel consentiente me, promisisse, fecisse, aut iniuisse. Ita me Deus adiuuet, et hæc sancta Dei Euangelia.

Notarijs, scriptoribus, alijsq. Episcopi ministris pro omnium opera, sumptu, ac labore, in conficiendis litteris, quibus beneficij collatio, confirmatio, institutio, prouisio continetur, non plus duobus aureis ad summum persoluatur.

Episcopi munus erit cauere, ne propter iurispatronatus occasionẽ pluris aliquãto

res, cui illud ius annexum est, uendatur, aut transferatur; si qui uero nihilominus ita uendiderint, pœnas, contra simoniacos editas, incurrant.

Ne redimendæ uexationis specie in causis beneficiorum simoniacæ pactiones intercedant; nemini licere uolumus, ad redimendam uexationem, ne in casibus quidem iure permissis, pecuniam dare, quidquamue pacisci, aut transigere; nisi Episcopi consensus accesserit: cuius partes erunt et perspicere diligenter, an subsit aliqua fraus; et ubi rem fraude carere, et iure permissam esse cognouerit; non denegare ei, qui petierit, facultatem se a uexatione liberandi. Qui contra, quam decretum a nobis est, fecerit; Episcopi arbitrio plectatur; et quod actum fuerit, irritum sit, ac nullum.

Vt omnis ad simoniam aditus intercludatur; statuimus, ut non solum auctores simoniæ, sed eius internuncij et interpretes, notarij etiam, qui simoniaca instrumenta conficiunt, ijsdem pœnis teneantur, quibus addicti sunt ij, qui per simoniam contraxerunt.

Iis etiam pœnis comprehendi uolumus eos, qui scientes inter eos, qui contra-

hunt, simoniacam pactionem intercedere, in eorum gratiam sua beneficia obligant.

Monemus et obtestamur Episcopos, aliosque, quibus est ius conferendi beneficia, ut familiaribus suis certam mercedem constituant; ne illi hoc subsidio destituti, beneficia ecclesiastica, tamquam suę operæ et laboris pretium, præcipue sibi proponant. fraudari tamen ecclesias nolumus probatorum hominum ministerio, si qui sint in eorum familia, quorum doctrinæ et pietati utiliter sacrum munus committi poßit.

Qui beneficium ecclesiasticum uacans multis et ambitiosis precibus per se uel per alios petierit; eo facto ita reddatur indignus, ut per biennium in eum neque illud, neque aliud beneficium conferri poßit. Eandem pœnam illis proponimus, qui beneficia ecclesiastica, quæ nondum uacent, postularint, præter eas, quæ a sacris canonibus huic iniquitati constitutæ sunt.

De edicto proponendo in examine eorum, qui præficiendi sunt parochialibus Ecclesijs.

QVia sacrum Tridentinum concilium Seß. 24. c. 18.

ad prouinciales synodos illam cognitionẽ reiecit, an expediat, ut ij, qui præficiendi sunt parochialibus ecclesijs, ad examen uocandi sint per edictum; re diligenter considerata, statuimus, ut cum primum Episcopus parochialem ecclesiam uacare cognouerit, intra triduum ad cathedralis, et uacantis ecclesiæ ianuam publicum edictũ per totos decẽ dies, uel aliud longius tempus, eiusdem Episcopi arbitrio, propositum esse iubeat; quo omnes inuitẽtur: qui uolent examinari, uel alios examinandos nominare; ut, transacto præstituto tẽpore, examen confici possit; ac deinde orbato gregi ex ea formula, quæ in dicto concilio præscripta est, idoneus rector præficiatur.

DE EXAMINE ET INQVIsitione in promouendis ad cathedrales Ecclesias.

Seß. 24. c. 1. *QVoniam statuit sancta Tridentina synodus, ut in prouinciali synodo forma examinis, seu inquisitionis, aut instructionis natalium, uitæ, ætatis, doctrinæ, atque aliarum omnium qualitatum, quas sacri canones, et ipsa Tridentina synodus in promouendo ad Episcopatum postulant, præscribatur; nos hanc formu-*

lam Sanctiß. D. N. arbitrio comprobandam, proponimus.

Cum examen de aliquo ad Episcopatũ prouinciæ nostræ promouendo, faciendum erit; Episcopus, in cuius diœcesi is maiorem eius anni partẽ uersatus fuerit, mandato a summo Pontifice accepto, ex quinque probatis et doctis ac iuratis, omniq. exceptione maioribus testibus, de eius fide uita et moribus cognoscat in hunc modũ.

An sit bonæ existimationis.

An hæresis nomine, aut schismatis suspectus sit.

An hæreticorũ libros legerit, habeatue.

An cum hæreticis uersatus fuerit, aut eis aliquo modo fauerit.

An statuto Ecclesiæ tempore confiteatur, et Eucharistiã sumat, ac Missæ intersit.

An sacris ordinibus sit initiatus, et quampridem.

An sit criminosus, uel uitio aut infamia notatus.

An cum aliquo inimicitias gerat capitales, et præsertim in loco Episcopatus.

An filios habeat non legitimos, et cuius ætatis, et quot.

An familiam suam prudenter et catholice regat.

An bigamus.
An excommunicatus aut suspensus.
An apostata.
An ei publica-pœnitentia imposita fuerit.
An aliquando insanierit, aut a dæmone uexatus fuerit.

De natalibus uero, ætate, gradu, et corporis habitu, a duobus uel tribus testibus fide dignis, uel ex instrumentis publicis hoc modo cognoscat.

An legitimo matrimonio natus sit.
An hæretici filius, neposue sit.
An trigesimum annum confecerit.
An in uniuersitate studiorum magister siue doctor, aut licentiatus in sacra theologia, uel iure canonico, merito sit promotus, aut publico alicuius academiæ testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur.
Et, si regularis fuerit, an a Superioribus suæ religionis similem fidem habeat.
An aliquo uitio, uel insigni deformitate corporis, et in qua parte laboret.
An comitiali morbo tentetur.

De doctrina autem sic periculum faciat.

Adhibitis tribus theologiæ, totidemq.

iuris pontificij peritis, quos, si ibi non fuerint, ex uicinioribus locis accersat, promouendum undecumque euocatum interroget.

Quid differat inter sacramenta ueteris et nouæ legis.

Quot sint ecclesiæ sacramenta, et quo modo singula nominentur.

Quæ sit eorum materia, forma, minister.

Quod officium presbyteri, diaconi, et subdiaconi; quodue minorum ordinum.

Quæ præcepta diuina, quæue consilia Euangelica.

Duos item locos ei proponet interpretandos, alterum ueteris, alterum noui testamenti; a mane ad uesperam dato spatio cogitandi.

Quibus interpretatis, percunctantibus etiam aliquid de iure pontificio, ita respondebit, ut, etiam si theologus sit, tamen se iuris canonici in ijs, quæ ad Episcopi munus pertineant, non omnino rudem esse ostendat.

His confectis, ex formula præscripta a Sanctiss. D. N. Pio IIII. coram eodem Episcopo fidei professionem faciat. Bulla d prof. fid. edita ãno 1564. Idib. Nou.

Quod si promouendus in pluribus ciuitatibus uel diœcesibus proximum trien-

nium moratus fuerit; eius fidem, uitam et mores illi etiam Episcopi, quorum locis sex menses manserit, a summo Pontifice admoniti, uel ab eo, qui processum confecerit, rogati, suo testimonio comprobent, idq. scriptum ad eundem mittant, a quo processus confectus sit.

Is uero acta hæc omnia in publicum instrumentum relata, ad Sanctißimum Romanum Pontificem, obsignata quamprimum mittat.

DE VITA ET HONESTATE EPISCOPORVM ET CLERICORVM.

Seſſ. 25. c. 1. PIE ac sapienter sancta Tridentina synodus, duce Spiritu sancto, Ecclesiæ utilitati consuluit, cum Episcopis et reliquo clericorum ordini certas officiorum uias, rationesq. præscripsit; quibus intelligerent, se, cum in Dei militiam adscripti sunt, non ad commoditates, aut uoluptates, sed ad labores, ac sollicitudines uocatos esse; et in ijs numerari, quos dedit Deus, quosdam quidem Apostolos, quosdam

Ephe. 4.

dam autem Prophetas, alios uero Euangelistas, alios autem Pastores et doctores ad consumationem sanctorum, in opus ministerij, in ædificationem Corporis Christi. quare ipsis diligentißime prouidendum est, ne a recta uiuendi uia et ab officij sui ratione deflectant; neue quidquam præseferant, quod non simplex, castum, integrumq. sit; ut modestię, frugalitatis, benignitatis, et quæ nos Deo tantopere commendat, sanctæ humilitatis, ac uirtutum omnium ceteris exempla præbeant. est enim uberrima docendi, ac pascendi ratio eorum, qui pietatem, quam profitentur, uitæ integritate et innocentia comprobant; et quæcumque uerbis alios docent, ea factis exprimunt suis; non iam quæ sua sunt quærentes, sed quæ Iesu Christi. Id autem cum omnium clericorum profeßio requirat, tum maxime Episcoporum dignitas postulat, qui cum sint mundi lumina, religionis ac pietatis exemplo ceteris prælucere debent; neque committere, ut ulla in parte Dei lucem, in ipsis collocatam, proprijs tenebris obscurare uideantur. qua in cogitatione obeundi sui muneris, illam Episcopi perfectam imaginem, digito Dei ab Apostolo descri

2.Ti- ptam, aßidue sibi proponent; Oportet Epi
mo.3. scopum irreprehensibilem esse, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, non uinolentum, non percussorem, sed modestum, non litigosum, non cupidum, sed domui suæ bene præpositum. Hæc autem clericorum, maximeq. Episcoporum studia et officia si reliquorum oculis, auribusq. obuersabuntur; profecto efficient, ut illi glorificantes Patrem, qui in cœlis est, magis etiam uitæ exemplis, quam doctrinæ præceptis ad imitationem uirtutis incitentur. Itaque nos, qui eo consilio huc conuenimus, ut quæ a sacra Tridentina synodo sancita sunt, exequentes, prouinciæ nostræ mores ad optimam christianæ religionis disciplinam conformaremus; ecclesiasticis hominibus certas recte, pieq. uiuendi formulas consti-
Seß. tuimus; quas, partim a sacra Tridentina
22.c. synodo summatim expositas, latius expli-
2. cauimus; partim haustas ex ueterum canonum fontibus, eiusdem concilij auctoritate reuocauimus ad usum, utilitatemq. nostrorum hominum, nonnullis etiam additis, quæ maxime ad huius temporis statum, rationemq. pertinere uidebantur.

De frequenti diuini sacri-ficij oblatione.

CVm Pontifices, ut inquit Apostolus, ex hominibus assumpti, pro hominibus constituantur in ijs, quæ sunt ad Deum, ut offerant dona et sacrificia pro peccatis; Episcopus Dominicis et reliquis festis diebus, nisi iure impediatur, Missam celebret. Hebr. 5.

Tridentini etiam concilij auctoritatem sequuti, præcipimus sacerdotibus reliquis, cuiuscumque gradus, condicionis et dignitatis illi sint, ut ijsdem diebus Missam celebrare ne omittant. Sess. 23. c. 14.

Curatis uero; ut præterea ter in hebdomada, aut eo etiam sæpius, quo uel loci consuetudo, uel necessitas crebriorem diuini sacrificij usum postulabit.

Ceteris etiam clericis; ut singulis mensibus, diaconi quidem et subdiaconi bis saltem; qui uero in minoribus ordinibus, aut etiam clerici tantum sunt; semel sacram Eucharistiam sumant. Qui sine necessaria causa id facere omiserint; parochus eos sui officij admoneat; et nisi paruerint, ad Episcopum deferat.

De dignitate ab Episcopo retinenda.

Alienum est ualde ab Episcopali dignitate, si Episcopi in consuetudine Principum se se deprimant, et abijciant.

Ne igitur Principibus accumbentibus stent ipsi. Ne eo quidem nomine, quod, sumpto a Principibus cibo, Deo gratias agere debeant.

Neque inter Missam, pacem, aut Missale illis exosculandum præbeant.

Denique seruent cetera omnia, quæ illis

Seß. sacra Tridentina synodus ea de re grauis-

25.c. simo decreto præcepit.

14. Principes autem summo studio cohortamur, ut meminerint Episcopos eos duces esse, quorum cura et uigilantia fideles ad cælorum regnum diriguntur. quamobrem eos, quo debent honore, prosequantur.

Qui clericus Episcopo, uel alij Superiori cuiusuis generis, quem uereri, et colere debet, maledixerit; Episcopus in eum ex sacris canonibus animaduertat.

De Episcopi uestitu.

EPiscopus non profano ornatu, aut apparatu, sed fidei et uitæ splendore sibi auctoritatem quærere debet.

Itaque in uestitu sericum non adhibeat.

Non pretiosis pellibus utatur.

Vnguenta ne sumat, neue alias odorum suauitates consectetur.

Sit annulo Episcopali contentus.

Ne mulæ, aut equo Episcopali stragulum et ornamentum ex uilluto, aut serico, sed ex corio factum, aut lana, adhibebit.

Ephippijs, aut calcaribus, aut frenis inauratis non utetur.

Lineam tunicam, quam rochetum appellant, ex decreto Innocentij III. in concilio generali, in ecclesia et in publico habeat. c. clerici de uita et honest. cleri.

Sine talari tunica, quæ ad collum adstricta sit, ac mozeta, neque e cubiculo exeat; neque quemquam, nisi ex familia, admittat; neque eum uestitum ante noctem, uel, nisi dimissis omnibus, deponat.

Vestes, quibus priuatim utetur, tales omnino sint, ut modestiæ et grauitati consulatur.

In itinere quoque tam in diœcesi, quam extra, eum uestitum habeat, ex quo illum esse Episcopum appareat.

De Episcopi supellectili.

IN eius supellectili nihil aureum, aut argenteum sit, præter leuißima, ac tenuißima quædam instrumenta, ad cibum ori admouendum comparata,
Nihil auro, argentoue ornatum.
Nihil sericum, aut serico distinctum.
Non colorum uarietas.
Non aulæa, aut tapetia.
Nihil acu pictum.
Nihil uarie textum.
Nihil studiosius elaboratum.
Denique non pluris sit artificium et manu pretium, quam rei necessitas postulet.
Simplici tantum corio, aut panno mensas aliaue sternere liceat.
Signa et tabulas profanarum rerum reijciat.
In ædibus duo tantum loca uestiri poßint, quæ attributa sint Episcopo, alter eius ualetudinis causa, alter eorum gratia, qui ad Episcopum conueniunt.
Liceat etiam et hospitum gratia, qui acci-

piendi sunt, habere necessarios apparatus, non tamen diuersi generis, nec maioris pretij, quam eos, qui ad ipsius usum conceduntur, ita ut in omnibus humilitas, et modestia Episcopalis eluceat.

Equos ne alat, nisi necessarios.

Domesticam omnem luxuriam, in ædificijs extruendis magnificentiam, picturas et inania ornamenta, ac delitias excludat.

Caueat denique, ne quid in eius domo appareat, quod non simplex, ac purum sit; quod non Dei zelum, et omnium inanium rerum contemptionem testetur.

Cum in ijs, quæ ad priuatum usum, cultumq. requiruntur, eam moderationem adhibuerit, ut sordes et superuacaneum sumptum fugerit; omnem operam, et artificij splendorem ad publicum Dei templorum cultum et ornamentum conferat.

De Episcopi mensa.

Accumbens Episcopus mensæ benedicat.

Et quam decet frugalitatem et temperantiam adhibeat.

In ea præter primam escam, et unum iuru

lentum cibum, alterum lacticinium, et duo fructuum genera, unum aut alterum, uel, ut aliquid consuetudini, et hospitum stomacho indulgeamus, tertium ad summum simplicis obsonij ferculum tantum ei apponi liceat, etiam quorumuis hospitum causa.

Bellaria, placentæ, omniaq. saccaro artificiose condita, ceteraq. escarum lenocinia, exquisita etiam uinorum genera prohibentur.

Adhibeatur uero in eius mensa lectio sacrorum librorum; ut conuiuæ non solum corporis cibo, sed etiam epulis animæ recreari poßint.

Parasiti, sanniones, scurriles ioci, et maledicta non admittantur.

Quemadmodum autem benedictio cibi caput, sic actio gratiarum clausula esse debet; ut Dei laudes, sicuti par est, usquequaque celebrentur, et omnia eius benignitati accepta referantur.

De Episcopi familia.

Episcopus domui ac familiæ suæ bene præsit; curetq. ut honestas, decorumq. seruetur tam in intimis, quam in

externis, qui enim domum suam regere ne scit, nec Dei ecclesiam recte gubernabit.

Familiæ numerus is tantummodo sit, quo simul ecclesiæ utilitati, et Episcopi necessitati consulatur.

Eum autem uehementer hortamur, ut in familia, quamplurimos poßit, habeat clericos, qui non nisi clericali ueſtitu utantur, et in ills, si commode fieri poßit, minimum duos sacris initiatos, et bonæ existimationis; qui uigilantem, orantem, in opera misericordiæ incumbentem, ac diuinarum litterarum mysteria scrutantem Episcopum studiosius attendant; eiusq. actionum et sanctæ conuersationis quasi testes sint, et imitatores.

Habeat deinde ecclesiasticam personam, spectatam et probatam, quæ præfecta sit moribus familiæ, ac de omnium salute sollicita, spiritualem curam sustineat; eamq. bonis et pijs artibus, ac litteris, præsertim sacris, pro cuiusque sensu et intelligentia, erudiendam curet.

Familiares eius arma ne ferant, nisi in itinere, uel neceßitatis causa, idq. Episcopi arbitratu.

Sericum, aurum et argentum, colorumq. uarietatem omnino excludentes, nigrum

tantummodo uel fuscum colorem in uestibus adhibeant. quibus scissis, aut prætextis, ad elegantiam non utantur.
Calcei inaniter non incidantur.
Non sint turgidæ caligæ, non uirgatæ, non sectæ, aut acu pictæ; sed simplices, et unius coloris ac generis.
Denique talis sit domesticorum omnium uestitus, ut ex eo etiam appareat, illos esse ministros ministrorum Dei.

De Canonicis horis non intermittendis.

Malitiæ, ac negligentiæ clericorum, qui, quas debent canonicas horas dicere omittunt, occurrere cupientes, ex
Sess.9 decreto Leonis Decimi in Lateranensi con
c.9. cilio, mandamus; ut clericus quicumque curatum, uel sine cura ecclesiasticum obtinens beneficium, si post sex menses ab eo die, quo illud obtinuerit, sine iusti impedimenti causa diuinum officium non dixerit; beneficiorum fructus suos non faciat; sed eos tamquam iniuste perceptos, in eius ecclesiæ fabricam, uel pauperum eleemosynas erogare debeat. Si uero canonice admonitus, in eadem negligentia ac

malitia perstiterit, beneficio priuetur. Officium autem omittere, ut beneficio priuari poßit, is iure dicatur, qui quindecim dierum spatio bis illud omiserit. Quæ pœna ab ijs, qui plura obtinent beneficia, toties repetenda est, quoties huius delicti conuicti fuerint. quamquam illud grauius est, quod eos omißi officij rationem Deo reddere oportet. Qui uero, sacris initiati, beneficium ecclesiasticum non habent; si diuinum prætermiserint officium, præter graue peccatum, quod committunt, grauiter etiam ab Episcopis in eos animaduertatur.

Qui Libri potißimum a Clericis legendi.

Clerici postquam decimum quartum annum attigerint, ut legẽ Domini, in cuius sorte sunt, dies noctesq. meditari poßint; habeant sacrorum librorum si non copiam, certe necessarium delectum; omnino uero testamentum uetus, et nouum, Catechismum Romæ edendum, cum primum in lucem prodierit, sacrum Tridentinum concilium, Constitutiones has nostras, et diœcesanas proprij Episcopi,

Calendarium festorum dierum, quod Episcopi in sua diœcesi singulis annis edendum curabunt.

Parochi uero, ut ecclesiasticos ritus cognoscere, recteq. curam animarum ministrare poßint, præter eos libros, quos supra diximus, sibi etiam comparent Homiliarium, ab Episcopo eligendum, Summam Antoninam, uel aliam ab Episcopo delectam, et quos præterea ab eis legi Episcopus iusserit. Hortamur autem, ut in lectione Pastoralis sancti Gregorij, et sancti Ioannis Chrysostomi de sacerdotio assidue uersentur.

De Clericorum uestitu et reliqua uitæ moderatione.

Seß. 14. c. 6. EPiscopi ex sacri Tridentini concilij auctoritate per edictum, ad mensem ab eis proponendum, moneant omnes, et quascumque ecclesiasticas personas, quæ aut sacris initiatæ sint, aut dignitates, personatus, officia, beneficiaue qualiacumque ecclesiastica, etiam simplicia, obtineant, etiam si studij causa absint, et in gymnasijs publicis, aut ubiuis locorum sint; ut qui in prouincia manent, ad duos

menses, qui uero extra prouinciæ fines, ij ad quattuor clericalem habitum sumant, ordini suo ac dignitati congruentem; hac constituta pœna, ut qui non paruerint, si in sacris ordinibus sunt, ab omni ordinum suorum munere sint suspensi, et beneficiorum suorum omnibus anni unius fructibus iure ipso priuati sint; quos Episcopus pijs locis arbitrio suo attribuet. Sin autem beneficium ecclesiasticum nullum obtinent; alias pœnas luant, Episcopi iudicio.

Si qui autem post mensem, transacto tempore, in edicto ad clericalem habitum sumendum præscripto, eum uel non suscepisse, uel susceptum abiecisse conuicti fuerint; officijs ac beneficijs ecclesiasticis priuentur; et seuere præterea ab Episcopo puniantur.

Presbyteri, diaconi, subdiaconi, ceteriq. clerici, clericali tonsura sint insigniti, ad eam formam, quam ratio uniuscuiusque ordinis, Episcopi arbitrio, postulabit.

Ita sint abraso capillo, ut tonsura conspicua sit omnibus.

Comam uero, et barbam ne studiose nutriant; capillis simplicem cultum adhibeant.

Barba ab superiore labro ita recidatur, ut pili in sacrificio Missæ, Christi Domini corpus et sanguinem sumentem non impediant.

Ne in habitu clericali aut studiosius exquisita cultus elegantia, aut nimis abiecta negligentia, et affectatæ sordes appareant.

In omni uestitu color tantum niger adhibeatur; nisi fortasse alium colorem requirat dignitatis gradus.

Omnem habitus et ornamenti nouitatem clerici fugiant.

Ne serico uestimento, aut ornamento domi aut foris utantur.

Iubemus uero illos laneum, et ei ordini decorum, uestimentum adhibere.

Reticulum, aut subbirretum, ut uocant, ne ferant, nisi ualetudinis causa, et sine redimiculis.

Camisas ad collum, et ad manus crispas et rugosas, uel artificio elaboratas, reijciant.

Collare, quod dicunt, simplex, ac modice latum, honeste reclinetur.

Externa uestis simplex ac talaris erit, quæ neq. a ceruicibus in tergum reflectatur; sed apto ad collum modo, decentissi-

me annexa sit.

Toga uero, quod mantelletum uocant, aut æquetur cum tunicæ longitudine; aut nemini permittatur; nisi sit ex numero Prælatorum, quibus ex dignitatis gradu, iudicio Episcopi, debeatur.

Interior eiusdem generis ad talos demittatur; quam tamen pro hominum genere, proq. loci natura, ac condicione Ordinariorum arbitrio, in aliquibus moderandam relinquimus.

Pallium, quod Ferrarolum appellant, ne sumant, nisi per pluuias; tum uero nec a collo plus duobus digitis emineat; neque eo sine talari toga uel tunica utantur.

Verumtamen, si iter faciendum sit, illis uti liceat habitu contractiore, et ad iter accommodato, sed simplici, et in quo honestas et decorum ordinis eluceat.

Turgidis caligis et dissectis abstineant.

Calceos et crepidas ad elegantiam non incidant.

Torques, armillas, ac monilia respuant.

Annulum non induant, nisi quibus propter officij munus, aut honoris gradum sit iure concessus. quo loco, et unico, nec magni pretij, contenti sint.

Quæcumque autem de Episcoporum

mensa, eiusq. benedictione, et cibis, lectione, et gratiarum actione, supellectili, auro, argento, et serico, cubiculorum apparatu, ædificiorum magnificentia, superuacaneis sumptibus, priuata moderatione, templorum cultu et ornamento, familiæ cura, et institutione, eiusq. uestibus, eorumue modo, colore et ornamentis, equorum numero, et si quæ alia decreta sunt, quæ non sint Episcoporum tantum propria, eadem a clericis quibuscumque, cuiusuis condicionis, ordinis, et dignitatis sint, accurate seruari iubemus; etiam si in alienis ædibus, aut cum propinquis habitent.

Meminerint autem in quibusdam, quæ Episcopis permissa, ipsis communia esse possunt, eo maiorem sibi moderationem adhibendam esse, quo dignitatis gradu Episcopis sunt inferiores.

Si quis personatus uestes clericales, aut monachales, uel ad eorum formam induerit; et is, qui eas assumpserit, et is, qui accommodarit, graues pœnas subeant.

De Clericalibus ædibus.

QVoniam non solum malum cauere, uerum etiam omnẽ mali suspicionem

fugere oportet, ne in cuiusquam offensionem incurramus; in ædibus ad canonicorum, aliorumue clericorum domicilium et usum ædificatis, aut alijs, in quibus ipsi habitant, fæminas quascumque, etiam quouis sanguinis, cognationis, aut affinitatis uinculo eis coniunctas, habitare prohibemus; nisi Episcopus in alicuius urgenti necessitate, aliter faciendum esse duxerit; cuius conscientiam in hoc ualde oneramus.

Ne parochi, aut omnino clerici, quauis etiam dignitate præditi, ecclesiæ, etiã si commendata sit, ædes, aut earum partes in urbe, aut in oppidis positas, in quibus ipsi habitare soleant, aut debeant, ullo modo laico locent; nisi ecclesia magna præmatur inopia, et ea domus commode Episcopi iudicio diuidi possit.

Si uero ædes extra urbem et oppida ruri sitæ sint, locandi facultatem habeant; modo earum diuisio eiusdem Episcopi iudicio recte et commode fieri possit.

Caueat etiam Episcopus, ne in urbe, aut extra, huiusmodi ædes, uel aliæ ab ecclesia seiunctæ, uel etiam si patrimonij sint, ac propriæ, locentur ijs, quorum fidem, uitam, moresue suspectos esse iudicauerit.

Canonici cathedralium et collegiatarum ecclesiarum habitent in canonicalibus ædibus, in quibus commode, Episcopi iudicio, commorari possunt: qui inspectis ædibus, si quid reparandum, instituendumue sit ad habitationis cõmoditatem, pro modo fructuum præbendæ, ab eo, qui canonicatum obtinet, reparari ac restitui iubeat. quo facto, curet, ut in illis ædibus habitent. quibus si abesse, etiam iusta de causa, contigerit; nemini præterea, nisi canonicus sit, in eis habitandi facultas concedatur sine iussu Episcopi.

Quarum ædium atrium, ubi claudi potest, una claue concludatur; quæ a Decano, uel alio, Episcopi et Capituli arbitratu, aßeruetur.

Quota autem hora atrij ianua aperiri, claudiue debeat; quidq. ad honeste ibi uiuendum pro loci ratione requiratur, iudicium sit Episcopi.

Rectores parochialium, seu Curatarum ecclesiarum, quicumque sint, in earum ædibus tantum habitent; ibiq. cibum et somnum capiant; nisi aliud Episcopus censuerit ex causa necessaria.

Clerici ne de nocte post primam horam, nisi ex iusta causa, et cum lumine, domo exeant.

De armis, ludis, spectaculis et eiusmodi, a Clerico uitandis.

CLericorum arma sunt orationes et lacrymæ. Idcirco edicimus, ne clerici arma cuiusuis generis ad offensionem, uel etiam ad defensionem ferant, exceptis cultellis ad domesticum uitæ usum accommodatis; nisi forte extra ciuitatem suspectis locis iter eis faciendum sit.

Quod si Episcopus probabili, iustaq. de causa id eis permittendum iudicauerit; tunc, scripto impetrata uenia, ipsis uti liceat; non tamen publice, nisi rei, aut facti necessitas postulet.

Omnino balista, hastis et sclopeto, telis, aliisq. huius generis instrumentis, ipsis interdicimus.

Clerici personati non incedent.

Choreas priuatas, aut publicas non agent, nec spectabunt.

A uenatione abstinebunt.

Fabulis, comœdiis et hastiludiis, aliisue profanis et inanibus spectaculis non intererunt; ne aures et oculi, sacris officiis addicti, ludicris et impuris actionibus, sermonibusq. distracti, polluantur.

Clericalis ordinis hominibus omni gene-

re saltationis, et ludi, præsertim uero aleæ et tesserarum ac talorum interdicimus.

Prohibemus etiam globos, qui malleis ligneis impelluntur; item follis ludum, id est, pilæ maioris.

Nec solum ludere uetamus, sed eos ludorum spectatores esse nolumus; aut quemquam ludentem in ædibus suis permittere.

Si autem ualetudinis interdum causa, parua pila, aut alio non indecoro eiusmodi exercitationis genere uti contigerit; nec publice id faciant; nec pecunia intercedat in ludo, nec quidquam, quod facile pecunia æstimari poßit.

Rom. 13. *Non in comessationibus et ebrietatibus, sed ut sobrie uiuamus, prædicat Apostolus. ideo clerici minus honestis conuiuijs ne intersint, neue ad bibendum quemquam incitent.*

Quod si interdum solemnibus festis diebus, uel cum sacrorum, aut exequiarum causa in unum congregantur, aliqui sint inuitandi; ne plures sex, et eos clericos, ad suam mensam adhibeant.

Vt flagitij occasionem, quæ in cauponis et tabernis deesse non solet, clericis

adimamus; cauponarum aditu et usu eis omnino interdicimus; nisi in itinere necessitatis causa. quo loco cum mulieribus ne discumbant.

Monemus autem Episcopos, et uehementer hortamur, ut in singulis eorum ciuitatibus curent parandum unum, aut alterum pudicum et honestum diuersorium, quo suarum diœcesium clericis rusticanis necessitatis causa conuenire liceat; nec in eo hospitio improbis, aut nequam hominibus locus sit; neue fœminis ullo modo; sed tantum clerici, ac religiosi uiri, si fieri possit, in eo recipiantur.

De negotijs sæcularibus a Clerico fugiendis.

QVi Deo militat, implicare se negotijs sæcularibus prohibetur; idcirco edicimus.

Ne clericus, sacris initiatus, aut ecclesiastico beneficio præditus, coram iudice sæculari, aduocati, aut procuratoris nomine causas agat; nisi ab alijs in iudicium uocatus, suam uel ecclesiæ suæ, propinquorum etiam, si necesse erit, et miserabi

lium personarum causas, ab Episcopo facultate prius scripto concessa, tueatur.
Ne in prophanis negotijs officium tabellionatus exerceat.
Ne artem medendi faciat.
Ne in negotiationibus et mercaturis se interpretem et medium interponat.
Negotiationem etiam omnis generis omnino prohibemus.
Artes uero honestas concedimus, ut aliquid manibus suis lucretur, quo sibi, quæ ad uictum necessaria sunt, comparare poßit.
Ne aliena prædia lucri causa conducat.
Ne aliorum tutelam aut curam suscipiat.
Ne pro alijs fideiubeat.
Ne alicuius Principis, aut alterius negotiorum procurator sit, sine facultate, ab Episcopo prius per litteras impetrata, singulis annis renouanda.
Neue, parum memor ordinis ac dignitatis suæ, sit in famulatu laicorum, etiam Principum, eorumue quibusuis alijs obsequijs; nisi cui ex causa, et ad officium, sacerdotali munere non indignum, Episcopus huius rei potestatem ante scripto fecerit. Huiusmodi autem licentiæ, scri

pto permissæ, quotannis renouentur; alioquin irritæ ac nullæ sint.

Neue præcursor, aut assecla fœminarum, aut eis discumbentibus adsistat, aut ancilletur.

Qui autem huiusmodi sæcularia negotia exercendi facultatem, seu dispensationem impetrarit; intra duos menses Episcopo exhibeat. qui concessas ante sacri Tridentini concilij confirmationem auctoritate generalis Bullæ Sanctiss. D. N. Pij IIII. Pont. Max. non admittat. editæ vij. ca. Febr. 1564

QVAECVMQVE in hac uniuersa, quæ ad uitam et honestatem clericorum pertinet, parte, uarijs titulis expressa præcepta continentur; efficiat Episcopus, ut ea omnia ab omnibus, ad quos spectat, diligenter et inuiolate seruentur. Qui uero clericus, cuiusuis etiam gradus, ordinis, dignitatis, in aliqua re ijs non obtemperarit; is aut salutari pœnitentia, aut pecunia, aut suspensione ab ordinum munere, et beneficiorum administratione, aut ipsis etiam beneficijs, aut carcere, aut exilio, aut pluribus simul ex ijs pœnis, aut etiam grauioribus pro modo culpæ Episcopi arbitratu mulctetur. Qui iterum in eadem re peccarit; duplicata is pœna

pro ratione criminis ab eodem plectatur.

DE RESIDENTIA.

Sess. 23. c. 1. DEcreuit sacra Tridentina synodus, ut ij, qui non legitime a suis ecclesijs abessent, pro rata temporis absentiæ, ecclesiarum, quibus præessent, fructus suos non facerent; sed ut in fabricam ecclesiæ, aut in pauperes loci erogarent. quod si non exequerentur; statuit, ut eorum superiores ecclesiastici, omissas ab illis huiusmodi officij partes ipsi susciperent.

Si qui igitur prouinciæ nostræ Episcopi post confirmationem concilij Tridentini, in ecclesijs suis, ex eiusdem concilij præscripto, non resederint; neque Metropolitanum, aut, eo absente, antiquiorem prouinciæ Episcopum intra mensem docuerint causam suæ absentiæ, Sanctiss. D. N. uel Metropolitani, uel antiquioris Episcopi scripto comprobatam esse; aut se fructus illos, ijs, quibus eiusdem sacri concilij decreto propterea debebant, persoluisse; nos illam ipsam fructuum partẽ iam nunc Hospitali uniuscuiusque ciuitatis, cuius illi sint Episcopi, quod maioribus prematur sumptibus,

ſumptibus, in uſum pauperum loci erogandam aßignamus. et, ſi id Hoſpitale intra duos menſes eos fructus auctoritate Superioris eccleſiaſtici non exegerit; alteri Hoſpitali eiuſdem ciuitatis, quod in eorundem fructuum petitione iudicio præuenerit. Quod ſi aut nullum in ea ſit Hoſpitale, aut quæ ſint Hoſpitalia, ſex menſibus eos fructus non exegerint, fabricæ eccleſiæ attribuimus.

Si qui uero poſthac abfuerint; fructus, quos ſuos non fecerint, iam nunc eiſdem locis, qua ſupra dictum eſt, ratione adſcribimus; niſi ipſi Epiſcopi intra tres menſes a die abſentiæ ijs, quibus ex concilij decreto debent, perſoluerint.

Itaque mandamus Hoſpitalium et fabricarum adminiſtratoribus, ac procuratoribus, cum denunciatione etiam periculi eorum conſcientiæ, ut totam ſummam ſine ulla uel pactione, uel remißione primo quoque tempore exigant.

Statuimus etiam, ut ex Capitulo ſingularum cathedralium eccleſiarum tres primi præſentes, ſingulis ſex menſibus, Metropolitanum, uel, eo abſente, eundem antiquiorem prouinciæ Epiſcopum certiorem faciant, an eorum Epiſcopi in ſuis eccle-

sijs resideant, et qui, et quamdiu ab eis abfuerint; sin minus, ijdem distributionum unius mensis fructus suos non faciant.

In reliquis etiam inferioribus curatis beneficijs, si qui post confirmationem concilij abfuerunt sine licentia, ab Ordinario scripto permissa, quam ad mensem eidem Ordinario exhibere uolumus, uel non probarint se eos fructus, quos pro rata temporis absentiæ suos non fecerunt, ijs, quibus ex decreto Tridentini concilij debebantur, soluisse; eos omnes iam nunc reficiendis et ornandis eorum ecclesijs attributos esse decernimus. quam attributionem Episcopi, quorum conscientiæ hoc onus imponimus, ad sex menses, implorato etiam, si opus sit, Principum et Magistratuum auxilio, omnino exequendam curabunt.

Quod si contigerit eos, qui propter absentiam a suis beneficijs fructus suos non fecerint, ipsis beneficijs postea cessisse; curent Episcopi, ut uel ex fructibus pensionum, si quæ illis, qui cesserint, fuerint reseruatæ; uel ex eorum bonis, cuiuscumque illa generis sint, satisfiat Ecclesiæ. Qui, si in his negligentes fuerint, sciant

se prima quoque prouinciali synodo prætermißi huius officij rationem reddituros esse.

Si quid intercesserit, quamobrem id minus exequi poßint, ad Metropolitanum referant; ut ad rem conficiendam ipse quoque suam operam conferat; et in ea auctoritatem Sanctiß. D. N. interponendam curet.

Quoniam uero multorum, beneficia curata obtinentium, ea est contumacia, ut neque decretis Tridentini concilij, neque constitutione Sanctiß. D. N. PII IIII. neque Episcoporum edictis moniti, addu- ci poßint, ut beneficiorum suorum residentiæ præsentes satisfaciant; statuimus, ut Episcopi, ad mensem edicto proposito iubeant, omnes, qui in eorũ ciuitatibus, diœcesibusue beneficium eiusmodi in titulum, uel commendam obtinent, si in prouincia illi sunt, ad duos menses, si extra, ad tres, ad eadem beneficia accedere, in ijsq. residere; ea proposita in edicto pœna, ut, qui non paruerint, etiam si præter curatum illud beneficium, dignitates, personatus, aut canonicatus in ecclesijs etiam cathedralibus obtineant; præter pœnas, quæ eodem concilio et Pij

Sess. 6 .c. 1. Sess. 23. c. 1. edita vij. calen. Decẽ. 1564

IIII. constitutione contra non residentes propositæ sunt, ordinum suorum munere, officioue suspensi, et eo beneficio iure ipso priuati censeantur.

Transacto tempore in edicto præstituto; Episcopi eos, qui non resideant, propositam priuationis pœnam subisse declarent.

Interim uero eos fructus, quos suos absentes non facient, ijdem Episcopi suo arbitratu aut ecclesiarum fabricis, aut pauperibus loci adiudicent.

Intra mensem publice edicant Episcopi, ut, quibuscumque studij causa non residendi in beneficijs curatis licentia permissa est; eam suo quisque Episcopo intra spatium trium mensium exhibeat. qui si illam a die confirmationis sacri concilij Tridentini ad diē regulæ, a Sanctiss. D. N. PIO IIII. latæ compererit, nisi, quemadmodum ab ipsa præscribitur, Ordinarij consensus accesserit, nullam et irritam declaret; proptereaq. eum, qui huiusmodi facultatem impetrarit, ex decreto concilij Tridentini residere cogat in ipso beneficio.

Die 24. Nou. 1564

In ijs autem facultatibus absentiæ studiorum causa, quæ deinceps concedentur,

hæc necessario ponenda sunt.

Vt uere in publico, celebriq. gymnasio; Theologiæ, uel sacris canonibus studeant.

Vt minores sint triginta annis, aut fuerint; cum in publico gymnasio ijsdem studijs operam dare cœperunt, quæ nunc cupiunt absoluere.

Vt illud beneficiū, antequam sacrum Tridentinū concilium a Sanctiss. D. N. PIO *IIII. confirmaretur, obtinuerint.*

Vt intra annum, ad ordinem saltem subdiaconatus, promoueantur.

Vt singulis sex mensibus Episcopo scriptum sui Doctoris exhibeant, quo is ipsos in eo studij genere proficere testetur. quod etiam Episcopus secreto ab alijs cognoscere studeat.

Quod si omnes supra scriptæ conditiones in licentia expressæ non fuerint; aut is, qui impetrat, qualitates omnes, quæ in scripta licentia requiruntur non habeat; aut, quæ ipsi seruanda proponuntur, deinceps non præstiterit; facultates irritæ ac nullæ sint: et qui impetrarit, sciat se fructus suos non fecisse, neque facere; ac pænis, quæ non residentibus propositæ sunt, teneri.

Concedatur autem ad quinquennium tantum, ab eo die numerandum, quo eum in publico gymnasio Theologiæ aut sacris canonibus constet operam dare cœpisse.

Quicumque, plures parochiales ecclesias retinentes, intra tempus, a sacro Tri
Sess. *dentino concilio præstitutum, non dimi-*
24. c. *serunt; eos Episcopi intra duos menses*
17. *beneficijs omnibus ecclesiasticis iam ipso iure priuatos esse declarent.*

Fructus uero, et quos ex eodem decreto suos facere non potuerunt, et qui deinceps, quamdiu uacauerit ecclesia, percipientur, fabricæ uel ornamentis eorundem beneficiorum, uti magis expedire censuerit Episcopus, iam nunc attribuimus; excepta tamen congrua portione, idoneis Vicarijs ab Episcopo aßignanda; quos ipse, facta declaratione, statim in illis ecclesijs costituere debebit.

Præterea, qui ecclesiastica quæcumque beneficia obtinent, in quibus, et si curata non sunt, tamen residere iure, uel consuetudine debent; si muneri suo defue
Ses. 6 *rint, in eos Episcopi et illis pœnis, quæ a*
c. 2. *sacro Tridentino concilio statutæ sunt, et*
Sess. *alijs arbitrio suo seuere agant; fructusq.*
24. c. *quibus ex eodē concilio mulctandi erunt,*
12.

piis locis attribuant.

Vt autem Episcopi pœnas de contumacibus in hoc genere poßint sumere; statuimus, ut in singulis collegiatis et cathedralibus ecclesijs, singulis tribus mensibus. tres primi ex Capitulo præsentes, Canonicorum et eorum, qui præpositi ecclesijs, et aliorum, qui in eis huiusmodi beneficia poßidentes, non resideant, nomina ad Episcopum deferant.

Parochi uero Episcopum admoneant, si qui intra fines suæ parochiæ, eiusmodi habentes beneficia, quæ personalem item residentiam requirant, non resideant.

Vicarij etiam foranei eandẽ diligentiam adhibeant, si qui curati, in regione, sibi ab Episcopo commissa, non resederint.

Qui huic officio deerit, sicuti Episcopo uidebitur, plectatur.

DE DILIGENTIA AB EPISCOPO ADHIBENDA *in statu uniuscuiusq. Parochiæ cognoscendo.*

SVmmam uim ac neceßitatem habet illa Domini sententia: Speculatorem Eze. 3

dedi te domui Israel; et alio item loco,
Prou. 27. *Diligenter agnosce uultum pecoris tui, et considera super greges tuos; ut Episcopi quanta maxima possunt, diligentia obseruent sibi commendatum gregem, neque ab eo umquam oculos deijciant, quid ei opus sit, animaduertentes, ut, ex*
Ezec. 34. *Prophetæ sententia confractas partes al ligare, infirmas consolidare, ægrotas sana re, abiectas oues reducere, perditas requirere et recuperare poßint.*

Quoniam uero lustrare omnia proprijs oculis nequeunt, in singulis parochijs de ligant certos, ac probatos uiros, qui inue stigent, an populus ambulet in uijs Domini; an aliquid sit, quod Episcopi cognitionem et medicinam desideret; an aliquid, quod corrigi et emendari debeat. quæq. compererint, fideliter ad Episcopum deferant.

Parochus etiam librum habeat, in quo omnium, qui in eius parochia sunt, nomina et cognomina quamprimum describat, singulorumq. sexum, ætatem, et statum. In eo deinceps describat et recenter natos, et mortuos, et in parochiam habitatum uenientes, et inde emigrantes. quem librum Episcopo, quoties is petierit, uel

inspiciendum, uel describendum dabit.
Obseruabit etiam suæ parochiæ nouos inquilinos. deq. eorum orthodoxa fide, et sacramentorum perceptione, deq. mulieribus, quas secum habuerint; an matrimonij, cognationis, affinitatis uinculo uere coniunctæ sint; an impudicitiæ nomine suspectæ, ab eo sacerdote, in cuius parochia proxime habitarint, et a parochiæ incolis accurate cognoscet.
Inquirat autem studiose de pauperibus suæ parochiæ, præsertim puellis nubilibus, de uiduis, orphanis, pupillis, ægrotis, senio confectis, alijsq. personis temporali, uel etiam spirituali misericordia indigentibus; quibus et ipse pro uiribus opitulari, et alios suo exemplo et hortatu ad id officium incitare studeat.
Præcipue uero de ijs omnibus sæpe certiorem faciat Episcopum, ut qui communis eorum pater est, ijsdem paternam curam et pietatem, quacumque poterit ratione, præstet.
Quamobrem etiam Episcopus quotannis per sacra quattuor anni tempora suæ ciuitatis parochos adhibebit; et illis de eorum animarum statu, quarum curæ præpositi sunt, diligenter interrogatis, om-

nia commemoret, quæ eorum officij munus contineant; eisq. et doctoris diligentiam, et pastoris uigilantiam præstabit.

DE VICARIIS FORANEIS *constituendis.*

VT Episcopus in urbe etiam externum gregem facilius quasi præsens intueri, et curare poßit; deligat aliquot probatos sacerdotes: quibus singulis, imposito Vicarij foranei nomine, tribuat certas regiones diœcesis suæ.

Id autem munus ad Archipresbyteros, Archidiaconos, qui in diœcesi sunt, et Præpositos, aliosue ecclesiastica dignitate præditos, quos idoneos iudicauerit, potißimum deferet; sin minus, ad alios Rectores, qui apti sint ad huiusmodi officium.

Hi autem Vicarij regionis, sibi per Episcopum commissæ, presbyteros cuiuscumque condicionis, curam animarum habentes, semel singulis mensibus modo in unam, modo in aliam eius regionis parochialem ecclesiam cogant. idq. in orbem eodem ordine semper faciant.

Pridie eius diei, quam in unum locum cõ

ueniant, peccata sua omnes confiteantur; sequenti die in ecclesia, in qua coacti fuerint, Missam singuli celebrent. Tum uniuersi in choro Missam conuentualem pro mortuis, uel de sancto Spiritu, solemni more cantent; in qua eorum aliquis, a Vicario prius admonitus, concionem ad populum habeat.

Confectis sacris, et habita processione circa cœmeterium, orationibusq. consuetis, in domo Rectoris illius ecclesiæ, unico tantum ferculo contenti, ea, qua decet modestia, et charitate cibum capiant.

Deinde conferant inter se, quæ ad boni pastoris officium, et ad curam animarum recte gerendam pertinent: et consulant de difficultatibus, et incommodis suæ parochiæ; quorum explicatio, uel remedium, aliorum consilium et operam requirat.

Iidem autem Vicarij libellum de casibus conscientiæ, Episcopis ac sedi Apostolicæ reseruatis, Metropolitani cura edendum, reliquis sacerdotibus legent; et aliquot capita tum harum constitutionum. tum earum, quæ in synodo diœcesana decernentur, simulq. quidpiam ex probata summa de casibus conscientiæ explicabunt.

Præcipue autem de presbyterorum uita et moribus quærant, et quales se in pastorali præbeant cura.

An eorum culpa diuinus in ecclesia cultus desideretur.

An re ipsa præstentur ea, quæ Episcopi, uel alij eorum nomine in ecclesiarum necessitatem, earumue reparationem impendi iusserint.

An libros habeant, quos ex decreto nostro habere debent.

An reliqua in hac synodo decreta seruentur.

De his omnibus, et si quid proprie mandarit Episcopus, deq. alijs, quæ ad utilitatem animarum Episcopi cognitionem desiderant, ipsum per litteras diligenter certiorem faciant.

Quoties in urbem uenerint, primum Episcopum adeant; deq. eorum statu, qui sibi commißi sunt, accurate doceant.

Curati uero quicumque, etiam quauis dignitate præditi, in ijs, quæ ad officium suum spectant, Vicarijs, quos diximus, obtemperent.

Quod si aliqui ad conueniendum negligentes, uel ad mandata eorundem Vicariorum exequenda contumaces fuerint;

Episcopi in illos pro modo culpæ animad uertant.

Hi autem Vicarij uoluntate Episcopi ab officio amoueri semper possint; ac si male id administrarint, pœnas dent, eiusdem Episcopi iudicio.

DE VISITATIONE.

INter Episcopalis officij munera, præcipua est, et ad salutem gregis maxime necessaria uisitatio. ideo monemus Episcopos omnes, ut singuli ex decreto sacri Tridentini concilij ecclesiam suam, ac diœcesim uisitent intra tempus, ab eodem concilio præstitutum. Seß. 24. c. 3.

Meminerint autem uisitationem ad salutem eorum, qui uisitandi sunt, institutam esse. quamobrem illis maxime propositum esse debet, ut in eis incorruptam, orthodoxamq. doctrinam, probatam morum disciplinam tueantur, ac restituant.

Visitationis ordo is adhibebitur, ut primum ciuitatem, deinde diœcesim uisitent; nisi forte aliud Episcopo uideatur. In ciuitate cathedralis ecclesia primo loco uisitetur; tum singulæ collegiatæ; deinceps parochiales omnes; quo et parochi, et qui

cumque præterea sacerdotes et clerici in parochijs commorantur, euocandi sunt. Scholas, seminaria, sodalitates, Hospitalia, ac cetera pia loca uisitantes, studiose ac diligenter inspicient.

Studebunt uerbi Dei prædicatione, uehementi cohortatione, ad religionem, uitæ innocentiam, pacemq. et concordiam omnes adhortari.

Si uero priuata admonitione opus esse intelligent, in eam, docendo, arguendo, obsecrando pro rei, personæ, ac temporis ratione incumbent.

Confirmationis sacramentum, ubi opus erit, ministrabunt.

Omnes ad pænitentiam cohortabuntur; et quos aliquo peccato teneri cognouerint, cuius absolutio Episcopo reseruata sit; eos pie confitentes, et humiliter ueniam petentes, uel ipsi, uel per alios, ad id munus delectos, absoluent.

In singulis locis a uiris ætate, usu et probitate commendatis, de omnibus, subtiliter inquirent, quæ eos pro officij sui munere scire oportebit.

Ecclesiam et eius partes omnes inspicient.

An eo cultu et nitore teneatur, qui do-

mum Dei decet; et si quid restituendum, reparandum, reconcinnandumue sit; iubeant ab ijs, ad quos pertinet, resarciri.
An Sanctorum reliquiæ, tuto, ornate, decenterq. conditæ asseruentur.
An quæ de sepulchris, ac cœmiterijs a nobis sancita sunt, re ipsa præstentur.
Si consecranda sint altaria, consecrabunt.
Si qua ecclesia aut cœmiterium pollutum sit, reconciliabunt.
Videndum etiam, an desint uestes, libri, calices, patenæ, corporalia et reliqua eius generis instrumenta et ornamenta, quæ ad altaris ministerium et ad diuina officia sint necessaria.
An illa munda et purgata seruentur.
An Missæ, aliaq. diuina officia, qua oportet, pietate ac deuotione celebrentur.
An ecclesiæ libri, uetera scripta, instrumenta et priuilegia custodiantur.
An eorum extet ratio, quæ in inuentarium relata sunt.
Tum de dignitatibus, canonicis, et alijs ecclesiæ ministris quærendum erit.
An rite sint ordinati.
An ordinibus initiati, quos eorum offi-

cij munus requirit.

An ecclesias, beneficia, seu ecclesiastica officia legitime obtineant.

An in ea se quisquam intruserit.

An resideant, et administrationi sacramentorum, et Missarum, diuinorum officiorum celebrationi, et anniuersariorum persolutioni, alijsq. oneribus et muneribus satisfaciant.

Quæ sit eorum uitæ, ac morum ratio, qui uestitus, quibuscum uersari soleant, qualis sit eorum familia.

An sordibus, et illiberalibus artibus, et ab eorum gradu alienis, operam dent.

An ecclesiæ iura, et bonorum ecclesiasticorum possessionem defendant.

An eorum fructus recte dispensent.

An pacem inter se habeant; se in aliorum pacificationem interponant; inimicitiarum et odiorum causas tollere studeant.

An populus pie uersetur in ecclesia; Missamq. et alia diuina officia ueneranter attendat.

In parochijs præter ea omnia, quæ diximus, hæc uideant.

An parochi ex decreto, in hac synodo edito, libros habeant, in quibus baptiza-

torum, confirmatorum, compatrum, eorum, qui matrimonio coniunguntur, ac mortuorum nomina et cognomina descri bantur.

An rite sacramenta præbeantur.

An sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum, chrisma, et reliqua sacra, ea munditiæ cura, et custodia, qua debent, conseruentur, et suo tempore mutentur.

An Eucharistia pie et honorifice, prosequente fidelium comitatu, ad ægrotos adferatur.

An legitime matrimonia, et in ecclesia, adhibitis ex decreto Tridentini concilij denunciationibus, debito tempore contrahantur.

An suæ curæ commissas ecclesias, maxime diebus festis deserant, ut inseruiant alienis.

An Dei uerbum prædicent, et pueros rudimentis fidei instruant.

An libros, quos nos in hac synodo habendos præscripsimus, habeant.

Denique dispicient, an in populo sint hæretici, usurarij, concubinarij, alijq. flagitiosi et facinorosi homines, qui inimicitias gerant, qui Quadragesimam, alia ieiunia, festos dies, et reliquos ecclesiæ

ritus non seruent; quiq. saltem in anno peccata sua confeßi non sint, aut sanctam Eucharistiam non sumpserint.

An sint, qui legata pia non exequantur.

An domestica disciplina patrumfamilias in educandis liberis diligens, pia, et honesta sit.

His exquisitis, cognoscere studeant, quinam ex Regularibus et prædicandi munere fungantur, et fidelium confeßiones audiant; an et eorum probata sit doctrina; et probatæ doctrinæ uita respondeat.

An Hospitalia, et alia pia loca recte administrentur; eorumq. bona prudenter, fideliterq. in eum usum, cui addicta sunt, distribuantur.

An qui in Hospitalibus sunt, pie uiuant.

De scholis, sciant quos libros discipulis magistri interpretentur; et an illi officio suo satisfaciant.

An magistri tales sint, et ita admißi, quemadmodum in hac synodo mandauimus. si secus, amoueantur.

De bibliothecis digenter quærant, an in eis sint hæretici libri; aut qui aliter iu

re prohibeantur.

Si quid in his omnibus tollendum, cor rigendumue fuerit, tollent et corrigent: et ad puniendos delinquentes, censuras et alia iuris remedia adhibebunt.

Omnes uero summo studio monebunt et hortabuntur, ut officij sibi commißi munus fideliter, ac diligenter exerceant.

Neque solum hæc, sed quæcumque a Tridentino concilio et a nobis præcipiuntur, et alia multa, quæ pro eorum prudentia, ac pietate ad utilitatem, ac salutem populorum, eis in mentem uenire poterunt, exquirent, et exequentur.

Caueant uero, ne legem de uictu, procuratione, et muneribus a sacro Tridentino concilio definitam, transeant. Sess. 24. c. 3.

Comitatum autem non habeant nisi necessarium; in quo plures omnino ne sint quindecim hominibus, et iumentis duodecim.

Si plures duxerint, alant suis sumptibus.

In mensa duo tantum fercula afferre liceat. quod ad reliqua attinet, decretum, in hac synodo factum, de Episcopalis mensæ moderatione, seruetur.

Si uisitator gradu inferior sit Episcopo, propositam a nobis uisitandi formulam in reliquis omnibus diligenter obser

uet; in comitatuq. octo hominibus ad summum, et sex iumentis contentus sit.

Si præter huius decreti præscriptum cuiquam graues fuerint; dupli restitutione teneantur: præterea inferiores, Episcopi arbitrio; Episcopus synodi prouincialis iudicio alias pœnas subeat.

Dent autem operam, ut non solum quam diligentißime, sed etiam quam celerrime uisitationem conficiant.

DE IVDICIALI FORO EPISCOPI.

VT a foro Episcopali, quantum fieri potest, auaritiæ labes amoueatur; et quam minimis poßint incommodis atque sumptibus causæ in eo agantur; nos præter eam diligentiam, quam in ea re maximam Episcopi, in sua quisque diœcesi, adhibere debent; hæc statuenda censuimus.

DE NOTARIIS ET SCRIBIS.

EPiscopi intra sex menses omnibus notariis et scribis sui fori, tam ciuitatis, quam diœcesis communem taxam præfiniant; quam pro opere et officij sui

mercede ab unoquoque in singulis causarum generibus pro loci et cuiusque rei ac personæ condicione exigi liceat. qui non obtemperarit, in eum uehementer animaduertant.

Singuli collegium notariorum curiæ Episcopalis primo quoque tempore instituendum curent; quod certum numerum pro suæ diœcesis condicione contineat.

Collegium statuta, Episcopo probanda, conficiat; officiales deligat, qui iudicent de eorum inter ipsos controuersijs; quæ ad eorundem officium pertineant. In causas autem, quæ inter notarios et litigatores extiterint, se omnino non interponant, sed eas Episcopi iudicio relinquant. In alijs uero causis, si cuiquam cum eis in iudicio agere contingat; eorum iura priuilegiaq. seruentur.

Postulantibus testimonium formulæ curiæ, quam stylum uocant, de aliqua causa nec detur; nec datum uim habeat; nisi ei maior collegij pars subscripserit. cuius etiam formulæ exemplum, ab Episcopo approbatum, et subscriptum, publice in collegio asseruetur.

Qui in collegium notariorum adscri-

bi uoluerint, eos Episcopos diligenter examine probet; tantum idoneos recipiat.
Excommunicatos, infames, et omnes, qui a testimonio dicendo iure repelluntur, reijciat.
Eos, qui uigesimum quintum annum non attigerint, quiq. per quadriennium in notariatus officio integre, periteq. non sint uersati, non admittat.
Probatos prius non recipiat, quam iurarint Episcopo ea iurisiurandi formula, quæ infrascripta est, quam etiam ab ijs, qui in notariorum collegiū adscripti iam sunt, ad duos menses præstari iubemus.
Ego N. notarius a Reuerendiss. D. N. Episcopo, uel D. N. eius Vicario delectus, nihil uel dedi, uel pollicitus sum gratia huius officij obtinendi.
Commissum mihi munus diligenter ac fideliter exercebo.
A litigatoribus, quorum fuero notarius, uel a quocunque alio eorum nomine, quavis de causa nihil, ne sponte quidem datum, accipiam, præter id, quod Episcopi taxatione præfinitum fuerit.
Nihil agam; neque me, aut quemquam alium interponam, quo mihi ulla causa

ſcribenda committatur.

Non ero promotor, uel procurator in cauſis, quæ agentur coram Reuerendiſs. D. Epiſcopo, ſeu eius Reuer. D. Vicario generali, uel aliquo ab eis conſtituto, ſeu eorum miniſtro.

In cauſis uero, in quibus ſum, uel fuero notarius, omnes actus iudiciales ſubſtantialiter in manuali, ſeu memoriali coram Reuerendiſs. D. Epiſcopo, ſeu eius Vicarijs, aut alio ab eis præpoſito, et, etiam coram ipſis litigatoribus, ſi expectare uoluerint, conſcribam.

Conſcriptos eos, et inſtrumenta, et omnia alia, et ſingula in cauſis producta, cum Reuerendiſs. D. Epiſcopus, uel alij ſupradicti, ſeu litigatores, uel eorum aliquis, petierint; in regeſtum fideliter quam celerrime referam, uel referenda curabo.

Litigatorum poſtulatu, uel alicuius eorum, in ſingulis terminis ſucceßiue litigatoribus ipſis copiam dabo, cum per Reuerendiſs. D. Epiſcopum, ſeu alios ſupra dictos decreta fuerit, ſine recuſatione et fraude, contentus mercede Epiſcopi taxatione præfinita.

Secreta eiuſdem officij et cauſarum nemi

ni patefaciam, præsertim attestationes testium et consilia assessorum, attestationesq. et sententias, donec publicatæ, perlatæ et sententiatæ, et per Reuerendiss. D. Episcopum, seu alios supradictos subscripta fuerint.

Constitutionibus et mandatis Reuerendiß. D. Episcopi obtemperabo.

Instituta quoque officij, et officialium collegij honesta iussa seruabo.

Nec ullo umquam tempore contra faciam, et omnia et singula suprascripta, omni dolo et fraude omnino remotis, inuiolate præstabo, et ita promitto, et iuro; sic me Deus adiuuet, et hæc sancta Dei Euangelia.

Nullus notarius iudicibus Ordinarij delegatis, arbitris, nec arbitratoribus originales processus deferat, sed eorum tantum exempla, et regesta fideliter collata; nisi alicuius inopia aliud aliquando Episcopo suaderet.

In huiusmodi exemplis, seu regestis nihil superuacaneum scribant.

Quare nec dies festos, ad substantiam rei non necessarios, apponant.

Nec productarum citationum repetitiones cum inhibitione, uel sine ea, sed illarũ

execu-

executionem tantum, his uel similibus uerbis adscribant. Eo die etc. reproducta fuit citatio, de qua supra, quæ fuit executa, ut supra.

Nec dignitates iudicum, uel litigatorum repetant; sed ponant tantum his, uel huiusmodi uerbis; Reuerendißimus Episcopus. N. Iudex. N. Actor. N. Reus.

Nec in carta bibula scribant, nec ea littera, quæ legi facile non poßit; sin minus, male scripta Episcopus notarij impensa scribi melius iubeat; uel ab ijs, qui regestum petierunt, dimidiam tantum partem taxæ, uel maiorem, uel minorem, si ei uidebitur solui, iubeat.

Notarij in litteris dimissorijs, seu testimonialibus, sacri concilij Tridentini decretum seruent; in alijs, quæ mere spirituales sunt, etiam si nullum stipendium eis constitutum sit, nihil omnino accipiant, præter scripturæ mercedem, ab Ordinario statuendam. Seß. 21. c. 1.

Qui notarij contra hæc decreta peccarint, uel alioqui in officio suo deliquerint; eos Episcopi ab officij usu submoueant ad tempus, uel etiam in perpetuum; si id delicti grauitas postularit, et alijs pœnis suo arbitratu coerceant.

Quæcumque de notarijs sancita sunt, ijs etiam scribas et cancellarios teneri uolumus.

Pensiones, in cancellarijs Episcoporum aßignatas, uel quæ cuicumque soluantur, irritas et nullas decernimus; nisi quæ iure tolli non possunt.

Cancellarias uero deinceps uendi, locari, uel earum nomine, uel occasione, quouis prætextu cuiusuis personæ, quidquam solui prohibemus.

Notarij, et si qui præterea in hoc deliquerint; plectantur amißione officij, et alijs præterea pœnis Episcopi arbitratu.

DE CAVSIDICIS, ADVOcatis, et Fiscalibus.

Causidici, aduocati, fiscales, ad causas in foro Episcopi ne adhibeantur priusquam iureiurando Episcopo se obstrinxerint, se nullam causam suscepturos, quam a iustitia et æquitate alienam existimauerint.

Hortamur etiam Principes et magistratus, ut idem in laicorum causis seruandum curent.

DE CARCERIS CVSTODIbus et reis.

PRæscribant Episcopi taxam executoribus uel ministris, et carceris custodibus, ut ab ijs, qui capti, et in carcerem inclusi sunt, pro comprehensione, et carceris commoratione, et uictu id tantummodo exigatur, quod æquitas et ciborum prætium postulet. si qui carcere tenentur, sibi, quę ad uictum pertinent, ab alijs, quam a custodibus et ministris carceris suppeditari uoluerint, id eis facere liceat; neque propterea asperius tractentur, aut in deteriora loca compellantur.

Mandent præterea, ut quamcunque pecuniam, uestes, arma, aliasue res secum habeant ij, qui in carcerem includuntur, tuto loco collocentur, et asseruentur. qui locus duabus claudatur clauibus; quarum altera apud ianitorem carceris sit, altera apud pauperum procuratorem.

Ex illis autem rebus, quæcumque, et quotcumque sint, nihil uel ianitori, uel executori, uel ceteris ministris attingere liceat; sed eis, si inde exierint, uel eorum hæredibus; uel illis, quibus a iudice attributa fuerint, integræ et intactæ

asseruentur. Qui contra fecerit, duplo mulctetur. quæ mulcta ei, cui damnum datum sit, attribuatur.

Curent etiam per certos homines, ab eis deligendos, semel in hebdomada uisitandos eos, qui in carcere tenentur; qui si illos indignius et acerbius tractare compererint; referant ad Episcopum, qui pro sua prudentia ac pietate, ne quid iniquius fiat, omnino prouideat.

Designent uero Episcopi aliquos, qui miserabilium personarum causas gratis defendant.

Magnopere autem hortamur laicos magistratus, ut eiusmodi in re eadem ratione utantur.

DE MINISTRIS ECCLESIAE ET DIVINIS OFFICIIS.

NE studium ac pietas eorum et qui celebrant, et qui audiunt diuina officia, perturbetur; neque quisquam alieni muneris partes usurpet, sed suum quisque officium diligenter exequatur, omniaq. ut debent, in domo Dei ordine fiāt:
Seß. 24. c. 12. *decreto sacri Tridentini concilij obtemperantes, quod in prouincialibus synodis*

certã diuinis officijs et ecclesiæ ministris formulam pro cuiusq. prouinciæ ritu et moribus præscribi uoluit; hæc statuimus.

COMMVNIA DE MINISTRIS.

Cathedralium et collegiatarum ecclesiarum capitula, quibus ius est creandi cuiusuis generis officiales et ministros, in eisdem ecclesijs initio anni semper tres deligant canonicos; quorum munus sit, cum huiusmodi creatio facienda erit, prius diligenter de eorum, qui creandi erunt, moribus inquirere; deinde coram Episcopo iurare, eos, quod ipsi sciant, probos, idoneos et dignos esse, qui ei muneri præponantur; quod si aliter Officiales creentur, eorum creatio nulla et irrita sit.

Archidiaconi, Archipresbyteri, alijq. in dignitate ecclesiastica constituti, canonici et reliqui ecclesiarum ministri in sacris ecclesiæ officijs munus suum ipsi obeant, non per alios exerceant.

Singulorum autem munera atque officia, ad res diuinas obeundas pertinentia, hac synodo explicanda illa quidẽ uidebantur; sed quoniam quæ ijs de rebus sacrorum canonum legibus olim explicata sunt, ea

partim, uſu eorum neglecto, obſcurata ſunt; partim pro uaria et locorum et temporum ratione iam pene omnino mutata uidentur; non certa quædam præcepta tradi ac præſcribi facile poſſunt, ad quorum ſane rationẽ omnis uniuſcuiuſque eorum munerum regula atque uſus dirigeretur; eam ob cauſam his noſtris decretis ea tantum munera præſcribenda cenſuimus, quæ ad eccleſiarum, quæ in noſtra prouincia ſunt, administrationem hoc tempore pertinere maxime uiderentur. Sed quæcumque alia etiam munera uel communi iure, uel probatis cuiuſque eccleſiæ conſtitutionibus, uel dignitatum, perſonatuum, portionum, aliorumue officiorum eccleſiaſticorum inſtitutione, ipſis eccleſiæ miniſtris in officiis diuinis attribuuntur; ea omnia magna cura, ſummaq. diligentia ſtudeant Epiſcopi ab omnibus ſeruari; et quæ antiquata ſunt, ad uſum reuocari. Nec uero ab iis præſtandis cuiquam ſe propterea excuſare liceat, quod his noſtris conſtitutionibus ex iis officiis aliqua, aliis miniſtris, uel alio nomine appellatis, adſcripta ſint.

Quod ſi aliqua dignitas, perſonatus, aut officium in eccleſia fuerit, cui neque ab

institutione, neque a iure communi, neque a proprijs constitutionibus, quæ probatæ sint, neque his decretis proprium munus in diuinis officijs sit attributum, aut quod sit, non satis constet; Episcopi, duobus adhibitis de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter a Capitulo deligatur, aßignent singulis dignitatibus et officijs proprium munus, quemadmodum cum sententia sacrorum canonum, et cum propriæ ecclesiæ probatis constitutionibus, et cum his sanctionibus pro ratione loci magis congruere iudicabunt.

Ceteris etiam beneficijs, quæcumque iam ab ecclesiasticis officijs immunia reperiuntur, siue canonicatus, siue clericatus, siue etiam simplicium nomine appellentur, ijs Episcopus pristina munera restituat, ac si non constat satis, qualia ea essent, pro fructuum ratione onera imponat, aut Missas, diuinaq. officia celebrandi, aut si clericatus simpliciaue beneficia sunt, minorum etiam ordinum functiones obeundi ad diuini cultus propagationem. Nec uero tamen uetamus, quin talia beneficia unire Episcopo liceat ex facultate sibi cõmuni iure, concilioq. Tridentino permissa.

Ea uero officia, et cetera, quæ in diuinis

rebus a nobis hac synodo præcipiuntur; Episcopi, propositis censuris, et alijs pœnis efficient, ut ab omnibus ea ratione, qua dictum est, diligenter præstentur.

Ne multis ecclesiæ ministris eodem tempore absentibus diuinus cultus deseratur; canonici, et qui præterea choro uel ecclesiæ addicti sunt, quo tempore eis a iure communi, uel a sacro Tridentino concilio permissum est, ut ab ecclesia abesse poßint; a Præsidente chori, si triduo reuersuri sunt, si diutius absfuturi, ab Ordinario facultatem discedendi petant. Si quid præterea ab eo, qui discessurus est, eius ecclesiæ constitutiones requirunt; in eo constitutionibus pareat. Nemini autem ita prosit absentiæ licentia, ut eo tempore distributiones quotidianas percipiat.

Seß. 24. c. 12.

Nixi etiam constitutione Bonifacij Octaui, et Tridentini concilij auctoritate decernimus, ut nulla canonicorũ aut aliorum pactio, remißio, uel collusio fiat; factaue uim habeat; nullumue statutum aut consuetudo, quæcumque illa sit, ualeat, quibus aut absenti quauis de causa eius diei, uel sacræ horæ, in qua muneri suo defuerit, aut omnino cuiquam cõtra,

C. consuetudinẽ, de cl. nõ resid. in 6. Seß. 24. c. 12.

quam iure cōmuni, et eiusdem Tridentini concilij, et his nostris constitutionibus definitū sit, distributiones quottidianæ dari poßint: si datæ fuerint; qui acceperit, suas non faciat, sed eas restituat; quæ iure ipso accrescant alijs inseruientibus, qui huiusmodi pactioni, remißioni, collusioni, uel præbitioni assensi non fuerint; nisi ex constitutionibus, ecclesię probatis, alteri debeantur. si uero omnes consenserint; usibus ecclesiæ iam tunc addictæ intelligantur. Declaramus autem in his excipi eos, qui ob infirmitatem, uel aliam neceßitatem, aut manifestā ecclesiæ utilitatem ex ipsa cōstitutione Bonifacij, aut sacris canonibus, uel Tridētina synodo excusantur. Efficiant Episcopi intra sex menses, ut in ecclesijs cathedralibus et collegiatis, in quibus uel nullæ, uel tenues sunt distributiones quotidianæ, tertia fructuum pars omnium dignitatum et canonicatuum, aliorumq. redditiuum, quemadmodum a Tridentino concilio præceptum est, in quottidianas distributiones cōuertantur.

DE OFFICIO EIVS, QVI *choro præsidet.*

IN *cathedralibus et collegiatis eccle-*

ijs, qui choro præsidet, uigilet diligenter, ne quid prætermittatur in diuini officij institutione, uel progressione, uel in reliquis, quæ ad probatam chori rationem pertinent, et alijs, quæ communibus, uel proprijs constitutionibus, in diuinis officijs obeundis præscribuntur. Neue absurde, indecore, uel præpostere quidquam fiat. Si qui suo officio non satisfaciant, eos grauiter et amanter obiurget; si non resipuerint, iubeat punctatorem in libro illos describere, et ad Episcopum deferre, cui dignas pœnas pendant. Sin ipse in suo munere obeundo negligens fuerit, ab Episcopo, uel ab alio, qui ecclesiæ præsit, puniatur.

Si quæ autem ecclesia non habet, qui huic muneri nominatim præpositus sit; uel si habet, is non adsit in choro, præsidentis officio fungatur, qui primo chori loco tunc sedet ex ijs, qui dignitates, aut canonicatus in ea ecclesia obtinent.

DE IIS, QVI DIGNITATES, *personatus, aut canonicatus habent.*

QVi *dignitates aut personatus in ec-*

clesijs obtinent, et Canonici nominis, ac institutionis suæ memores ea pietate et aßiduitate diuina officia colere debent, ut alij eorum exemplo ad studium et amorem diuini cultus accendantur.

Itaque auctoritate etiam Tridentini concilij præcipimus, ut cum in choro psallendum est, ipsi quoque quantum honoris gradu ceteris præstant, tanto studiosius psalmis, hymnis, et canticis una cum alijs modulantes, Dei laudes concelebrent. cui officio si defuerint, pro absentibus habeantur; et earum horarum, quas ea ratione non obierint, distributionibus mulctentur. Seß. 24. c. 12.

Constituatur ex canonicis sacerdotibus hebdomadarius, qui diebus infra statutis Missam et Vesperas canat; cui octauo die succedat alius eiusdem ordinis: idq. semper, aut in orbem fiat, aut alio modo, pro ecclesiæ consuetudine. Is, si suo officio defuerit, trium dierum distributionibus careat; quas Episcopus arbitrio suo, uel ceteris, choro operam dantibus, diuidat; uel in locorum piorum usum conferat: tributa tamen aliqua parte canonico, qui collegæ munus expleuerit.

Reliqui canonici decoro cantu antipho-

nas exordiantur, quas Mansionarius dictarit.

Si celebranti Episcopo, aut alia pontificalia exercenti, diligenter non adsisterint, et inseruierint; pœnam subeant, quæ ei uidebitur.

Quibus canonicatibus, præbendis, dignitatibus aut personatibus et officijs adiunctum est munus aliquod presbyterij, diaconatus, aut subdiaconatus; qui ea obti-
Seß. nent, si, quemadmodum a Tridentino con
24. c. cilio præscriptum est, suo officio per se nõ
4. fungantur; priuentur eius officij distributionibus, in quo muneri suo defuerint; nisi legitime impediti, impetrata licentia ab eo, qui choro præsederit, uel superiore Ordinario per alios satisfecerint.

Quibus autem canonicatibus ac portionibus non est annexus ordo presbyteratus, diaconatus, et subdiaconatus, ijs Episcopus, cum consilio capituli, singulis singulos ordines annectat, quemadmodum a
Seß. Tridentina synodo præscriptum est.
24. c. Canonici, quo tempore diuina officia ce-
12. lebrantur, non habeant capitula; nisi fortasse aliter euidens neceßitas postularit.
Qui contra fecerint, distributionem ne capiant eius horæ, in qua id commiserint.

Neque etiã diebus festis capitula habeantur, nisi probabilis causa intercesserit.

DE OFFICIO MAGISTRI *Chori, et cæremoniarum.*

CHori, uel cæremoniarum magister, siue alio huiusmodi nomine appelletur, qui diuinis officijs celebrandis tanquam magister est, denunciet officium simplex, uel solemne celebrandum.

Quando de Dominica, de festo, uel de feria.

Quæ antiphonæ, orationes, psalmi, lectiones recitandæ, aut canendæ.

Quando standum, sedendum, caput submittendum. aut flectenda genua.

Omnes ecclesiæ ministros sui officij admoneat.

Adolescentes, uel rudes, quibus Euangelium, Epistola, uel aliquid eius generis publice recitandum sit, prius in sacristia audiat, et erudiat.

Eum omnes audiant; qui non audierint, ab eo, qui choro præsidet, corripiantur; et, si opus erit, ad Episcopum deferantur.

Tabellam in sacristia figendam conficiat;

in qua præscribat, quid a singulis canonicis, uel alijs beneficiatis in singulis horis per hebdomadam, aut etiam per plures dies recitandum, cantandumue sit: qui, quo tempore, et ordine Missam celebrare, uel horas dicere, aut alia munera obire debeant. Qui autem, quod ei in tabella præscriptum fuerit, non fecerit; in quam horam peccarit, eius distributiones amittat.

Si magister in officio suo deliquerit, a præsidente chori obiurgetur, et ab Ordinario puniatur pro delicti modo.

Si in aliqua ecclesia non fuerit huiusmodi officium, Episcopus, Capitulo adhibito, ad id constituat clericum aliquem probatis moribus, et in diuinis officijs exercitatum; cui stipendium det, communibus etiam sumptibus, si opus erit.

In qua uero ecclesia fuerint magister cæremoniarum, et magister chori distincti; suas cuique munerum partes ex his regulis Episcopus, de Capituli consilio, arbitrio suo attribuat.

DE OFFICIO SACRISTAE.

Sacrista habeat custodiam sacrorum uasorum, uestimentorum ecclesiasticorum, et totius thesauri ecclesiastici.
Vasorum, uestimentorum, instrumentorum, et ornamentorum omnium altarium, et reliquorum omnium munditiæ, nitoriq. consulat.
Eiusdem curæ sint lumina, cera, et oleum.
Vinum, hostias, candelas et cereos, ceteraq. e sacristia necessaria ad diuina officia præparet.
Aquam benedictam singulis hebdomadis, uel etiam sæpius, si opus erit, ipse renouet, uel ab alijs renouandam curet.
Altare maius, et omnia alia, præcipue diebus festis, decenter ornet.
Hora congrua ipse, uel alius eius uice, campanæ sono det signum matutini, Missæ, et aliarum horarum canonicarum.
Habeat in sacristia tres tabellas; unam in qua omnes Missæ et officia pro mortuis, et reliqua descripta sint, quæ ex imposito onere, ac munere, quacumque de causa in ea ecclesia celebrari oporteat; alteram, in qua uniuscuiusque dignita-

tis, canonicatus, præbendæ, cappellæ, altaris, seu alterius beneficij et officij eius ecclesiæ in Mißis et alijs diuinis officijs obeundis debita munera contineantur; tertiam, quam supra diximus a magistro chori conficiendam esse. Curetque, ut quæ tribus his tabellis præscripta sunt munera, a quibus debent omnino præstentur.

Eiusdem officium erit operam dare, ut e sacristia sermones de inanibus, profanisq. rebus; multoq. magis iurgia, rixæ, et turbæ omnes arceantur.

Laicos ibidem uersari ne patiatur.

Nemini permittat, ut sacris uestibus induatur; nisi tunc, cum ei Missa celebranda sit.

In ijs, qui primo, qui secundo loco, qui deinceps Missam celebrare debeant, ordinem tabulæ seruandum curet.

Si quis autem suo tempori præsto non fuerit; uel ei, quem absens suo nomine substituerit; uel proximo post absentem, suo arbitrio, Missæ locum det.

Duobus autem ad summum, potestatem faciat eodem tempore parandi se ad Missæ celebrationem.

DE OFFICIO MANSIONARII.

Mansionarij, qui chori sunt quasi quædam columnæ, totum fere horarum, ac diuinorum officiorum pondus sustinentes, munus suũ accurate obeant.

Cum oportuerit, ad lectorile accedant, ut antiphonas, responsoria, gradualia, et alia huius generis canant.

Solemnibus festis diebus, et quoties opus erit, pluuialia induant; nisi alij nominatim huic officio præfecti sint.

Si muneri suo defuerint, illius horæ, in qua non satisfecerint, distributione priuentur; et alij eius arbitratu, qui choro præsidet, illorũ officij partes suscipiant.

Iidem, ut muneri suo cõmodius satisfacere poßint, ab ijs oneribus liberentur, quibus ad chori utilitatem, magistri cæremoniarũ, et eius, qui choro præest, arbitrio leuandi uidebuntur; neque quo tẽpore diuina officia in choro fiunt, paruam Missam celebrent, nisi neceßitas postularit.

Eisdem Episcopi honestum stipendium constituendum curent. Quod si illis etiam dantur distributiones; eodem tempore, quo canonici, pro officij et laboris modo eas percipiant.

Ex Mansionarijs duo in singulas hebdomadas deligantur; idq. in orbẽ fiat; nisi aliud probatus ecclesiæ mos requirat. Horum alter officium ordiatur, et perficiat, consistens in medio choro, uel ad lectorile, quod ab ea parte sit, ubi is fuerit: Missam etiam festis diebus semiduplicibus canat; nisi alij sint ei muneri præpositi.

Alter psalmorum tonum instituat pro tempore, et antiphonarum; quæ ubi legendæ fuerint, ab ipso tantum, uel solum ab alio legantur. Diebus uero festis in decantandis antiphonis, canonicis et alijs uoce præeat; et quæ cantanda, uel legenda sint, ipsis indicet. Is, antequam officium inchoetur, chorum ingressus, libros præparet; Missam, psalmos, antiphonas, et alia, quæ usus requisierit, inueniat.

Mansionarij in suo munere contumaces, uel negligentes, pro modo culpæ, iudicio eius, qui choro præsit, distributionibus careant.

DE OFFICIO PVNCTATORIS.

P*Vnctatoris creandi morem in omnibus ecclesijs cathedralibus uel colle-*

giatis retineri iubemus.

Is in mensem, uel in aliud certum tempus pro cuiusque ecclesiæ consuetudine a Capitulo constitutus, iuret, se in officio suo obeundo fidem, ac diligentiam præstiturum.

Studiose exploret, et in libro punctationum notet omnes, quicumque ij fuerint, qui sacras horas et diuina officia non obierint; quiq. contra, quam his, alijsue constitututionibus præscriptum est, in choro quidquam fecerint. qua in re is nullius non odio, non amore, non spe, non metu moueatur.

Si aliquem iniuria notarit, de suo ei satisfaciat; si uero notandum prætermiserit, de suo item tantundem det, quod in ecclesiæ usum conuertatur; et integras unius hebdomadæ distributiones amittat.

Libros punctationum diligenter custodiat, et Episcopo, et Capitulo singulis mensibus exhibeat; et quoties id Episcopus uel Capitulum postularit.

Quo tẽpore is in officio punctatoris permanserit, sacris horis et officijs omnibus intersit; nisi absit de eius licentia, qui choro præsidet: quo tempore alium, ab

eodem chori præfecto probandum, substituat, qui suo muneri satisfaciat. si secus fecerit, pro singulis uicibus unius diei distributionem amittat.

Vt autem hoc officium melius exerceatur, neminiq. aliquid iniuste aut remitti, aut adimi poßit; præter delectum a Capitulo, alter punctator ab Episcopo creetur.

Is, supra scripto iureiurando apud Episcopum præstito, altero in libro omnes, qui suo muneri defuerint, notet.

Singulis hebdomadis ambo punctatores libros inter se conferant; et, si qua in re discreparint, Episcopus, uel eius Vicarius illico omnem eorum controuersiam sine ulla forma iudicij, sublato quocumque etiam appellationis impedimento, dirimant.

Episcopus deligat ad id punctatoris officium, quem uoluerit, idoneum clericum.

Eidem Episcopo facultas sit, de ea cathedrali uel collegiata ecclesia, in qua punctator creandus sit, omnes, quoscumque libuerit, propositis pœnis suspensionis a diuinis, et alijs suo arbitratu cogendi, ut id munus suscipiant, et obeant.

DE OFFICIO THESAVRARII.

Thesaurarius Capituli, siue alius quocumque is nomine dicatur, qui quottidianas distributiones partitur, curet ipsas unicuique distribuendas pro rata parte laboris, et officii, ex iuris, et harum constitutionum præscripto, et ex ordine librorum punctatoris.

Is distributiones eorum, qui absentiæ, uel errati causa notati fuerint, ne persoluat; si id fecerit, tantundem de suo det, quod in ecclesiæ usum conferatur; et ob eam causam etiam unius mensis distributiones amittat.

DE OFFICIO CVSTODVM.

Custodes ecclesiæ, uel quicumque alio nomine id negotium curant, obseruent diligentißime et clericos et laicos, contra decorum et honestatem ecclesiæ delinquentes, eosq. sui officij moneant; ac si non resipuerint, ad chori præfectum, uel Episcopum deferant.

Omnia, quæ ecclesiarum honestati, ornamento, decoroue officere poßint, prohibeant et arceant.

Neue quemquam noctu in ecclesia morari sinant.

Maxime autem uigilent, ne altaria spolientur, aut quidquam ex ecclesia subripiatur.

DE FVNCTIONIBVS MINORVM *Ordinum ad usum reuocandis.*

Sess. 23. c. 17. *EPiscopi ex Tridentini concilij praescripto ueteres sacrorum ordinum functiones, quibus in locis intermissae sunt, ad usum reuocandas omni diligentia curent.*

Atque ideo, in cathedralibus saltem ecclesijs, sex mensium spatio, singulis minoribus ordinibus instituant aliquos, quibus ex eiusdem concilij formula stipendium attribuant; ut non ea solum munera, quae illis infra praescribimus, in eisdem ecclesijs expleant; uerum etiam cetera, quae sacris antiquorum canonum decretis ad eos pertinere Episcopi cognouerint; ac si quae item alia ad cuiusque ecclesiae utilitatem, dignitatemue eisdem pro temporis ratione imponenda duxerint.

Quibus sic constitutis, licebit Episcopo

ab eorum officiorum, quæ ab ijs deinceps præstanda erunt, munere alios liberare, quibus id oneris ex nostris constitutionibus supra impositum est.

DE OSTIARIO.

OStiarius fores ecclesiæ custodiat.

Ecclesiam suo tempore claudat, et aperiat.

Infideles, hæreticos, excommunicatos et alios, quibus iure interdictum est, ab ecclesia arceat et eijciat.

Ne populum propius ad sacerdotem, rem diuinam facientem, accedere patiatur.

Campanas pulset.

In ecclesia dormientes, uendentes, ementes, deambulantes, colloquentes, aliaue ratione officia diuina perturbantes, et quouis modo indecore atque irreuerenter se habentes, moneat; si pertinaces sint, expellat; aut ad superiorem deferat.

Mendicantes excludat.

Ecclesiam uerrendam curet.

Bruta denique, canesue expellat; quidquidue in ecclesia dedecet, amoueat.

DE LECTORE.

LEctor in ecclesia prophetias, quæ in Missa legendæ sunt, et lectiones pronunciet, quæ ex ueteri et nouo testamento in matutinis dicuntur.

Pueros, si ita Episcopo uideatur, prima fidei rudimenta doceat.

DE EXORCISTA.

NEmo energumenis manus imponere, aut causa eijciendi dæmones exorcismos legere audeat; nisi exorcistæ ordine sit initiatus.

Is exorcismos memoriç mandare studeat; idq. ex libris, Episcopi iudicio comprobatis; et, cum res postulauerit, ut eo munere fungi oporteat, id ne agat, nisi consulto, et consentiente Episcopo.

Episcopus autem nemini, ne sacerdoti quidem, permittat, ut id munus exequatur, nisi eius ætatem et mores probarit.

Caueat etiam, ne intercedat ullus in exorcismis quæstus; neue ulla curiosa percunctatio, præsertim quæ ad diuinationem pertineat.

DE ACOLVTHO.

Acoluthus subdiaconos, et diaconos ad altaris obsequium assectans, eis inseruiat.

Lumina accendat et deferat.

Vrceolos uini et aquæ ad Missæ sacrificium paret.

COMMVNIA DE RATIONE *diuinorum officiorum.*

Videant Episcopi, alijs doctis et pijs uiris adhibitis, ne quid apocryphum legatur in diuinis officijs; et, quoad eius fieri poßit, a communi Romanæ Ecclesiæ officio ne discedatur.

Diuina officia ex ordine calendarij, et ecclesiæ instituto celebrentur: nec ea ratio sine iusta causa mutetur. quamobrem a magistro chori cathedralis ecclesiæ, uel alio, cuius id munus sit, edatur singulis annis calendarium dierum festorum; quo singulorum dierũ officij ratio præscribatur. Omnes inferiores ecclesiæ, quæcumque illæ sint, diuinorum officiorum rationem dirigant ad regulam calendarij cathedralis ecclesię; neque ab ea discedant, si quę uero

ecclesiæ diuinorum officiorum alios ritus habent, Apostolica auctoritate concessos, eis utantur; uerumtamen ea quoque, quæ hic de diuinorum officiorum ratione præscribuntur, ubi Apostolicæ concessioni expresse non aduersentur, inuiolate seruent.

In urbibus, oppidis aut uicis nullum signum communium officiorum campana detur ante signum cathedralis, uel cuiusque loci matricis ecclesiæ, nisi Episcopo aliud uideatur; maxime uero sabbato hebdomadæ sanctæ, et in Angelica salutatione matutina, meridiana, et uespertina; qua in re matutinum excipimus, quod non ubique eodem tempore dici soleat.

Horæ canonicæ omnes quottidie in choro dicantur; quæ ratio neque concione, neque solemni Missa, neque alia causa impediatur; nisi euidens necessitas intercesserit; de qua iudicium sit Episcopi.

Nec horæ aliquæ beatæ Beatæ Virginis, ne in matutino quidem, in choro omittantur, exceptis diebus, et locis, quibus ex ratione officij eas prætermittere licet.

Horæ ita commode diuidantur, ut mane aliquod interuallum, si id fieri potest, sine detrimento diuini cultus detur cano-

nicis, et alijs ad studium diuinæ scripturæ, aut sacrorum canonum.

Chorus ita uel sepiatur, uel constituatur, ut tempore diuini officij laicis aditur in eum esse non poßit; uel saltem a clericis seiuncti sint.

In choro, uel omnino in ecclesia nemo ministret sine superpelliceo, aut ceteris indumentis, quæ pro ratione officij requiruntur.

Superpellicea latis sint manicis, non angustis, instar rocheti.

Candelæ et cerei in Missa et alijs diuinis officijs ea exiguitate ne adhibeantur, quæ in tanto mysterio dedeceat, et adstantibus offensionem adferre poßit.

Episcopi ne patiantur circulatores, circumforaneos, et id fallax hominum genus tempore diuinorum officiorum in foris et plateis ecclesiarum uersari; ut ne populus illecebris eorum artificij ab ecclesijs euocatus, salutares cogitationes abijciat.

Curent ijdem, ut ex eo more pulsandi in tenebris sanctæ hebdomadæ ad repræsentandam creatarum rerum perturbationem in paßione creatoris, omnis licentia et indocorus tumultus amoueatur.

DE MVSICA ET CANTORIBVS.

IN diuinis officijs, aut omnino in ecclesijs, nec prophana cantica, soniue, nec in sacris canticis molles flexiones, uoces magis gutture oppressæ, quam ore expressæ, aut denique lasciua ulla canendi ratio adhibeatur.

Cantus et soni gráues sint, pij ac distincti, et domui Dei, ac diuinis laudibus accommodati; ut simul et uerba intelligantur; et ad pietatem auditores excitentur.

Cantores, ubi fieri potest, clerici sint; omnino autem in choro clericalibus uestibus et superpelliceo utantur.

Organo tãtum in ecclesia locus sit. tibiæ, cornua et reliqua musica instrumenta excludantur.

Et si in hymnis, psalmis, et canticis, suis uicibus, organo canatur; omnes tamen eorum uersiculi in choro distincte pronuncientur.

QVANDO ET QVO MODO *ad diuina officia conueniendum.*

CVM in ecclesiam ad diuina officia diurna uel nocturna conueniendum

erit; id campanæ sono significetur, ea interposita mora, qua omnes facile possint conuenire.

Signo audito, qui dignitates in ecclesia, etiam si præfecti sint, personatusue, aut canonicatus habent, ceteriq. omnes, qui interesse debent, præparent se ad diuinas laudes; et mature ad ecclesiam progrediantur.

Ingressi in ecclesiam, factisq. ad sacrosanctam Eucharistiam, uel, ubi ea non seruatur, ad altare maius precibus, recta in sacristiam proficiscantur.

Quo loco, retenta talari ueste, superpelliceum assumant, et reliquum uestitum ad sacrum munus necessarium. quod, ut seruos Dei decet, tacite et modeste faciant.

In ingressu chori ad matutinum, et alias horas, et diuina officia, is ordo seruetur.

Vt paulo post ultimum campanæ signum ad rem diuinam faciendam, uniuersis in sacristia paratis, pulsetur paruula campana, qua egressus sacerdotum ad Missas celebrandas significari solet; ut omnes, qui in ecclesia, uel circum eam sunt, diuini officij celebrationem instare intelligant.

Postea omnes, de sacristia ordine procedentes, exeant.

Et ubi se ad altare humiliter inclinarint, suum quisque locum in choro adeat.

Ibi flexis genibus, et submissa uoce saltem orationem Dominicam dicant.

Deinde dato signo, uel pronunciato, Pater noster, per hebdomadarium, ad initium officij omnes surgant, et officium inchoetur.

Qui uero in ecclesia, uel circum eam, aut in sacristia fuerit, et eo ordine chorum ingredi neglexerit; dimidia parte distributionum illius horæ priuetur; nisi aliqua de causa, quæ ei, qui choro præsidet, uel Ordinario probetur, impeditus fuerit.

Si quis ausus fuerit inchoare officium, priusquam eo ordine in chorum conuenerint, et distrbiutionem illius horæ amittat, et grauiori etiam pœna ab Episcopo plectatur.

Si quis autem, alijs in choro iam consistentibus, aduenerit; idem institutum seruet et in sacristia, et in choro.

Si quis non uenerit ad matutinum ante finem capituli de beata Maria uirgine, cum de ipsa officium celebratur; alioqui ante finem psalmi, Venite exultemus, in alijs

etiam horis, ante finem primi psal-mi, pro absente habeatur; illiusq. horæ distri butione careat.

In Missa uero, nisi uenerit ante finem ultimi Kyrie eleison, eandem negligentiæ pœnam subeat.

Si quis, cum poßit initio officij, uel supplicationum conuenire, aduentum suum in extremum a nobis præfiniti temporis punctum de industria distulerit; absentis loco habeatur.

QVO MODO VERSANDVM *in choro.*

Omnes in choro diuina officia, ut temporis ratio postularit, alternis uocibus canant, recitent, attenteq. audiant.

Id non cursim, non perturbate, non oscitanter, sed leniter, distincte, ac studiose faciant.

In choro pro temporis et officij ratione ex instituto et more ecclesiæ sedeant, stent, flectant genua, caput aperiant, et submittant, ceteraq. eius generis adhibeant. omnes uero æque idem faciant.

In choro etiam in matutino officio, clericali birreto, non pileo utantur; alioqui moneantur a præsidente chori, uel ab eo,

qui proximo loco ſedet: et niſi paruerint, pro abſentibus habeantur.

Faceſſant, ſomnus, riſus, ioci, rixæ, colloquia.

Ne uagentur in choro, uel eccleſia.

Neue locum mutent, ne occaſione quidem genua flectendi.

Ne in choro, ubi communi officio opera datur, priuatim officium dicant.

Neue litteras, libros, aliaue ſcripta legant.

Ne exeant, niſi diuino officio confecto, ne cauſa quidem de communi re agendi, ſi neceßitas non coegerit, tumq. a præfecto uenia petita.

Si cum diuina celebrantur officia; ſacerdoti, uel clerico, uel miniſtro, interdum per eccleſiam neceſſario ſit incedendum, grauiter et modeſte id faciat. Neque cum ullo ſermonem habeat de rebus inanibus.

Qui dignitates, aut perſonatus habent, canonici, et alij omnes, qui aliquid in his commiſerint; ſi moniti a præſidente chori, non reſipuerint; et horæ illius diſtributione careant; et pro modo culpæ alias pœnas dent, Epiſcopi, aut eius, qui eccleſiæ præſit, arbitratu.

QVO MODO A CHORO recedendum.

Post diuinum officium in choro flexis genibus submissa uoce saltem orationem Dominicam dicant.

Tum uel surgente, uel signum dante hebdomadario, consurgant omnes.

Et inter se consalutantes, et ordine procedentes, simul exeant; et de more ante altare se inclinent.

Eodemq. ordine ad sacristiam progrediantur, ubi modeste et quiete superpelliceum exuant, non in ecclesia.

Qui secus fecerit, munitus a præfecto chori, nisi resipuerit, distributionem illius horæ ne capiat; et ab ordinario pro modo culpæ plectatur.

DE MATVTINO ET PRIMA.

Matutinum officium uel media nocte, uel saltem eo tempore instituatur, ut sub ortum Solis absolutum sit, uel ea hora, quam Episcopus præscripserit; ea tamen habita ratione, ut uere matutinum dici poßit, et aliæ horæ, Missæ, et officia mature perfici queant. Sed præterea eorum canonicorum et clericorum

commoditati consulatur, qui prope ecclesiam non habitant.

Matutinum uesperi non dicatur; exceptis tamē diebus Octauæ festi et solemnis diei Corporis Domini nostri Iesu CHRISTI, ceterisq. diebus, quibus ex Romanæ Ecclesiæ instituto est permissum in ijs ecclesijs, ubi hæc consuetudo seruatur.

Matutinum in choro ecclesiæ celebretur quouis anni tempore.

At si tamen uehementia frigora sint, uel aliæ ullæ iustæ causæ intercedant; de licentia Episcopi in sacristia, uel honesto alio ecclesiæ loco dici poßit.

Prima, oriente Sole, dicatur, uel paulo post, pro consuetudine ecclesiæ.

DE MISSA SOLEMNI.

EPiscopus Missam maiorem et Vesperas, nisi impediatur, paschalibus et alijs maioribus festis diebus cantet.

Diebus uero Dominicis et festis duplicibus Canonicus hebdomadarius hoc faciat; nisi ijs diebus ij, qui in ecclesia dignitates obtinent, id munus obibunt uel ecclesiæ instituto, uel Episcopi iussu.

Alijs diebus, nisi de more, uel instituto

ecclesiæ id munus sit canonicorum, quod seruari iubemus. idem prestabunt Mansionarij, aut alij sacerdotes, ad id designati.

Qui Sacerdos Missam solemnem in ecclesia cathedrali uel collegiata celebrare debet, et suo muneri defuerit; nisi legitime impeditus, eius rei facultatem a præsidente chori, uel sacrista impetrarit; in singulas uices soluat decem solidos, in usum ecclesiæ uel sacristiæ erogandos, arbitrio Episcopi, uel ei dandos, qui illius loco celebrarit.

Qui impeditur, quo minus Missam celebrare posit; sacristam moneat in tempore, ut, accepta eius excusatione, curare posit, ut ab alio Missa celebretur.

Episcopo, et ei, qui in ecclesia dignitate præditus sit, et canonico, die festo solemnem Missam celebranti, adsistat sacerdos, qui Adsistens dicitur, pluuiali indutus. Si adsistendi munus nemini attributum est, Episcopus cum Capitulo attribuat; uel certos eligat sacerdotes, qui id in orbem obeant; cuius officij immunes sint hebdomadarij, magister chori, et punctatores.

Diaconus etiam et subdiaconus eisdem ministrent, sacris uestibus induti.

Alijs uero inferioribus ut ministrent dia conus et subdiaconus, sacris uestibus induti, in maioribus saltem ecclesijs, ubi id fieri poterit; Episcopi curabunt.

Curet Episcopus, ut, quemadmodum admonuit sacra Tridentina synodus, diaconi et subdiaconi, saltem Dominicis et festis solemnibus diebus, cũ altari ministrauerint, sacram Eucharistiam sumant. Sess. 13. c. 13.

Diaconi, uel subdiaconi, qui ex iure, statuto, uel consuetudine, certis diebus altari ministrare debent; si defuerint, eius horæ distributionem ne capiant. quorum uices subeant ij, quos chori præfectus iusserit, quibus detur aliqua pars distributionis, quæ absentibus est adepta.

Vbi nemini nominatim id munus in ea ecclesia impositum est; quibus diaconis, uel subdiaconis chori præfectus id negotij dederit, illud suscipiãt; dum singulis præbendis propria munera ab Episcopo aßignabuntur; uel alij diaconi et subdiaconi constituentur, qui eo fungantur officio.

Episcopi, quamsæpißime possunt, solemni Missæ, ac diuinis officijs intersint. Diebus uero Dominicis Aduentus et Quadrageßimæ, nisi legitima causa intercesserit, omnino ne desint.

Episcopum ad celebrandam, uel audiendam Missam, ad aliaue diuina officia solemnia uenientem, canonici deducant, et reducant.

DE ECCLESIIS ET *earum cultu.*

Ecclesias quascumque siue curatas, siue non curatas, sacella et oratoria diruta Episcopi ad eam rationem, quæ a sancta Tridentina synodo præscripta est, restituenda, uel alio transferenda curent; lapides, cæmentum et omnis materia eorum locorum ad prophana ædificia ne adhibeantur: nisi Episcopi auctoritas ex iusta causa intercesserit. quod enim semel Deo consecratum est, ad priuatos hominum usus transferri non debet. Seß. 21. c. 7.

Altaria etiam, quæ extra ecclesiam, et quæ sub dio, nec septa aut munita sunt, Episcopi aut sepienda, si fieri poßit, aut demolienda curent.

In ecclesia, præsertim cum diuina celebrantur officia, uel uerbum Dei prædicatur, nemo hæc audeat.

Deambulare, nugari, circulos habere, negotijs operam dare.

Cum mulieribus, de quibus suspicio

esse posit, colloqui.

Altaribus, fontibus baptismi, uel aquæ benedictæ adhærere.

In limine, aut ante fores immorari.

Auersus ab Eucharistiæ sacramento irreuerenter sedere, aut, cum in Missa sustollitur, stare.

Aut quouis modo diuina officia perturbare.

Aut irreuerenter in ecclesia uersari.

Ne clericus, aut alius quiuis in ecclesijs, earumue cœmiterio, atrio, uestibulo, aut porticu, foribusue quidquam uenale proponat, ne si ad usum quidem sacrificij, uel ecclesiæ futurum sit.

Nemini cum uenaticis canibus, uel uolucribus in ecclesiam ingredi liceat; neque hastam, uel sclopetos, balistas, aliaue eiusdem generis in eam inferre.

Ne mendici eleemosynæ causa in ecclesijs uagentur, sed extra ianuã consistant.

Qui in horum aliquo deliquerit; a Rectore per se, uel per alium ecclesiæ ministrũ moneatur: nisi paruerit, ab ecclesia expellatur; si id commode fieri non posit, ad Episcopum deferatur, qui in eum suo arbitratu animaduertat. qui etiam Rectorum et aliorum ecclesiæ ministrorum hu-

ius officij negligentiam coerceat.

Rector cuiusuis ecclesiæ pernoctationes, aut nocturnas uigilias in ea posthac nemini permittat.

Sed sub noctis horam ecclesiarum fores claudat.

Neque ullo pacto quemquam præter sacerdotes admittat; nisi nocte Natalis Christi Domini, cum Missa celebratur.

Neue patiatur, si fieri poßit, populum ad eas excubare.

Qui contra fecerit, Episcopi arbitratu puniatur. Magnopere uero a Principibus petimus, ut, ad rem adiuuandam, suam quoque potestatem conferant.

Sicut ecclesiastica immunitas, Dei præcepto, et canonicis sanctiõnibus constituta, quam diligentißime custodienda est; neque permittendum, ut confugientibus ad ecclesias et loca sacra aliqua uis contra sacros canones inferatur; ita summopere cauendum, ne facinorosi;, nisi necessario, ad ea, quasi ad asylum, in sacrarum constitutionum fraudem se recipiant.

Mandamus igitur omnibus et singulis clericis, proposita pœna excommunicationis, alijsq. arbitrio Episcopi, ut, quoties ab aliquo exule damnato, uel criminoso,

qui in loco libero sit, postuletur, ut illum in eorum ecclesijs, cœmiterijs, uel domibus recipiant, omnino antequam assentiantur, Ordinarium consulant; et quidquid ille tali in re censuerit, faciant.

Quod si, clericis minime præmonitis, tales personæ ad huiusmodi loca uenerint, ijdem clerici, eiusdẽ pœnę periculo, Episcopum quamprimum certiorem faciant; ut quidquid ab eo hac in re decretum fuerit, seruent.

Ipse autem Episcopus de his commonefactus, considerata personarum, locorum et temporis condicione, ac facti qualitate, decernet, quod ecclesiæ immunitati, sacrorum locorum honestati, et canonum menti consentaneum iudicabit; ita tamen, ut ecclesiastica immunitas nulla ex parte uioletur; neque propterea censeatur data facultas aliqua sæcularibus magistratibus et potestatibus lædendi immunitatem, aut aliquos de his, quæ diximus, locis extrahendi, contra quam antea iure communi statutum esset.

Ne occisorum cadauera a iudicibus, uel notarijs maleficiorum in ecclesijs ullo modo inspiciantur; sed eo illata exportentur; et huiuscemodi inquisitiones et

omnia, quæ ad cædis cognitionem pertinent, a sacris locis reijciantur.

Nemo uasa, uestes, uel alia ornamenta, sacris addicta, aut omnino quidquam ex sacra supellectili prophanis hominibus, aut ad prophanum usum commodare audeat; qui ita commodarit, grauiter arbitrio Ordinarij puniatur.

Sacræ campanæ usum, qui ad fideles præmonendus, ut ad diuina conueniant officia, est introductus, indignum est ad conuocandos homines ad spectacula suppliciorum adhiberi. Quamobrem Principes ac magistratus etiam atque etiam hortamur, ut campanis, quæ ecclesiarum usui sunt addictæ, si consecratæ sint, ad pœnarum significationem quemquam uti ne patiantur.

DE PROCESSIONIBVS et Supplicationibus.

Generales processiones a cathedrali, uel cuiusque loci maiori ecclesia proficiscantur; et eodem reuertantur, nisi aliud Episcopo uideatur.

In ijs supplicationibus generalibus, qui

non uenerit ante inuocationem sanctissime Trinitatis, pro absente habeatur; aut alia pœna ab Episcopo plectatur.
Eas canonici et alij clerici, etiam cuiusuis dignitatis sint, cum superpelliceis, et usitatis alijs sacris uestibus statuto tempore semper obeant.
Præfectis ecclesiarum collegiatarum in urbibus præcipimus, ut cum suis quisque canonicis et beneficiatis uocatus, superpelliceo, uel alijs sacris uestibus indutus, publicas processiones, prælata cruce, semper obeat. Quibus Episcopus locum arbitrio suo quamprimum assignabit; neque eius rei effectus ulla appellatione retardari possit.
Sess. 25. c. 13. de Regular. *Ad huiusmodi processiones Episcopi; cum eis uidebitur, ex Tridentino concilio uocent Regulares omnes, quamuis exemptos.*
Sess. eadē. *Si qua controuersia sit de priore loco, ab Episcopo ex auctoritate eiusdem concilij tollatur.*
Cruces clerici ferant talari ueste et superpelliceo induti; ijq. eiusmodi sint, ut eam apte et decore ferre possint.
Omnes ordines grauiter et modeste procedant; colloquijsq. exclusis, psalmis, hym-

nis, et reliquis sacris precibus operam dent.

Nemo ordinem in processione deserat, antequam ad ecclesiam, unde profecti sunt, redierint.

Laici a clericis, fœminæ a uiris separatim prosequantur.

Videant Episcopi, ut in supplicationibus et processionibus quibuscumque, præsertim cum sanctissima Eucharistia circumfertur, et cum frequentior populus ad ecclesias indulgentiæ, festi diei, sacræ concionis gratia, uel alia de causa conuenire solet, ea modestia et reuerentia adhibeatur, quæ pijs et religiosis huiusmodi actionibus maxime debetur.

Ne inter uiam inaniter spectandi gratia subsistatur.

Ne petulanti facto, dictoue cuiquam molestia afferatur.

Ne, quæ minus deceant, spectacula adhibeantur.

Neue actiones pro foribus ædium, aut in uia repræsententur.

Qui secus fecerint, seuere coerceantur.

Episcopi præficiant certos uiros, quibus curæ sit, ut hæc omnia, quæ de supplicationibus præscripta sunt, seruentur; et ut

res ea, quæ decet, pietate agatur.

Edendi, ac bibendi consuetudinem, secumue esculenta et poculenta deferendi, aut ea uendendi in sacris supplicationibus habendis, uincisq. lustrandis, et suburbanis ecclesijs uisitandis, parochi tollere studeant, fideles sæpius admonentes, præsertim die Dominico, qui proxime sacras Rogationes antecedit, quam dedeceat, ubi pijs orationibus mens et lingua exercenda est, ibi ieiunium, quod, ad alliciendam Dei gratiam, magnam uim habet, tantisper seruare non posse.

DE FVNERE EPISCOPI.

Pium sanctorum Patrum institutum, ad concelebrandas Episcoporum exequias, iamdiu intermissum, reuocantes statuimus.

Vt Episcopo mortuo, uel morti proximo, tres primi de Capitulo presentes uicinum Episcopum, uel eo impedito, alium inuitent, qui statim ueniat; ac si uiuum Episcopum inuenerit, accuratißime consoletur; et ea officia præstet, quæ ad animæ salutem tali tempore requiruntur.

Mortuum uero una cum sæculari, et re-

gulari clero solemni more ad sepulchrum prosequatur.

Nihil autem Episcopus, pij huius officij gratia, impensæ, uel quouis alio nomine, a quoquam exigat, uel sponte oblatum accipiat.

Eius tamen expectationis causa corpus Antistitis ne amplius quadraginta horis insepultum iaceat.

Interea uero curet Capitulum, ut custodiatur corpus, et circum ipsum frequentes ex clero sint, qui pro eius anima preces Deo faciant.

Eidem Capitulo hoc munus iniungimus, ut primo quoque tempore prouinciales Episcopos omnes de Episcopi morte faciat certiores, qui in ecclesijs cathedralibus Missam solemni cæremonia pro eius anima celebrandam curabunt: et publicis supplicationibus, ac precibus indictis, Deum pie, sancteq. deprecabuntur, ut orbato gregi Pastorem dare uelit iuxta cor suum.

In exequijs eius plures uiginti quattuor cereis non accendantur, idq. impensa uacantis ecclesiæ, nisi extent defuncti bona; uel alius sit, qui de iure aut consuetudine sumptum facere debeat.

Episcopi negligentia in comprouincialis Episcopi funere a synodo prouinciali, canonicorum et cleri, a successore Episcopo grauiter puniatur.
Sacra Anniuersaria pro mortuo Episcopo quotannis fiant in cathedrali ecclesia, quamdiu proximus eius successor in Episcopatu uixerit, uiuentis Episcopi et Capituli sumptibus.

DE FVNERIBVS ET Exequijs.

VT uetus ecclesiæ institutum mortuorum funus pijs precibus et officijs solemni more prosequendi, multis locis auaritia, ambitione, uel negligentia deprauatum, ad pristinam pietatis rationem reuocemus; clericis quibuscumque, cuiusuis dignitatis sint, etiam Canonicis cathedralium et collegiatarum ecclesiarum, ceterisq. omnibus hæc seruanda proponimus.
Ante Solis ortum, et post occasum, mortuum et efferri, et ad sepulturam recipi prohibemus.
Inter maioris Missæ celebrationem, mortuorum corpora sepulturæ causa in ecclesiam ne inferantur.
Singularum cathedralium, collegiata-

rum et parochialium ecclesiarum clericis, qui in funus uenerint, una tantum suæ ecclesiæ crux præferatur; neque aliæ in funere deferantur, nisi quas, suus quamque clerus, subsequatur. Quod si alij quoque clerici inuitati fuerint, eius Rectoris, qui inuitarit, crucem prosequantur.

Ad tollendas controuersias, quæ magna populi offensione inter Regulares, qui beneficia curata obtinent, uel in eis curam animarum exercent, et parochos sæculares in efferendis mortuis oriuntur; statuimus, ut, cum ex parochia, cui sæcularis sacerdos præsit, mortuus effertur, ut in parochiali ecclesia sepeliatur, cui Regularis sit præfectus, uel contra, tunc utrique parochi, superpelliceo et stola induti, pares progrediantur. Reliqui uero Regulares eum locum teneant, quem in generalibus processionibus tenere consueuerunt, non obstante quauis consuetudine, uel pactione, quam inter se fecerint.

Cum mortuus efferendus erit; cuiusuis ecclesia clerus, qui uocabitur, in unam proximam mortui ædibus ecclesiam, congruo processionis ordine conueniat; unde omnes ordine prodeuntes, bini canentes

psalmos, aliasue sacras preces, mortuum ab eius ædibus ad sepulturam comitētur. Cum ad ecclesiam uenerint, omnes corpus suo item ordine circumstent, instituta offi cia celebrantes; nec prius discedant, quā corpus in sepulchrum illatum fuerit. Deinde singularum ecclesiarum clerici eo dem ordine, quo uenerant, crucem præfe- rentes, ad ecclesiam suam redeant; nisi ali quando aliud Episcopo iusta de causa ui deatur.

Clerici ecclesiæ, in qua mortuus huma tur, eius uestes, hæredibus inuitis, ne su- mant; sed ijs, ad quos pertinent, reddant. Candelæ omnes, cerei, et quæ intortitiæ uocantur; quæ circum crucem et cadauer ad ecclesiam adferuntur, et alia, quæ cir- ca pheretrum et in altaribus, ac reliquis in locis, dum diuina officia in funere cele- brantur, hæredum impensa accenduntur, ita Deo oblata esse intelligantur, ut eius ecclesiæ sacristiæ, in qua mortui corpus humandum erit, continuo addicta sint. Rectoribus uero illas uendere nullo mo- do, sed ad Missam, ceteraq. diuina officia celebranda tantummodo uti liceat; nisi in alium ecclesiæ usum Ordinarij licen tia conuertantur.

Exci-

Excipimus autem ea, quæ clericis cuiusuis generis eleemosynę causa dari solent, et quæ funeralium nomine cathedralibus et parochialibus ecclesijs ex sacris canonibus debentur, quibus nihil obsit, quominus, quartam funeralium, quæ solita esset persolui, ex decreto Tridentini concilij consequi poßint. Seß. 25.c. 13.

Si mortuorũ hæredes ita se impie gesserint, ut religiosum exequiarum institutum negligentes, Cruci, clericis, et funeri debita lumina adhibere nolint; ab Episcopo ea cogantur comparare, quæ necessaria uidebuntur.

Dent operã Episcopi diligenti cohortatione, ut in singulis parochijs, cõmunibus eorũ sumptibus, qui sunt in parochia, comparetur pallium, quod mortuo imponi solet; idq. omnibus in funere gratis cõmodetur. quod si parochiani id recusarint, singuli parochi, et alij ecclesiarum curatarũ rectores palliũ ad huiusmodi usũ emant; pro quo mortuorũ hæredes illis minimũ aliquid Episcopi arbitratu largiantur. Si uero nobiles homines aureo, uel serico, uel omnino pretioso pallio uti uoluerint, pecunia sua faciendũ curent; quod ad eiusmodi cadauerũ usum nullo modo in poste

rum adhibeatur; sed illi ecclesiæ, in qua mortuus sepultus fuerit, illico post funus acquisitum sit; et in eius ornamenta conuertatur.

Statuat Episcopus in ciuitate et diœcesi sua pro modo laboris, quantum mercedis causa dandum sit curatoribus exequiarum, ceterisq. qui dant operas in funere, et ijs, qui campanas pulsant; quibus etiam, quamdiu in exequijs campanas pulsare debeant, arbitrio suo præscribat.

Miserabiles personæ, quibus mortuis aut nihil superest, aut ita parum, ut sua impensa humari non possint, a parocho sumptibus ecclesiæ sepeliantur.

Exequiarum, sepulturæ, et anniuersariorum causa nemini quidquam pacisci, aut exigere liceat, neque etiam petere, uel quid aliud committere, quod simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspicionem habeat.

Pias tamen consuetudines in his seruari iubemus; cuius rei Episcopus curam suscipiat.

Pia etiam legata exigi uolumus; neque ea, quæ eleemosynæ causa ultro data fuerint, accipi prohibemus.

Nemini quemquam in funere laudare liceat; nisi et eum, quem laudare uelit, Episcopus dignum censuerit; et laudationem scriptam ante probarit.

Liceat tamen in funere concionem habere, quæ tota referatur ad humanam miseriam, fidelium oculis proponendam, omnesq. ad uigilandum cohortandos; ne, cum uenerit Dominus hora, qua non putarint, inueniat eos dormientes.

Caueant autem parochi et alij ecclesiarum Rectores, ne, quod pietate adducti suadere debent mortuorum hæredibus, ut anniuersaria officia illorum causa celebranda curent, id cupiditate impulsi, molestius flagitent; qua in re si peccarint, Episcopi arbitrio puniantur.

Quicumque laicus uel sæcularis clericus in ijs deliquerit, quæ his decretis præscripta sunt, ab Ordinario loci graui pœna afficiatur.

DE SEPVLTVRIS.

Non est ferenda nostri temporis insolentia sepulchrorum, in quibus putida cadauera, tamquam sacrorum corporum reliquiæ, excelso et ornato loco

in ecclesijs collocantur, circumq. arma, uexilla, trophæa et alia uictoriæ signa et monumenta suspenduntur; ut iam non diuina templa, sed castra bellica esse uideantur.

Ambitiosam igitur hanc in mortuorum corporibus decorandis arrogantiam detestantes, et ecclesiarum decori consulentes, eiusmodi sepulchra excelso loco posita, et ea, quæ parietibus inclusa, uel adiuncta etiam in una parietum parte eminent, nisi marmorea aut ærea sint, siue illis corpora contegantur, siue inania, et ibi tantum honoris causa sint constituta, et eorum omnis generis ornatum et apparatum ad tres menses amoueri, ac tolli omnino iubemus; ossaq. ac cineres in sacro altius in terram defodi, ita conditos, ut sepulchrum e solo non emineat.

Monemus uero Episcopos, ut morem, multis locis intermissum, mortuos in cœmiterijs sepeliendi, restituendum curent, inde submotis, si qui ea usurparint.

Et si cui locus sepulturæ deinceps dabitur in ecclesia, humi tantum detur; et sepulchrum, in quo condetur, opere fornicato cum reliquo ecclesiæ pauimento æquatum sit.

Hæc ut efficiantur, diligenter operam dabunt Episcopi, adhibito etiam, si opus erit, magistratuum auxilio.

QVAE PERTINENT AD BONORVM ET IVRIVM *ecclesiasticorum conseruationem, rectam administrationem, et dispensationem.*

ECclesiarum res quam plurimæ aut destitutæ defensoribus, aut etiam ab ijs, quibus earũ procuratio credita erat, proditæ, ita perierunt, ut monimentis uel interceptis, uel perditis, nulla spes iam reliqua uideatur, illas in ius suum uindicandi. Id ne deinceps accidat, neue quisquam, quod in CHRISTI *patrimonio negligentior sit, quam in suo, merito reprehendi poßit, statuimus.*

Vt Episcopi et Capitula tam cathedralium, quam collegiatarum ecclesiarum, Hospitalium etiam, ac quorumcumque piorũ locorum gubernatores, seu administratores, et alij quicumque beneficia ecclesiastica quæcumque cum cura, uel sine cura, quocumque nomine nuncupentur, etiam cõmendata, nunc obtinẽt, ab huius decreti

editione; qui uero in futurum quomodocumque obtinuerint, ab adeptæ possessionis die, quisque intra spatium sex mensium, edictis etiam interim publice propositis, omnium et singulorum bonorum mobilium et immobilium, iurium, actionum, annuorũ censuum, siue reddituum, nominumue debitorum, et aliorum quorumcumque ad eorum ecclesias, uel eorum administrationi commissas, monasteria, uel beneficia, eorumue mensas quocumque iure pertinentium, rationem diligentißime conquirendam, et eorum omnium inuentarium, in quo locorum etiam fines, condicionesq. omnes sigillatim describantur, per publicum notarium diligenter conficiendum curent; Episcopus quidem, adhibitis duobus, a Capitulo cathedralis ecclesiæ delectis; Capitulum coram Episcopo, aut alijs præfectis ab eo; alij uero coram fide dignis testibus.

Ex eo inuentario exempla duo, notarij publici auctoritate ad certam eorum fidem munita, conficiantur; quorum alterum Episcopi et Capitula ecclesiarum cathedralium in archiuio, quod utrisque commune sit, asseruent; alterum ad Metropolitanum mittant. Præfecti uero et

Capitula ecclesiarum, quæ collegiatæ sunt, alterum exemplum in communi eorum archiuio retineant; alterum in archiuio cathedralis ecclesiæ, intra cuius fines sunt, asseruandum tradant.
At uero in quibus ecclesijs uel cathedralibus, uel collegiatis archiuium eiusmodi non sit, ab Episcopo instituatur.
Ceteri autem singuli, qui beneficia quæcumque ecclesiastica quouis titulo obtinent, exemplis item duobus eodem modo confectis, unum in ecclesia sua diligenter custodiant; alterum ad cathedralem ecclesiam perpetuo conseruandum mittant; unde, si usus postulabit, exemplum sumere eis liceat gratis.
Archiuia singula duabus clauibus occludantur. In ecclesijs cathedralibus, earum unam Episcopus, alteram Capitulum custodiat: in collegiatis, alteram præfectus, alteram Capitulum seruet.
Præterea in uisitationibus, eiusmodi inuentaria Episcopi secum adferant; et cum ijs, quæ seruant ij, qui uisitandi sunt, sigillatim conferant; perspiciantq. diligenter, ne quid eorum, quæ ibi descripta fuerint, desit, quod ecclesiæ uel minimo detrimento esse poßit; et si qua forte de-

erunt, ecclesiæ restitui; omniaq. eius dam na sarciri studeant. Ipsa quoque inuenta ria, si eis uidebitur, renouari iubeant. Et utique quæcumque accessio, uel immutatio facta sit, ea quotannis in inuentaria referatur.

Qui in his uel negligentia, uel contumacia, uel fraude peccauerint; si Capitula, et alij, beneficia ecclesiastica obtinentes, Episcopi arbitrio; si Episcopus; primæ prouincialis cuiusque synodi pœnas dabit.

Episcopi intra sex menses uniones perpetuas, etiam ecclesijs iurispatronatus factas, et ipsa patronatus iura ex præscripto Tridentini concilij recognoscant; et traditam eiusdem concilij decretis de illis rationem diligentissime seruent.

Sess. 7. c. 6. Sess. 24. c. 13. Sess. 25. c. 9.

Si quæ laicis concessa ecclesiarum bona, aliquo modo caduca facta sint; caueant Episcopi, et quicumque beneficia ecclesiastica obtinent, ne pœnam caducitatis remittant; nisi seruatis ijs, quæ in hoc genere iura præscribunt. si secus fecerint, Episcopi in synodo prouinciali pœnas dabunt; ceteri ab Episcopo plectantur.

Qui bona ecclesiæ feudi nomine obtinent, a successoribus in ea inuestituram

intra tempus, a iure præstitutum, renouandam curent; eisdemq. fidelitatis iusiurandum dabunt.

Pari etiam ratione hæredes eorum et inuestituram postulent, et iurent ijs, qui ecclesiæ præfuerint.

Qui id facere omiserint, constitutas legibus pœnas pendant.

Ne autem res ecclesiasticæ cum alijs confundantur; mandamus, ut feudatarij omnes in eiusmodi renouationibus omnia bona, eorumq. fines sigillatim et nominatim publico instrumento describant.

Hanc uero curam præcipuam Ordinariorum esse uolumus, ut illos cogant hæc omnia exequi, propositis pœnis eorum arbitratu.

Nemini beneficiorum ecclesiasticorum bona propinquis suis intra tertium gradum in emphyteosim, aut ad cuiusuis temporis spatium, etiam per suppositas personas locare liceat; nisi euidens et magna ecclesię utilitas, iudicio Episcopi, præter alia iuris requisita, aliud postulare uideatur. si aliter factũ fuerit, nulla sit locatio; et qui locarit, ab Ordinario puniatur.

Ex auctoritate sacri concilij Tridentini negotium damus Episcopis prouin- Seß. 25. c. 11.

ciæ nostræ, ut singuli una cum canonico a Capitulo, et altero de clero, ab ipsis deligendo, recognoscant, etiam ex officio, quascumq. locationes bonorum ecclesiasticorum, ad longum tempus a triginta annis factas, et si eas in damnum ecclesiæ, et contra canonicas sanctiones contractas fuisse adiudicauerint; irritas, et nullas declarent.

Nolumus cedentibus, aut decedentibus ijs, qui ecclesiastica obtinent beneficia, illorum fructibus fraudári successores, aut saltem eorum recuperationem litibus et controuersijs difficilem reddi, qua re fit, ut interim ecclesia debitis muneribus et officijs destituatur.
Idcirco sancimus, ne ecclesiarum Rectores, aut quicumque beneficia ecclesiastica quomodolibet obtinentes, sine Ordinarij licentia, scripto permissa, pendentes beneficiorum fructus quouis prætextu uel causa alienent; nisi uenditionis uel locationis nomine, et tunc dilata in id tempus pretij, uel mercedis solutione, quo fructus erunt a sola separati.
Quod si secus factum fuerit, contractus irritus sit, et nullus; et qui fecerit, arbitrio Ordinarij pœna afficiatur. quam

etiam sustineat is, qui eo in suam rem uti uoluerit.

Cum pro cuiusque ecclesiæ consuetudine populus ad oblationes inuitatur; id grauiter et modeste faciendum est.

Nec eo uasis, aut sacculi genere pecuniam accipiant, in quo quid quisque dederit, cerni possit; ut fideles pietate adducti, non pudore quodammodo coacti, elee mosynam afferant.

Quæ cum ad subsidium sacerdotum, uel aliorum pauperum, uel ecclesiarum repa rationem et ornatum sit instituta, eam populus liberaliter præbere debet.

Ne per inscitiam, aut obliuionem id peccatum committatur, ut decimæ ijs, quibus legitime debentur, uel omnino non soluantur; uel ex parte tantum; ideo mandamus et parochis, ut inter Missam, et prædicatoribus in concione, primo quoque dominico die Aduentus, et Qua dragesimæ doceant populum, quid de solutione decimarum sacrum Tridentinum Seß. *concilium statuerit; uehementerq. hortentur, ac moneant, ut debitas decimas* 25.c. *integre persoluant, ne propositas ab eadem Tridentina synodo excommunicatio nis pœnas subire cogantur.* 12.

Sess. 22. c. 11. *Quibus etiam diebus eiusdem Tridentini concilij decretum contra occupantes quo nis modo fructus, bona, et iura ecclesiarum, et aliorum piorum locorum, communi lingua populo recitent:*

Quia contingit interdum, ut clerus urbanus congregatus, reliquo clero diœcesano non adhibito, aliqua decernat, quæ ad clericos uniuersæ diœcesis pertineant, magno nonnumquam absentium damno; idcirco nos communi eorum utilitati consulentes, statuimus, ut clerici, qui extra ciuitatem sunt, cum primum in diœcesanam synodum conuenerint, ali quot eligant, qui urbanæ congregationis deliberationibus, quæ ad uniuersum clerum spectant, intersint.

Præcipimus etiam clero ciuitatis, ut, antequam congregetur, semper eos, qui de lecti fuerint, admoneat, ut ad congregationes adesse poßint. Si uero non admo nuerit, quidquid ibi actum, decretum ue sit, externo eius diœcesis clero detrimento esse non poßit.

Omnes uero ecclesiasticas personas et eorum bona, libertatem, commoda, et iura omnia Principibus summopere com mendamus, admonentes ecclesiastica n

immunitatem siue ad hominum uitam, siue ad bonorum possessionem, fructusq. pertineat, Dei ordinatione, summorum Pontificum decretis, et sanctorum conciliorum auctoritate tributam, nulla ratione uiolandam esse.

Neque enim Principes et magistratus res ecclesiasticas attentare; neque sacros et religiosos homines ad suum iudicium, potestatemq. reuocare; neque Deo addictis bonis manum inijcere, aut ullum onus imponere debent: immo uero meminisse oportet, quas a Deo facultates consequuti sunt, eas ad ipsius Dei gloriam et honorem, hominumq. sacrorum salutem et incolumitatem conferendas esse; qui pro eorum quiete ac felicitate Deo preces assidue faciunt.

Cuius officij cũ maxime intelligentes fore confidamus, in primis Catholicum, eundemq. potentissimum Hispaniarum Regẽ, et reliquos deinceps prouinciæ Principes; dubitare non possumus, quin re ipsa efficiant, ut eorum magistratus et Communitates nihil aduersus immunitatẽ et libertatẽ ecclesiasticam ullo umquam tempore moliantur. quod ita ut fiat, Episcopi pro sui officij munere curare et eniti debebunt.

Seß. 25. c. 8. *Sacræ Tridentinæ synodi decretum se quuti, monemus omnes, quicumque beneficia ecclesiastica obtinent, ut hospitalitatem benigne exerceant, memores, Christum Dominum in hospitibus recipi, a quo recipientur ipsi in æterna tabernacula.*

Hoc autem hospitalitatis officium eo magis Episcopis colendum est, quod illis eam uirtutem Apostolus in primis amplectendam proposuit.

In hospitalitate autem non is habeatur delectus personarum, ut diuites potißimum inuitentur, qui cum fœnore reddant, quod acceperint. sed cum ecclesiasticarum personarum domum nemini, quantum per facultates licuerit, clausam esse deceat; profecto illis maxime patere debet, qui Dei uoce, sanctorum Patrum cohortationibus et exemplis, sacrorum conciliorum præcepto et auctoritate nobis commendati sunt.

Et sacrorum canonum decretis statutum est, et sanctißimorum Patrum testimonijs celebratum, quæ bona fidelium pietas Deo consecrauit, ea uel illorum necessitatibus honeste subleuandis, qui diuinis dicati obsequijs, CHRISTI *ministri*

et dispensatores mysteriorum DEI *effecti essent, uel ecclesijs reficiendis, earumq. ornamentis ad diuinum cultum necessarijs comparandis, uel pauperibus sustentandis addicta esse; si quidem ubi primum ecclesiæ bona esse cœperunt, eam naturam, et condicionem consequutā sunt, ut in alium, quam in sacrum et pium usum eorum fructus conuerti nefas esset. Quare cauendum est, ne cupiditate prolapsi, quæ radix est omnium malorum, dum uel proprijs, uel propinquorum, et familiarium diuitijs et honoribus studemus, quæ Deo dicata sunt, bona et ecclesiæ detrimento, et pauperum gemitu, et bonorum offensione ad aliorum usum conuertamus. itaque nos sacrorum canonum et sanctorum Patrum auctoritate innixi, atque ijs adducti, quæ sacra Tridentina synodus de officio administrandi bona ecclesiastica significauit, eos omnes, qui ea obtinent, uehementer monemus, ut muneris sui memores, hæc, quæ sequuntur, diligentissime præstent.* Sess. 25. c. 1.

Episcopi, Abbates, Præpositi, Parochi, ac ceteri omnes cuiuscumque dignitatis, et gradus, ecclesias, etiam eorum administrationi commissas, ac quæcumque bene-

ficia ecclesiastica, etiam simplicia, quomodocumque, etiam commendata, in prouincia nostra obtinentes, omni diligentia cognoscere studeant, quibus oneribus eorum ecclesiæ et beneficia ex bonorum ecclesiasticorum natura, uel ex illorum, quę obtinent, propria institutione, uel ex condicione Apostolicis litteris in prouisione dictorum beneficiorum eis præscripta, uel alia quacumque eius generis ratione subiaceant. illisq. integre satisfaciant. quod si facere omiserint, sed eos fructus sibi uindicare, uel ad alios transferre ausi fuerint, uel in quem debent usum, non impenderint; se ex sacris canonibus, et sanctorum Patrum sententia, sacrilegij reos esse intelligant, et eorum omnium necessaria restitutione teneri; neque ulla omnino, etiam immemorabili, consuetudine excusari.

Atque ideo si Metropolitanus tale commiserit, antiquior suffraganeus de eo ad synodum, et synodus ad Sanctiss. D. N. Romanum Pontificem deferat; si Episcopus sit, et ab Archiepiscopo, uel eo absente, ab antiquiore suffraganeo monitus, plene non satisfecerit; ad synodum prouincialem, primo quoque tempore ce

lebrandam, per eundem deferatur; ubi et restituere cogatur, et pœnas subeat synodi arbitratu.
Si uerò inferiori gradu, quam Episcopus fuerit, quicumque is sit, si ab Ordinario loci monitus, non satisfecerit, præter restitutionem eorum, quibus pia opera defraudauit, per sex menses administratione bonorum ecclesiasticorum prohibeatur. Quod si iterum in eo peccarit, grauioribus etiam pœnis plectatur.
Quo in genere tanto etiam grauius animaduertendum erit in eos, qui beneficia ecclesiastica obtinent commendata, quanto magis ex industria peccasse uidebuntur, si litteris Apostolicis præscriptam legem propositam ante oculos habentes uiolare non ueriti fuerint.
Nouerint etiam ij, ad quos scientes huiusmodi fructus, uel aliquid ex illis commodum quouis nomine peruenerit, se eadem restitutionis lege teneri.
Ii uero, qui ecclesias et beneficia ècclesiastica quæcũque obtinent, quorum fructus ad eos, tamquam diuinorũ obsequiorum ministros, honeste sustendandos proprie sunt attributi, si uberiores sint, quã ad tuendã uitam, condicionisq. suæ rationẽ re-

quiratur; dubitare non debent, ad eum finem hanc copiam illis eſse attributam, ut præter ea, quæ ad uictum et cultum eo rum ſatis eſſent, ſuppeterent etiam, quibus diuini cultus ornatus et ſplendor con ſeruaretur, et pauperum inopia et indigentia ſubleuaretur. quemadmodum etiam Deus plerosq. diuitijs cumulat, ut amicos ſibi faciant, a quibus, cum defecerint, in æterna recipiantur tabernacula. Quamobrem per uiſcera miſericordiæ IESV CHRISTI *obteſtamur atque monemus, ut meminerint ea bona non eſſe ſibi credita ad luxum, neque ad augendos conſanguineos, ſed ad uitam honeſte, ut fidelem Dei miniſtrum et pie tatis chriſtianæ magiſtrum decet, tradu cendam. ex eo uero, quod ſupererit, ſi neceſſaria pauperibus alimenta denegarint, intelligant ſe, quos non pauerint, occidiſſe; atque ob uiolatam ſanctiſsimæ charitatis legem mortale peccatum commiſiſſe, quo ſibi iram in die iræ theſaurizauerunt.*

Modum autem et rationem, qua metiri ſe pro condicione et gradu unumquemque oporteat ad uitam ſuam fructibus ec cleſiaſticis honeſte ducendam, eam eſse

omnes debent intelligere, quæ ab ijs non discrepet, quæ in sacris canonibus, et præsertim in his nostris constitutionibus de clericali frugalitate, et modestia statuta sunt.

Quæ uero de fructibus ecclesiasticis dicta sunt, eadem etiam de suppellectili omni, ceterisq. rebus, quæ ijsdem fructibus comparatæ sunt, dicta esse intelligantur; ne quæ de domestico ecclesiasticorum hominum cultu et ornatu per nos in hac synodo decreta sunt, aut ad propriam auaritiam, aut ad propinquorum splendorem statuta esse uideantur.

QVAE AD SACRAMENTVM MATRIMONII PERTINENT.

Diligentißimi sint Episcopi in ea obseruatione, ne quisquam a regula, quam in celebrando matrimonio seruandam statuit Tridentina synodus, ulla ex parte discedat. Seß. 24.c. 1. De reformati. matr.

Ne autem matrimoniorũ, quæ contrahentur, memoria facile pereat; si quam facultatem Episcopi, aut parochi cuiquam alij sacerdoti, ut in contrahendo matrimonio intersit, concedendam aliquando du-

xerint; id scripto tantum faciant; eiusq. exemplum Episcopi in aliquo libro descriptum, diligenter adseruent: parochi autem in eum librum referant, in quo coniugum et testium nomina ex præscripto Tridentini concilij scribere debent. quidquid uero eo libro parochi singulis annis scripserint, id in fine anni Episcopo describendum tradant.

Denunciationes, quæ matrimonium antecedere debent, festis illis diebus fiant, qui ecclesiæ præcepto seruantur, media ea Missa, ad quam frequentior populus conuenire solet, quo id facilius notum omnibus esse poßit.

Si parochus in matrimonio denunciationes, uel benedictionem sine probabili causa procrastinarit, cuius iudicium deinde sit Episcopi, ab eo plectetur.

Parochi, cum sponsis benedicendum erit, id, celebrata Missa, cui illi interſint, semper faciant.

Vsum autem illum in ecclesia bibendi, et frangendi cyathi, et alia id generis, quæ indecore fiunt, cum aliqui matrimonio iunguntur, amplius ne adhiberi patiantur.

Episcopi ea, quæ de matrimonio Triden

tina synodus in reformatione matrimonij, et his nostris constitutionibus decreta sunt, communi lingua diuulganda curent; et omnibus suæ diœcesis parochis eorum exemplo distribuant; ut illi singulis quibuscumque tribus mensibus frequentissimo populo in ecclesijs recitent, nisi aliud Episcopo uideatur.

DE MERETRICIBVS ET LENONIBVS.

VT Meretrices ab honestis mulieribus omnino internoscantur; curent Episcopi, ut aliquem amictum palam indutæ sint, quo earum turpem condicionem et uitam omnes notam habeant.

Neue eisdem liceat, etiam si aduenæ sint, in meritorijs tabernis, uel publicis cauponis pernoctare, uel commorari, nisi itineris causa, idq. unum diem tantum.

Curent etiam in unaquaque ciuitate locum eis adsignandum, ab hominum frequentia, et a maioribus ecclesijs remotum, ubi omnes habitent ea lege, ut, si extra eius loci fines domum, eiusue partem conduxerint, uel in quacũque domo

quauis de causa amplius unum diem habitauerint, et ipsæ, et domini, seu locatores seuerius puniātur. Quam rem quamprimum efficiendam Principes et magistratus pro sua pietate suscipient.
Ab ijs etiam petimus, ut huiusmodi impudicis mulieribus omni gemmarum, auri, argenti, et serici usu interdicant. Omnesque, qui lenocinio quæstum faciunt, ex suis finibus exterminent.

DE HISTRIONIBVS, Cingaris, Tabernis meritorijs, et Aleatoribus.

DE his etiam Principes et magistratus commonendos esse duximus.
Vt histriones et mimos, ceterosq. circulatores, et eius generis perditos homines e suis finibus eijciant; et in caupones, et alios, quicumque eos receperint, acriter animaduertant.
Vt uagum et fallax cingarorum genus arceant; nisi certis sedibus collocati, uitam honestis artibus, et in reliquis omnibus, ut christianos homines decet, agere uelint.
Vt ganeas et tabernas meritorias, om

nis nequitiæ sentinas, e prouincia tollendas curent.

Quod si quæ ferendæ uidebuntur, iubeant neminem in eis hospitio recipi; sed tantum uinum, et edulia uenalia proponi.

Et quoniam usu compertum est, ex aleæ ludo, sæpe furta, rapinas, fraudes, blasphemias, aliaq. id generis flagitia proficisci; probibeant taxillis, aut alea ludi; et grauiter in publicos aleatores, et in eos, qui huiusmodi ludis intersunt, quiue domum ad recipiendos ludentes expositam habent, animaduertant.

Maxime uero efficiant, ut bonis artibus uel instituendis, uel renouandis, otia, quantum fieri poterit, e ciuitatibus tollantur.

DE IMMODERATIS sumptibus coercendis.

Copiosis et locupletibus illud semper propositum esse debet sancti Ioannis Apostoli, Si quis habuerit substantiam mundi huius, et uiderit fratrem suum necesse habere, et clauserit uiscera sua ab eo; quomodo charitas Dei manet

1. Ioan. 3.

in illo? unde facile intelligunt, quam facultates suas ad pauperum difficultates et necessitatem subleuandam conferre debeant. Quamobrem magnopere cauendum est, ne subsidia pauperum in superuacaneos sumptus, et inanes delitias effundantur.

Proinde admonemus et enixe hortamur Principes et magistratus, ut effusam impensam et omnem intemperantiam certis legibus coercentes, modum statuant non solum quottidianis epulis atque conuiuijs, uerum etiam uestibus, equis, rhedis, famulis, alijsq. non necessarijs apparatibus; et denique omni et domestico et externo ornamento et instrumento moderationem adhibeant. qua pecuniæ effusione sublata innumerabilibus malis, quæ inde ortum habent, occurretur. Quod facilius etiam fiet, si Principes ipsi, quorum mores, et uiuendi rationem populi plerumque imitari solent, non modo leges proposuerint; sed etiam, quemadmodum legibus parendum sit, exemplo docuerint.

DE

DE VSVRIS.

VSuram ad perniciem populorum latius manantem, pro nostri muneris cura reprimere cupientes, quædam huius generis delicta ex sacrorum canonum et probatorum Patrum sententijs delegimus; quæ quoniam frequentius in hac prouincia committi animaduertimus; ea præcipue ac nominatim prohibenda duximus, eo consilio, ut si quis in alijs etiam eiusdem generis uetitis contractibus deliquerit; pœnas, a iure constitutas, sibi subeundas esse intelligat.

Ex mutuo, uel depositis, etiam apud iudæum factis, nihil præter sortem a quouis homine percipi ex conuento, uel principaliter sperari posit, tametsi pecuniæ ipsæ sint pupillorum, aut uiduarum, aut locorum piorum, uel etiam dotales, nisi quatenus id iure nominatim permittatur.

Si quis oblatas re ipsa, loco et tempore pecunias, etiam dotales, sibi debitas, accipere recusauerit; nihil præter sortem, etiam ratione damni emergentis, uel lucri cessantis, uel ex quacumque alia causa accipere poßit.

Ne fiant cambia, cum litteræ ad de-

ſtinatum locum uere non mittuntur, et ibi non fit ſolutio, ſed uno et eodem loco pecunia datur, et recipitur; uel quando dantur, et accipiuntur pecuniæ cum eo pacto, ut habeatur recurſus ad domum, uel ad reſpondentem dantis, aut accipientis, quod pactum uulgo uocatur la ricorſa; atque ita impenſæ, aut alterius rei onus imponitur.

Ne cui liceat cum altero ita contrahere, ut is totam pecuniæ ſummam ei, qui dederit, ſoluat, cum ille partim pecunia dederit, partim nominibus, quæ difficile exigi poßint, uel in rebus pluris, quam ualeant, æſtimatis.

Ne cui, præſentem pecuniam quærenti, quidquam carius uendatur, ut ſtatim ab uenditore per ſe, uel per interpoſitam perſonam uilius ematur.

Ne quis rem aliquam, ob dilatam ſolutionem, carius uendat iuſto pretio.

Ne ob anticipatam ſolutionem res minoris ematur iuſto pretio, uel ſoluatur minus, quam debebatur.

Ne res uendatur, dilata in tempus ſolutione, ita ut pretium, quod interim rei accreuerit, uenditori ſoluatur, ſi eiuſdem periculo non ſit diminutio.

Ne res modico pretio pignori detur, uel uendatur pacto redimendi intra certum tempus, ut si ad dictum tempus res redempta non sit, res libera sit emptoris, uel eius, qui pignori accepit.

Ne frumentum, uinum, oleum, aliudue detur, ut eo, quod datum est, aliquid amplius exigatur, siue eiusdem generis, siue alterius quomodocumque, etiam si operæ sint.

Ne quis mutuo det frumentum, uel id genus aliud corruptum, ut tantundem integri carioris reddatur, etiam si restitutio differatur in quodcumque tempus debitori commodum.

Ne in societate, in quam alter pecuniam confert, alter operas, lucri distributio constituatur, nisi per quotas partes.

Nec ultra eas, certa pecuniarum summa, uel quid aliud, conferenti pecuniam, persoluatur.

Neque fiat pactio, ut sors salua sit, fructus uero communiter diuidantur.

In societate animalium, quæ inæstimata alicui dantur ad custodiam, siue ut operas præstet, omnes casus, etiam fortuiti, semper sint periculo eius, qui dederit; ni

si id alterius socij dolo, uel magna negligentia accidisse constiterit.

Nec fiat pactum, ut sors sit semper salua, etiam ex primis fœtibus.

Neue quidpiam certum, præter sortem, ex fructibus animalium quotannis soluatur.

Et in locationibus animalium, quæ fiunt certo pretio, si illa absq. dolo, aut negligentia eius, qui conduxit, deteriora fiant, id semper sit damno eius, qui locarit.

Si autem animalia dentur æstimata, ita ut sors danti salua sit, nihil omnino percipi posit.

Ne fiant contractus, qui libellarij seu ficti libellarij dicuntur, ubi non antecedat emptio certæ rei immobilis pretio iusto.

Vel ubi uenditor redimere cogatur; uel ubi non posit redimere, nisi post certum tempus.

Vel ubi annuus census, ad cuius solutionem res obligatur, superat æstimationem fructuum, quos ex ipsa re dominus solet, aut potest percipere.

Et si loco pecuniæ uinum, frumentum, uel quid aliud in singulos annos promitta-

tur; illud ad pecuniæ, et iusti pretij rationem redigatur pro consuctudine locorum.

Si qui autem in aliquo ex his casibus, aut alijs, qui usuram sapiunt, et a iure, ut iniqui, prohibentur, contraxerint; ipsi contractus, etiam iureiurando muniti, nulli, irriti, et inanes sint. contrahentes uero, tabelliones, qui instrumenta confecerint, proxenetæ usurarum, aut lucri participes, ministriq. omnes horum scelerum et pœnis, iure statutis, et ecclesiasticis censuris puniantur.

Hortamur uero principes et magistratus, ut ipsi etiam huic pesti, quibus maxime poterunt, remedijs, occurrant.

nensi, et Tridentino concilio præscri- Seß.
buntur. 25. c.
Quod officium, si moniti ab Ordinario, 8.
non fecerint; uel per ecclesiasticas cen- Clem.
suras, et alia iuris remedia ad sui mune- Quia
ris functionem compellantur; uel eius- d rel.
dem Tridentini concilij præscripto eos domi.
Episcopi ab illa administratione, cura-
ue in perpetuum amoueant.

Quibus nullo modo condonent, aut remittant eos fructus; quos, contra Hospitalium institutionem perceptos, in foro conscientiæ restituere tenentur.

Qui pecuniam ecclesijs, Confraternitatibus, aut quibuscumque pijs locis debent; illorum procuratores, syndici, ministri esse, aut ullam denique in eis officij, aut negotij partem administrare non poßint.

Administratores ecclesiastici, uel laici piorum locorum, siue Hospitalia, Montes pietatis, Confraternitates, Misericordiæ, Charitates, Consortia, Disciplinæ, siue alio quocumque nomine nuncupata sint, qui nunc sunt, intra tres menses; qui deinceps deligentur, antequam ad administrationem accedant, iurent se fideliter et accurate munus suum exe-

quituros.

Fructus, qui pauperibus addicti fuerint, ueris pauperibus tantum distribuant, quemadmodum cuiusque inopia, et eius uoluntas, a quo bona illa profecta sunt, postularit.

Qua in re, ne ulla fraus fieri poßit, ineatur aliqua ratio, Episcopo probanda, qua ei constare poßit, in quas personas fructus lli erogati fuerint.

Quos autem compererit Episcopus, uel inique distribuendo, uel in suum commodum uertendo, uel inutilibus et superuacaneis sumptibus faciendis, male in administratione uersari; eos pro modo culpæ puniat; et ad restitutionem legitime compellat, et ab officio etiam, si ei uidebitur, amoueat.

Seß. 22. c. 19. *Quod si contra, quam a Tridentino concilio decretum est, ne rationem administrationis reddant, tribunal Episcopi declinare uoluerint; ecclesiasticis pœnis ab eodem coerceantur.*

Iis, qui bona piorum locorum administrant, ea, si immobilia sint, uel pretiosa mobilia, uendere, permutare, in emphyteosim dare, aut quouis modo alienare, nisi ijs seruatis, quæ a sacris canonibus requi

runtur, et ex consensu atque auctoritate Episcopi, nullo modo liceat. Qui contra fecerint, Episcopi arbitrio puniantur; et quod actum est, irritum, ac nullum sit.

Piorum locorum bona administratorum arbitrio ne locentur; sed publice locanda proponantur, facta omnibus conducendi potestate.

Quos pijs locis aliquid debere constiterit, ijs eorum locorum bona locari ne liceat.

Qui piorum locorum bona conducere noluerit, det idoneum fideiussorem, cum quo iure agi poßit æque, atque cum ipso principali conductore. Aliter facta locatio, et conductio irrita ac nulla sit.

Vt autem hæc, ceteraq. omnia, quæ Tridentina synodus de Hospitalibus et alijs pijs locis statuit, facilius Episcopi præstare poßint; præcipimus parochis, ut diligenter singula, que in parochijs suis sint Hospitalia et pia loca, eaq. præsertim, in quibus re ipsa hospitalitas, ceteraue administratorum munera non exerceantur; ad Episcopum quamprimum deferant, cuius arbitrio parochi huius officij prætermißi pœnas dabunt.

Rogamus autem principes et magistra-

tus omnes, ne Episcopos suo officio fungentes, et contra contumaces iure agentes impediant; sed ea, qua decet pietate, illos omni ope et auxilio iuuent.

In petendis eleemosynis, Hospitalium, et aliorum locorum piorum nomine, hæc præcipue seruari iubemus.

Vt in illis Hospitalibus, et pijs locis re ipsa, quæ debetur, hospitalitas et pia opera exerceantur.

Vt ea loca sint in illa diœcesi, in qua eleemosyna petenda sit; neque ea ad utilitatem eiusmodi locorum alienæ diœcesis conuertatur.

Vt qui petet, sit eiusdem diœcesis.

Sit bonæ existimationis.

Non fuerit ex numero quæstorum, quos damnauit sancta Tridentina synodus.

Illud officium gratis, uel constituta certa mercede, præstet; nec ullo modo particeps sit eleemosynarum.

Ab Episcopo eiusdem diœcesis scriptam licentiam, quotannis renouandam, impetrarit.

Qui contra, quam hoc decreto sancitum est, petierit; ab Episcopo grauiter puniatur.

Cui etiam curæ erit, ut quæ eleemosynæ

collectæ fuerint, uere in pium tantummo do eorum locorum usum, quorum nomine petitæ fuerint, conferantur.

In Hospitalibus, pijsq. diuersorijs, ubi hospitalitas exercetur, mares cum fœminis, etiam specie matrimonij, nisi id certißime constet, uersari ne liceat; neue ea loca, quæ bonorum subsidio sunt addicta, circulatoribus, aleatoribus, nebulonibus, et istiusmodi nequißimis hominibus pateant.

Mendici, morborum simulantes, moneantur, ut se in aliqua arte potius exercentes, inde sibi honestum uitæ subsidium comparent, quam ignauiæ ac desidiæ deditі, ostiatim in triuijs, et in templis miserrime mendicent.

Si id recusauerint, curent Episcopi, ut eijciantur; neque illis domorum hospitalium præterea aditus pateat.

Summopere uero hortamur Principes et magistratus, reliquosq. omnes Christi fideles, ut mendicos, uere ægrotos, unum in locum conducendos, ibiq. eleemosynis sustentandos, studiosißime curent.

Pœnam excommunicationis eo ipso subeundam proponimus notarijs, scribisq. omnibus, qui testamenta, codicil-

los,aliasue tabulas de legatis ad pias causas,de rebus,quæ pro male partis,uel furto ablatis, relictæ sunt, quas ipsi rogati conscripserint, aut ab alijs scriptas apud se habeant, nisi ad tres menses Episcopo id significauerint; ijs uero, qui posthac eius generis negotia scripserint, nisi intra mensem,cuius initium fiat a morte testatoris, eidem Episcopo rem notam fecerint; eamq. particulam de legatis, uel relictis rebus descriptam, et auctoritate publica munitam, debita mercede accepta,illi tradiderint. Quæ omnia sic agantur,nisi iustum intercesserit impedimentum;quo sublato, ea, quæ supra scripta sunt,notarij exequantur.

Decretum autem hoc nostrum bis quotannis ab omnibus parochis populo,sibi commisso,recitari uolumus.

Curent Episcopi,ut,retento piæ eleemosynæ instituto, tollantur publicæ illæ commesationes, ceteraq. huius generis, quæ a sodalitatibus,quas confratrias,uel confraternitates uocant,præsertim intra ambitum ecclesiarum die Pentecostes, et die Cœnæ Domini,ac certis alijs solemnibus festis diebus, pietatis specie fieri solent,non sine bonorum offensione,propo-

sita pœna suo arbitratu.

Episcopi omnem curam et operam suam conferant ad erigenda et instituenda ex auctoritate summi Pontificis loca pia, quæ Montes pietatis appellantur, in singulis ciuitatibus et insignioribus oppidis, unde mutuas peceunias pauperes possint accipere.

Eaque, et quæ iam constituta sunt, studiose et fideliter administranda curent.

Principes autem et magistratus obsecramus, ut ea in re Episcoporum studium et diligentiam omni ope adiuuent.

Nec in eis quidquam præter sortem, nisi pro ministris et alijs necessarijs sumptibus, idq. ex summi Pontificis auctoritate accipiatur.

DE MONIALIBVS.

DE MONIALIBVS.

VT in monasterijs regularium mulierum, quæ in religionem Deo se dicarunt, et integra conseruetur uetus disciplina, et, si fortasse usquam deprauata est, restituatur; ad eamq. se se ipsæ conformantes, in rerum diuinarum contemplatione liberius conquiescant: nos pie recteq. uiuendi formulas, partim concilij Tridentini decretis traditas, partim pro ratione horum temporum ad prouinciæ nostræ utilitatem constitutas, ab omnibus in hac prouincia monialibus, etiam quæ Regularium curæ commissæ, uel alia quauis ratione Episcoporum iurisdictioni subiectæ non sunt, ex facultate a summo Pontifice PIO IIII. *nobis data, seruari omnino iubemus.*

DE MONIALIVM NVMERO.

Sess. 25. c. 3. De Reg.

EX Tridentini concilij iusso, unicuique manasterio eum Superior monialium numerum constituat, qui pro modo et facultate loci, et consuetis eleemosynis sustentari commode poßit; idq. intra annum facere studeat; neque eum

numerum, nisi facta monasterio annua, quæ satis sit, fructuum accessione, augeri ullo modo liceat.

Monasteria, in quibus duodecim nō sunt, quæ professæ uelo utantur, quæq. eum numerum proprijs fructibus, aut consuetis eleemosynis alere non possunt, transferre, et cum alijs monasterijs eiusdem, aut alterius ordinis unire studeat Episcopus diligenter; uocatis ad id Superioribus regularibus; si modo res agatur eius monasterij, cuius cura ad illos pertineat.

Si uero eiusmodi unio minime expedire uideatur, eum numerum monialium tempore interire, et ad nihilum redigi sinat, adempta omnino illis monialibus facultate recipiendi nouitias.

Earum autem monialium monasteria, et monasteriorum fructus iam nunc alijs monasterijs, aut locis, quibus ex legibus eius ordinis deberi uidebuntur, attribuantur.

DE PRAEFECTIS ET ALIIS *Ministris Monialibus.*

EPiscopi ad duos menses, posteaquam

hæ constitutiones in lucem editæ erunt, Abbatissas et quascumq. præfectas, quæ suum præfecturæ officium perpetuum esse profitentur, edicto etiam, si ita iudicarint, moneant, proposita priuationis pœna, quam ipso facto subeant, ut illæ iura, sibi a Sede Apostolica concessa, ad alterum mensem ipsis, aut eorum uicarijs, ac simul illarum Superioribus, si Regulariũ curæ cõmissæ sunt, exhibeant; ut an recte se habeant, cognosci, et de ijs, si opus erit, ad summũ Pontificẽ referri possit. Quod si eo prescripto tempore nõ exhibuerint; eo dignitatis gradu illas priuatas Episcopus declaret; detq. operam earum Superior, ut aliæ in earũ locũ rite sufficiantur.

Nulla monialis ambiat, aut ullo quouis modo, siue directe, siue indirecte per se, aut per aliam, honores, officiaue cuiusuis generis sui monasterij quærat, hac constituta pœna, ut et ipsa, et quæ sibi in ea re fauerint, in Capitulo per tres sextas ferias ad pedes singularum monialium terram deosculantes, suam accusent ambitionem. ipsaq. præterea; si id officium consequuta erit, eo, ceterisq. muneribus priuetur, Superioris arbitratu.

Singulæ, propria uoluntate deposita, et

ad obtemperandum paratæ, sibiq. Dei glo riam et cõmunem monasterij utilitatẽ tan tummodo proponentes, ad honores et offi cia eas eligent, quas, omni remoto humani tatis affectu, spiritus sancti impulsu, ad id munus magis idoneas esse iudicauerint.

Præfecta, quocumque nomine appelle tur, ex Tridentini concilij decreto ne mi nor quadraginta annis eligatur; et quæ in uitæ honestæ laude uixerit octo annis, postquam professa est. Quod si in eodem monasterio non eiusmodi reperiatur, ex alio eiusdem ordinis deligi poßit. Sin au tem Superiori, qui electioni præest, hoc etiam incõmodum esse uideatur, Episco po, uel alio Superiore consentiente, eliga tur ex ijs, quę in eodem monasterio trigin ta annis maiores natu sint; quæue annis saltem quinque post profeßionem recte uixerit. In reliquis cõstitutiones singulo rum ordinũ et monasteriorũ seruentur. Seß, 25. c. 7.

Huiusmodi præfecta, et eius uicaria, Di scretæ etiam, quę alio nomine matres con silij uocantur, ubi eæ a Capitulo eligi con sueuerunt, tacitis suffragijs coram Supe riore, aut eius ministro eligantur; qui ex tra monasterium ad cancellos, siue cla tros stet, ex decreto Tridentini concilij. c. eod.

Nequaquam autem ad hæc officia deligi poßint, nisi præfecta duas ex tribus partibus calculorum tulerit, uel suffragijs, uel accessu; uicaria uero et Discretæ pluribus dimidia parte suffragijs creentur.
In quibus monasterijs plures germanæ sorores sunt, si earum una monasterio præficitur, reliquæ sorores, neque uicaria, neque Discretæ, neque ianitrices fieri, neque scribæ, aut celerariæ officio fungi poßint.
Minora uero officia, ueluti ianuæ, rotæ, sermonibus præpositarum, earumue, quæ nouitias docent, sacristiæ præfectarum, et quæ ijs præsunt, quæ manuum industria se se exercent, illarum præterea, quæ scribæ, aut ratiocinatoris munere funguntur, et quæ ægrotis ministrant, ab eo, qui electioni præest, una cum confessore, præfecta, uicaria, et Discretis pro earum mentis conscientia, quibus opportunum uidebitur, tribuantur. quo decreto nihil derogatum sit iis monasterijs, in quibus ad huiusmodi officia Capituli suffragijs moniales deligi solent.
Earum officia, quæ electæ fuerint, sint duorum annorum, aut, in quibus ea esset consuetudo, ad summum trium. illis cum

perfunctæ fuerint, tantundem saltem temporis uacent ab officijs, nec in eisdem confirmari possint a monialibus; nisi grauis causa extiterit, iudicio Superioris probata, qui etiam eas ante tempus, officio præfinitum, inde mouere possit, si id male administrant.

Quæ delectæ fuerint, quemadmodum earum obedientia postulat, officia suscipiant, et eorum muuera sine recusatione humiliter exequantur. quæ aliter fecerint sine iusta causa, quæ Superiori probata sit, iure suffragij priuentur, ut neque ipsæ alias eligere, neque ab alijs eligi possint, arbitrio Superioris.

Præfecta monasterij, tamquam communis omnium monialium mater, ipsarum et corporis, et animæ saluti diligentissime consulat; easq. studiose admoneat, ut puro corde sint, uitæq. integritatem seruent, et ad perfectionem uirtutum omnium contendant; si quidem quæ religionem susceperunt, nisi ad summum illum gradum pro uiribus peruenire conentur, minus sane efficiunt, quam debent, pro uitæ et ordinis instituto, quod profitentur. Meminerit autem sibi reddendam esse rationem iustissimo iudici errato-

rum, quæcumque moniales eius negligentia, aut culpa admiserint.

In primis uero curet, ut pax et concordia sororum conseruetur, sublatis, quantum ab ea fieri poterit, omnibus dißidij ac discordiæ causis, ut, quem admodum debent, unum corpus et unus spiritus in earum sponso Iesu CHRISTO, *perfecto charitatis uinculo colligentur.*

Studeat etiam, ut singulæ suo munere recte fungantur; neque ulla alterius officiũ occupet, nisi auxilij causa; idq. ipsius iussu, et ut omnia ordine perficiantur, in primisq. ut silentium horis ac locis præscriptis seruetur. si uero alicuius importunitas, aut re, aut uerbo, sororum pace perturbata, charitatem uiolarit; acerrime ab ipsa præfecta, et, si opus erit, a Superiore etiam monialium puniatur, et eius animi elatio edometur.

Huic autem præfectæ, eiusue uicariæ, quæ, illa absente, eius uim et locum obtinet, moniales omnes omnino obedientiam et obseruantiam prestent, quemadmodum earum uotum postulat.

Quę uero eius iussa neglexerit, neque pœnitentiam sibi impositam adhibere uoluerit, aut superbe et iniuriose responderit,

non habita eius dignitatis ratione, aut contumaciter defendendo, uel excusando, eam impedierit, quominus illas reprehendat, aut castiget, quæ aliquid cõmiserint; ut suæ contumaciæ et insolentiæ graues pœnas pendat, apud Superiorem accusetur ab ijs, quas Discretas appellauimus; quæ nisi id fecerint, flagella disciplinæ nomine, sibi semel adhibere, et humi cibum capere cogantur.

Singulis etiam hebdomadis præfecta monialium conuentum, siue Capitulum habeat, corrigendi causa moniales pro erratis, quæ ipsæ publice, uel in suorum officiorum munere admiserint, quorum ueniam ipsæ sponte, atque humiliter coram omnibus petant, eisq. pœnitentiam imponendi, aliaq. adhibendi, quæ earum institutis tradita sunt ad ipsas in humilitate, et sui contemptione continendas, atque ad uirtutes omnes studiose sectandas.

Caueant autẽ moniales, ne pœnitentiam sibi a præfecta impositam, pertinaciter recusent; neue superioris temporis delicta sibi inuicem iniquo animo obijciant. Quæ hoc commiserit, ei hæc sit pœna, ut statim ad singularum monialium pedes terram exosculetur, sibiq. flagella nomine disciplinæ adhibeat.

In negotijs paulo grauioribus præfectæ nihil decernant, nisi scientibus et consentientibus maiori ex parte Discretis, seu Matribus consilij.

In ijs uero, quæ maioris sunt deliberationis, præfectæ uniuersum monialium Capitulum conuocent; idq. ipsis ratum sit, quod maiori monialium parti placuerit.

In omnibus autem tacitis suffragijs caueant moniales, ne suffragij pilas, uel calculos inter se tradant in manus; ijs, quæ id commiserint, ea pœna sit, ut priuatæ Capitulo, neque eligere, neque eligi suffragio poßint, arbitrio Superioris.

Ad suffragia autem de quacumque re ferenda non admittantur, nisi quæ triennium pòst emissam profeßionem in monasterio fuerint commoratæ,

Discretæ probitate et prudentia ceteris monialibus antecellant.

Neque sint pauciores quattuor, ubi moniales plures non sint quadraginta; quod si plures sint, saltem sex creentur.

Moniales reliquarum sermonibus audiendis eiusmodi præponantur, quæ ætate matura, et spectata probitate sint. Hæ diligenter, fideliterq. suo officio fun

fungantur; et ita loquentibus reliquis adsistant; ut, quidquid tum intus, tum foris dictum, factumue fuerit, ipsæ audiant, ac studiose animaduertant. nec enim quidquam aut ita secreto proferri, ut eis lateat, aut quod indignum sit Dei ancillis, dici, aut fieri patientur; in quo si quidquam secus commissum fuerit earum culpa, uel negligentia; grauißima pœna sui Superioris arbitrio puniatur.

Nouitiarum curam sola magistra electa, loco, a ceteris monialibus separato, habeat; alia præterea nulla.

Hæc nouitias in timore et cultu Dei, et in obseruatione religionis erudiat; conetur q. et uitæ exemplo, quæ nullam habeat ansam reprehēsionis, aßiduisq. admonitionibus, ita eas instituere in spiritualis et sanctæ uitæ ratione, ut progredientes, Deo adiutore, perfectæ eius ancillæ poßint euadere.

Quæ autem sibi id temere assumpserit, ut aliquam ex nouitijs erudiat; ius ei suffragij adimatur, ut neque eligere, neque eligi poßit, quamdiu Superiori placuerit.

Ianuæ septorum monasterij die clausæ sint una saltem claue; quæ ab antiquio-

re ianitrice custodiatur, ut, cum opus fuerit, aperiri poßint. Nequaquam autem aperiantur, nisi duabus ianitricibus præsentibus. At noctu duabus clauibus diuersis claudantur, quarum altera asseruetur a præfecta, altera uero ab eadem ianitrice antiquiore.

Cum autem ianuæ aliqua necessaria causa aperiuntur, moniales non audeant eo accedere, ut externum quidquam aspiciant, uel cum ullo omnino, aut mare, aut fœmina colloquantur. Quæ id ausa fuerit, includatur in cellam, ubi tam diu sit, quamdiu Superiori uidebitur. qua pœna etiam plectatur ea, quæ ianuæ præposita est, si aut id permiserit, aut eiusmodi petulantiam statim ad Superiorem non detulerit.

Quo tempore mutantur officia; una, aut duæ moniales maturæ ac prudentes præficiantur monialium laboribus.

Hæ ad rotam recipiant, quæ elaboranda sunt; iisq. distribuant, quæ ad id opus faciendum sunt idoneæ: quibus perfectis, ea ex eadem rota restituant iis, quorum sunt, accepta mercede, semper ea præsente, quæ rotæ est præposita.

Nulla præterea quidquam, quod elaborandum

randum sit, ne cognatorum quidem, aut affinium, accipiat. quæ contra fecerit, singulis uicibus sibi flagella disciplinæ nomine adhibeat eo loco, quo moniales operibus elaborandis exercentur.
Si quæ uel morbo, uel iusta alia causa non impedita, pigritia, uel desidia, aut pertinacia quadam ab huiusmodi laboribus abstinuerit; obsonio priuetur totum id tempus, quo labori non incubuerit.
In loco itē, ubi moniales in laboribus exercentur, lectio quottidie adhibeatur; qua absoluta, inter se conferant, quæ audierint, certatimq. ciectis uitijs, ad uirtutes consequendas se ipsas cohortentur.
Curet laborū magistra, ne sermones, aut cantus profani, aut a monialium condicione, et instituto abhorrentes, inferantur.
Præfectæ, etiamsi earum officium sit perpetuum, scribæ, ac reliquæ, quæ monasterij bona quocumque modo administrant, fideliter et accurate eorum rationem perscriptam habeant.
Singulisq. tribus mensibus ad Capitulum summatim referant rationes accepti, et expensi; ut omnes, quo modo se res monasterij habeant, intelligere possint.
Verum quotannis rationem rerum omni-

um, quas administrarint, separatim Superiori reddant, aut eius uicario, ac, si fuerint, monasterij curatoribus deputatis. Quæ autem aut sibi uindicarint, aut perperam perdiderint monasterij bona, Superioris arbitratu acerrime puniantur.
Vt autem nulla fraudis occasio relinquatur; in singulis monasterijs singulæ capsæ constituantur ad hunc usum, ut in illis communis pecunia collocetur: quæ duabus clauibus, ijs inter se diuersis, clausæ sint; quarum ultera a præfecta monasterij, altera a maiori Discreta asseruetur. Nec uero capsa aperiri, aut in ea poni pecunia, aut inde auferri poßit; nisi et præfecta, et maior Discreta, et scriba monialis, quæ eius ratione ineat, interfuerint. Duabus itẽ clauibus, ijsq. diuersis, horrei, et eius loci, ubi farina asseruetur, ostia concludantur: quæ singula a singulis matribus, ei officio præpositis, custodiantur. Eæ autem semper adsint, cum triticum, uel farina importatur, uel exportatur.
Præfecta et moniales bona monasterij alienare, permutare, locare, aut contrahere nullo modo poßint; nisi sciente, consentiente, ac præsente earum Superiore, aut eius uicario; seruatis item ceteris, quæ iure seruari debent; aliter contractus irri-

tus, ac nullus sit.

Neque itē ædificare, nisi consentientibus Superiore, ac ciuibus monasterij curatoribus; qui operā dabunt, ut id quam minimo sumptu, commode, ac decenter fiat.

Quæ præpositæ sunt curæ ægrotantium, pias et misericordes se illis præbeant, quanta maxima possunt, et patientia, et diligentia; ac tales se illis præstent, quales ceteras uellent, si ipsæ ægrotarent.

Ægrotis cibus, et medicamenta opportuna a præfecta, et ab electis ad id ministris ita adhibeantur, ut monasterij facultates tulerint.

Præfecta autem charitatis causa eos quottidie uisitet, ut, et solatio sit, et melius ab eis cognoscat, ac curet, quæ ipsis sint necessaria.

Si uero aliqua moritur, confessor cum comite, quem Superior approbarit, ingrediatur septa monasterij tunc, cum eius corpus ad sepulturam dandum fuerit; pieq. ac celeriter, quod eo tempore persoluendum sit, officio fungatur.

DE PVELLIS AD RELIGIO- *nem admittendis.*

CVM *primum puellæ ad suscipien-*

dum sacrum habitum offeruntur; monialium præfecta parentes, uel eos, quorum curæ commissæ sunt, admoneat excõmunicationis, quæ proposita est a sacro Tridentino concilio ijs, qui suas puellas, uel alienas inuitas eum cogunt suscipere, aut profiteri religionem: idem ab earum Superiore fiat, cum eius consensus requiretur.

Seß. 25. c. 18. de Reg. et monial.

In ijs monasterijs, in quibus moniales pauciores sint quinquaginta, duæ tantum germanæ sorores, aut tres, quæ sint unius generis, ac familiæ, recipi poßint.

Vbi uero plures sunt quinquaginta monialibus, ibi tres tantummodo sorores, aut quattuor eiusdem familiæ recipi liceat; si ita monialium Capitulo uideatur.

Præfecta et moniales de puella, earum suffragijs ad suscipiendam religionem admittenda, quidquam polliceri, aut Capitulum cogere non audeant; priusquam libero loco ab Episcopo, aut ab eo, cui ipse id munus delegarit, puella secreto examinata, ac probata, facultatem suscipiendi in eo monasterio religionem scripto consequuta fuerit, consentiente etiam illius monasterij Superiore.

Ab ijs autem omnibus prius diligenter inquiratur de moribus, uita, ætate, quæ

maior sit duodecim annis, ac de libera et pia uoluntate puellæ.
Quę anno saltem antequam examinetur, et monialium Capitulo admittenda proponatur; propositum religionis suscipiendæ in eo monasterio, et Episcopo, et monialibus, earumq. Superiori patefecerit, ut interim huiusmodi inquisitio mature fieri poßit. Quo etiam tempore ipsa confessori illius monasterij, aut cui Episcopus eiusmodi munus puellas has audiendi commiserit, semel singulis mensibus peccata sua confiteatur, sacrosanctamq. sumat Eucharistiam, ac persæpe moniales in locis collocutionum alloquatur; ut ab eis tum explorari accuratius, tum admoneri melius poßit de omnibus, quæcumque illi agenda et ferenda erunt religionis causa intra septa monasteriorum; ne ullo umquam tempore conqueri, et inscitiam excusare poßit.
De puella admittenda ad suscipiendam religionem, ac mox etiam nouitia ad profeßionem, ferantur tacita suffragia; ut singulæ moniales, nullo affectu impeditæ, libere suæ conscientiæ poßint satisfacere.
Nec uero huiusmodi puella ad religio-

nem, neue nouitia ad profeßionem recipiatur; nisi duas ex tribus partibus suffragiorum tulerit.

Puellæ ad religionem admißio, aliter facta, quam præscriptum sit, irrita sit, et nulla.

Præfecta uero, cuius culpa, uel negligentia id factum fuerit, ab officij administratione submota, uelo etiam ad sex menses eo ipso priuata esse intelligatur.

Præfecta autem statim de suffragiorum exitu Superiorem admoneat; ut in librũ, ad huiusmodi usum institutum eius nomen, quæ recepta sit, ab eo referatur.

Cum primum suffragijs Capituli aliqua recepta est; statim omnes uestium delicias, et inanem ornatum deponat; et nigr o, uel fusco uestitu, aut albo, at non serico induatur, ea modestia ac submißione, ut omnes intelligant, eam mundo renunciasse, ut Deo religose inseruiat. quo uestitu semper utatur; donec in monasterium introeat; et interea a choreis et spectaculis inanibus abstineat.

Quæ uero eo modo, quo diximus, recepta fuerit, monialium uestibus in monasterio indui non poßit; nisi sex mensibus, postquam recepta fuerit, idq. concessu Epi-

ſcopi,et monialium Superioris; quibus liberum ſit, uel producere, uel contrahere illud ſemeſtre tempus, quemadmodum eis expedire uidebitur.

Tumultus autem euitandi cauſa, deducatur mane ad monaſterium ab intimis propinquis mulieribus, nulla pompa, nulloq. inuitatu aliorum; et ſola introducatur in eccleſiam interiorem monaſterij: Miſſaq. audita, et ſumpta communione, ceteriſq. ſolemnibus cæremonijs adhibitis, coram reliquis monialibus, a Superiore, aut monaſterij confeſſore ueſtiatur; qui illam adeo grauem, ſacramq. actionem aliquo pio ſermone proſequatur. Quod etiam in profeßione ſeruetur.

Superior, ſiue confeſſor hanc cautionem adhibeat, ne puellæ nouitiæ nomen gentilium fœminarum imponat, ſed ſanctarum, quæ ab Eccleſia celebrantur.

Quæ puella poſtquam monialium ueſtem ſuſcepit, amplius e monaſterij ſeptis exire non poßit; niſi fortaſſe nondum profeſſam pæniteret in monaſterium introiſſe. Si uero ſemel exierit, nulla illi in poſterum facultas redeundi concedatur.

Nouitiæ cauſa ante profeßionem ex decreto Tridentini concilij nihil monaſterio Seß. 25. c. 16.

detur, præter id, quod necessarium sit ad uictum et uestitum eius temporis, quo fuerit in nouitiatu; quod totum repræsentari uolumus, antequam puella in monasterium ingrediatur.

DE NOVITIIS AD PROFESSIONEM RECIPIENDIS.

c. 15. Sess. 25. de Reg.

QVoniam ex Tridentini concilij decreto professio ante decimum sextum annum expletum, et ante annum probationis post susceptum habitum facta, nulla est, nullamq. parit obligationem; curent Episcopi, ne nouitia ulla ante illam ætatem et tempus ad professionem admittatur.

Præfecta autem monasterio triginta ante diebus Episcopo significet, quo tempore nouitia professura sit; ut, uel ipse, uel si is abest, impediturue, alius, cui ille id negotij dederit, nouitiæ uoluntatem cognoscat; perspiciatq. an eiusmodi condicionibus sit, quas monasterij illius et ordinis regula postulat; an item monasterium idoneum; ei denique demonstret, quã grauis ea res sit, quamue multas res tria illa religionis uota requirant; ut ea, ante quam ad professionem recipiatur, uinculi

uim intelligat, quo se obstringi uult. Si præfecta id facere neglexerit, eiusdem Tridentini concilij decreto ab eius offi- c.16. cio tamdiu amoueatur, quoad Episcopo uidebitur.

Nouitia ne examinetur intra septa monasterij, sed extra, in publica eius monasterij ecclesia, ut libere et fidenter suam uoluntatem exponere poßit.

Quod uero profeßione facta, eleemosynę gratia ad professam sustentandam monasterio datur; id quo tempore puella religionis habitum suscipiet, apud uirum, monialibus, et earum Superiori probatum, deponatur; ut nullo impedimento tum monialibus præsto eße poßit.

Nulla autem renunciatio bonis a nouitia fiat; nisi, quemadmodam a concilio Tridentino iussum est, facultate ab Episcopo, uel eius uicario permissa, ad duos proximos menses, ante profeßionem fiat.

Et quoniam, quæ moniales, profeßione facta, uelum susceperunt; quottidie suæ religionis diuinum officium dicere debent, nulla ad profeßionem admittatur, quæ congrue legere et officium dicere nesciat. id autem experiri debebit is, cuius officium est eas examinandi, qui se

præsente, eam legere iubebit.

Professionis autem et diei, et anni, quo facta est in libro, ad eum usum confecto, memoria conseruetur, manu eius monialis, quæ scribæ officio fungitur; adhibita subscriptione eius, quæ professa sit, si modo scribere sciuerit, et Superioris, qui eam admiserit.

Quo die puella profitetur, uel monialem habitum induit, in foresterijs, ædibusq. monialium, ab eius propinquis et amicis conuiuia ne fiant, neue bellaria dentur.

DE DIVINIS OFFICIIS, *precationibus et lectione Monialium.*

CVM *ad sanctimoniales ualde pertineat laudare assidue* DEVM *creatorem, conseruatorem, et redemptorē mundi, eidemq. gratias agere, et supplicare, ut suam misericordiam omnibus hominibus ad salutem impertiat; idcirco moniales omnes die noctuq. chorum frequententent; sacrisq. officijs distincte, attenteq. ab ipsis et uoce, et pio animi affectu celebrandis, intersint; illis solum exceptis, quarum præfecta iusti impedimenti excu*

ſationem acceperit.

Adſint autem ſingulæ initio diuinorum officiorum, congruenti ſui ordinis ueſtitu indutæ, in ſuis ac proprijs locis, et uſque ad finem perſiſtant, non prius inde diſcedentes, quam præfecta, aut uice eius alia, diſceſſus ſignificationem fecerit; niſi neceſsitate aliud poſtulante, id eadem permiſerit.

Soni, cantus, qui honeſti et ſpirituales nõ ſint, colloquia etiam, riſus, quidquid præterea indignum eſt domo DEI, *et eius diuina maieſtate, cum qua colloquimur in oratione, omnino amoueantur.*

Quæcumque autem contra hæc, quæ iuſſa ſunt, aliquid fecerit, præfectæ arbitrio pro modo culpæ acriter puniatur.

Et quia mentis oratio tanto præſtantior ea, quæ ſolum ore exprimitur, quanto anima eſt excellentior corpore; pijs incredibile ſolatium affert, et fructum; eoſq. quottidie nouis cumulat muneribus, in Deum quodam modo conuertens: ideo moniales et Velatæ et Conuerſæ præter horas canonicas, aliaſq. orationes, quas ex officio habere debent, quottidie in chorum uniuerſæ conuenientes, niſi neceſſario impediantur, ſaltem per horam, mentalem ora

tionem adhibeant; semihora uidelicet post matutinum, itemq. post nonam, aut completorium, sublatis ad Deum mentibus pijs et salutaribus rebus contemplandis. præsertim uero uitã, doctrinamq. D. N. IESV CHRISTI, atque eius sancta mysteria studiose meditabuntur, paßionem uidelicet, mortem, resurrectionem, ascensum in cælum, extremum aduentum ad iudicium, beatorum gloriam, et damnatorum supplicia, aliaq. eiusmodi, quæ ad DEI gloriam, et propriam proximorumq. salutem pertineant.

Quoniam uero a Tridentina sancta synodo prohibetur, ne in choro, uel monasterij septis, sed in ecclesia publica sanctißimum CHRISTI corpus conseruetur; efficiant Superiores, ut eiusmodi decreto ubiq. obtemperetur.

c. 10. Seß. 25. de Reg.

Diebus festis ut otium, a quo mala omnia oriuntur, euitetur; moniales tempus, quod sibi a diuinis officijs et consuetis orationibus superfuerit, in sacra aliqua lectione consumant, quæ ad Dei, et sui ipsius cognitionem eas ducat, uiamq. monstret perfectionis et æternæ uitæ; idq. uel separatim, uel coniunctim faciant, cum huiusmodi lectio suauis et fructuosa sit

animarum oblectatio, uitia coerceat, ad uirtutes inflammet, contra autem inanium librorum lectio mentes corrumpat. Quod ne accidat, Superior, aut confessor omnes monasterij libros perspiciat, et recognoscat, singulas moniales in uirtute obedientiæ suos proferre cogens.

DE COMMVNI VITAE VSV, *ac de proprietate tollenda.*

IN omnibus monasterijs, quod ad cibum, potum, somnum, uestitum, ceterasq. res attinet, omnes communiter uiuant, ut a sacro Tridentino concilio decretum est; neque quidquam inter eas differat, aut alia alij præferatur, aut posthabeatur, quemadmodum uotum paupertatis postulat; ut tuum, et meum, atque omnis priuata rerum possessio et re, et uerbo omnino tollatur, omnis etiam superuacaneus, et inanis rerum usus; neque ulla sit, quæ quidquam possideat, aut adhibeat, ut proprium, etiam si ad necessitatem concessum sit. c. 2. Seß. 25. de Reg.

Omnes igitur monasterij prouentus,

cuiuscumque generis sint, eleemosynæ etiam et quæstus ex laboribus, liuelli præterea, legata et bona mobilia et immobilia, quæ testamēto relicta, et quæ donationis, uel alia quauis causa obtinuerint, a singulis monialibus ad communem monasterij utilitatem conferantur. præfecta uero pro sua prudentia et humanitate ex illis ipsis bonis eius necessitati potissimum consulat, ad quam pertinerent, nisi obstaret paupertatis uotum.

Vtq. omnis proprietatis occasio tollatur de monasterijs; confessores, ac præfectæ, uoti paupertatis accuratius seruandi gratia, monialibus suadere studebunt, ut curent omnes uestes lineas, laneas, uel pelliceas, aut cuiusuis generis in communi loco asseruandas, duasq. ex monialibus, quo tempore mutantur officia, ijs excutiendis, purgandis et sarciendis præficiendas; quæ etiam sororibus in singulas hebdomadas pro tempore, et, ut usus feret, eas distribuant; nullaq. uestes apud se habeat, præter eas, quæ ad quottidianum usum sunt necessariæ.

Aegrotarum uero uestes, contagionis nomine suspectæ, separatim custodiantur, aut apud illas ipsas relinquantur.

Dona, quæ singulis mittuntur, ad præfectam adferantur; nec ulla poßit illa accipere, aut ad usum adhibere, nisi sciente et consentiente præfecta, quæ in id omnino incumbere debet, ut ex monasterio uitium proprietatis, tamquam multorum malorum causam, euellat; neque cuique permittat, ut pecuniam, apud se habeat.

Ter autem in singulos annos, Præfecta una cum Discretis, cellas et suppellectilem singularum monialium diligenter inquirat; et scrutetur, ne ulla quidquam habeat proprij, aut plus, quam quantum ei ad suum usum concessum fuerit.

Quod si quæ proprij aliquid tenere deprehensa, aut conuicta fuerit; ea biennio actiua et paßiua uoce priuata sit ex Tridentini concilij decreto; atque etiam iuxta suæ regulæ et ordinis constitutiones puniatur; multoq. magis, quæ ex communi, aut ex eo, quod alicuius usui tributum sit, furtim sibi aliquid uindicauerit. c. 2. Seß. 25. de Reg.

Si præterea speculum, catellus, unguenta, aut suffimenta, et huiusmodi inanium rerum quidquam apud aliquam repertum fuerit; Superior statim id e monasterio auferendum, et eam, apud quam inuentum fuerit, acriter puniendam curabit.

Monialis siue uelata, siue conuersa sit, eleemosynam dare, largiri, aut uendere esculentas res, uestes, aut bona cuiusuis generis sint, etiam si ad usum ei attributa sint, aut etiam legare omnino non possit. Quæ secus fecerit, uelum ei per mensem adimatur; ac ter se uerberibus ad disciplinam affligere cogatur.

In quo tamen integrum sit præfectæ concedere facultatem, cui concedi debere iudicarit, aliquid deuotionis, ac religionis causa, uel aliud exiguum elargiendi propinquis, aut bene merentibus.

Ad sonitum minoris campanæ omnes conueniant ad benedictionem mensę, quã præfecta, uel uicaria, uel, ipsis absentibus, antiquior Discreta faciat.

Deinde loco et ordine discumbentes non prius discedant, quam Deo gratiæ actæ fuerint. quæ non obedierit, uno die obsonio priuetur; ac postremo loco in mensa sedere cogatur.

Mane, et uesperi ad primam, ac secundam mensam aliquis spiritualis liber, qui ad religionem incendat, quottidie legatur, omnibus discumbentibus, cum silentio et attentione audientibus; ut una cum corpore mens etiam recreetur.

Vniuersæ moniales, si fieri poßit, uno loco dormiant, a præfecta, aut à uicaria optime concluso; cuius claues ab ipsa præfecta asseruentur.

Singulæ autem in singulis lectis omnino dormiant, et in singulis etiam cellis; si tanta ibi sit copia cellarum, ut omnes capere poßint.

Cellæ uero diu, noctuq. apertæ sint; ut præfecta in singulas horas inspicere eas poßit.

Dato autem signo eundi cubitum, locoq. ubi dormitur, clauso, præfecta, aut eius uicaria; aut aliqua ex Discretis, omnes cellas uisitet; ut, an omnes suis dormiant locis, animaduertat.

DE CLAVSVRA, ET QVAE *ad eam tuendam aliqua ratione pertinent.*

MOnialibus nulla quidem nimia diligentia uideri debet ad eius thesauri custodiã, cuius causa propinquis, rei familiari, ac terrenis omnibus rebus, curisq. renunciantes, in septa monasterij se incluserunt.

Vt igitur sanctum earum propositum, ea ex parte, quæ diaboli insidijs maxime

patet, communatur; curent Episcopi, ut ad omnes fenestellas, ubi colloquendum sit, duo ferrei clatri seu cancelli construantur; qui saltem palmo distent, alter ab altero.

Inter uirgas ferreas, quibus singuli cancelli compacti sunt, non plus omnino, quā uncia intersit.

Sint autem uirgæ ita solidæ, ut neque facile frangi, neque flecti poßint.

Intimo uero cancello, quo moniales ad colloquendum accedunt, ferrea lamina appingatur, quę moueri nequeat; sitq. exiguis foraminibus, ad audiendi tantum commoditatem perforata, cui lineus pannus nigri coloris, ligneis tabellis affixus, instar fenestræ, quæ aperiri poßit, cum erit colloquendum, apponatur.

In ea lamina fieri poßit quadrata fenestellula nouem tantummodo unciarum, cuius clauis a præfecta custodiatur; neque eam fenestellulam aperire liceat, nisi quo tempore colloquendum sit cum Episcopo, uel ordinis Superioribus, aut cum parentibus, et fratribus monialium, et alijs arcta propinquitate generis coniunctis, aut cum instrumentum aliquod confici, uel sacrum sermonem audiri oporteat.

Quod uero ad huius fenestellulæ concessionem attinet, excepta sint monasteria, quorum moniales, uel lege, uel consuetudine ab externis hominibus conspici num quam solent.

Ostia locorum, quæ collocutioni solum et intus, et foris sunt attributa, semper clausa sint; quorum claues sint apud antiquissimam earum monialium, quæ audiendis sermonibus sint præpositæ; nec, nisi cum opus sit longiori collocutione, aperiantur. ceterum ianitrix ex clatrata ianuæ fenestellula, ianua tamen clausa, rotariæ ex rota, respondebunt pulsantibus.

Loca autem intus, et foris, collocutioni attributa, cum ibi sint, qui loquantur, semper pateant, ut, quinā sint, uideri poßint.

Ostia, per quæ a septis monasterij in exteriorem ecclesiam patet aditus, ad mensem muro obstruantur. Si quid in hoc præfectæ culpa, uel negligentia commissum fuerit; ea et officio, et uelo Superioris arbitrio priuetur.

Omnes fenestræ, et cancelli, et quicum que locus, per quem moniales externam ecclesiam introspicere poßint, inædificentur, præter fenestram, in qua collocata est rota, et fenestellulam ad solum sacro-

sanctæ Eucharistiæ sumendæ usum constitutam, ac illam fenestram, per quam corpus et sanguinem Domini nostri IESV CHRISTI, *a sacerdote celebrante elatum, aspicere poßint.*

Ea fenestra perpetuo lineo panno contecta sit, qui tantummodo, cum sustollitur sacrosancta Eucharistia, amoueatur. fenestræ autem ratio sit eiusmodi, ut sacerdos ex altari moniales intueri nequeat.

Curent Episcopi, et alij Superiores, ne e uicinorum ædibus, quicumque illi sint, monasteria inspiciantur; maxime uero, si fratrum cuiusuis ordinis, aut presbyterorum ædes illis immineant: quo casu parietes altius tolli, et nouos ædificari iubeant eorũ sumptibus, quorum Episcopi, et ij, qui monasteriorum curatores sint, interesse iudicauerint, quacumque appellatione remota.

Quamobrem etiam sæcularium principum auxilium implorent, ut monialibus ab externorum hominum aspectu, et auditu liberis, secure per monasterium ambulare liceat.

Regulares uiri in posterum, ne in ea loca migrent; neue areas, monasterijs monialium proximas, ædificandi causa emant,

unde monialium aſpectus fieri poßit.
Moniales item monaſteriorum ædificatio ne, uicina regularium uirorum ædibus, aut iis locis, unde ipſæ ab illis inſpici poſ ſint, in poſterum prohibemus.
Aedes, proximę monaſteriis ſanctimonia lium, famoſis mulieribus ne locentur.
Neue ibidem ſpectacula, cantus, ſaltus, ludi, et huiuſmodi profanæ res, et inanes exerceantur, quæ eas a ſacro officio auocare, aut ipſis offenſionis cauſam præ bere poßint.
Quemadmodum ſacro Tridentino con cilio ſancitum eſt, moniali profeſſæ nulla ratione e monaſterii ſeptis egredi liceat; niſi ex cauſa legitima, quæ ab Epi ſcopo probata ſit. Seſſ. 25. de Reg. c. 5.
Huiusmodi uero licentia egrediendi nullo pacto permittatur; niſi id grauißima res, et ſumma neceßitas poſtularit; neque iis monialibus, quibus niſi, ex ſummi Pontificis conceſſu, egredi fas eſt.
Apoſtatæ, fugitiuæ, et delicti cauſa eiectæ e monaſteriis, quæ cum ſacro ueſti tu, aut ſine eo uagantur, non ſine ſcanda lo religionis, ab Epiſcopis, ceterisq. ea rum Superioribus, petito etiam ſęcularium Principum auxilio, ad ſua monaſteria

redire cogantur; ut ibi dignas pœnas pendant suorum scelerum. Quod si Superioribus in monasteria restitui debere minime uideantur; in earum mulierum numerum, quas Conuertitas uocant, cum bonis, quæ attulerunt ad monasterium, adscribantur. ea autem bona, illis mortuis, priori monasterio restituantur.

Si quæ monialis in monasterij septa marem, aut fœminam, cuiusuis ætatis, condicionisue, etiam si matres, aut sorores sint, introduxerit; tribus mensibus in carcerem concludatur; eiq. singulis sextis ferijs ieiunanti, nihil pręter panem et aquã ad cibum et potum adhibeatur, atque ad annum uelum adimatur. Eandem pœnam subeant, quæ rotæ, et ianuæ præpositæ fuerint, præfectæ etiam, et quæuis aliæ, quarum consensu id commissum sit.

Quicumque uero clericus, siue sæcularis, siue regularis, cuiuscumque ordinis, aut laicus cuiuscumque status, dignitatis, gradus, condicionis, ipsarum monialium septa interdiu, uel noctu introire ausus fuerit; præter excommunicationis pœnam,
c.eod. *quam ex concilij Tridentini decreto ipso iure subit; alijs etiam grauißimis pœnis, habita personæ, criminisq. ratione, punia*

tur. Et, si ecclesiasticus sit, aut beneficia obtineat, suorum etiã ordinũ munere ex Ordinarij uoluntate prohibeatur; suisq. omnibus beneficijs priuetur. quo decreto excipimus eos, quibus ob necessariam monasterio eorum operam et industriam Superior septa ingrediendi facultatem, quotannis renouandam, scripto permiserit. Is autem meminerit sibi a Tridentino concilio ius ademptum esse eiusmodi facultates concedendi, nisi in casibus necessarijs; ideoq. caueat, ne, quæ intus officia moniales obire possunt, ad ea præstanda externi in septa monasterij introducantur. atque ut in hac necessitate digno scenda una eademq. ratio ubiq. seruetur, et ille facile concedendi usus coerceatur; Episcopus adhibitis in consilium omnibus monasteriorum Superioribus, etiam regularibus, statuat, ac præscribat, quæ opera in monasterijs necessarium externorum ingressum requirant. Quam uero rationẽ in hac re præscripserit; ea ab omnibus etiam Regularibus, inuiolate seruetur. c.eod.

Intra septa monasterij mares et fœminæ cuiusuis generis, etiam si ipsis monialibus inseruiant, uel sint ætate confecti, nulla de causa pernoctare poßint, propo-

ſita pœna excommunicationis latæ ſententiæ, quam et is, qui pernoctarit, et præfecta, quæ id permiſerit, ſubeat; quibus addantur aliæ pœnæ Superioris arbitratu.

Neue intus in eiſdẽ ſeptis boues, equos, et iumenta cuiusuis generis alant.

Si contra fiet, præfecta tres menſes ab officij ſui munere amoueatur.

Moniales cum nemine externo omnino colloquantur; niſi is licentiam ſcriptam, et obſignatam a Superiore monaſterij, aut ab eo, quem is ſuo nomine ſubſtituerit, atque in cancellaria Epiſcopali gratis deſcriptam attulerit. Quæ contra id fecerit, priuetur trium menſium facultate loquendi cum externis omnibus cuiuſuis ſexus, etiam propinquis; cogaturq. ſingulis ſextis ferijs eius temporis, diſciplinæ nomine, flagella ſibi publice adhibere, et orare eo pſalmo, Miſerere mei Deus.

Licentiæ autem, ſcripto permiſſæ, accipiantur ab ijs, quę rotæ ſint præpoſitæ; priuſq. ad præfectam deferantur, quam illæ accerſantur, quæ ſcripto nominatæ ſint. Præfecta ubi ſcriptum legerit, manumq. et ſignum eius agnouerit, cuius officium ſit facultatem colloquendi concedere, benedictio-

nedictione adhibita, permittat ijs, quæ scripto nominentur, ut cum illis tantummodo loquantur, qui nominatim descripti sint; idq. ad communem collocutionis fenestellam, non ad ianuam, neque in ecclesia, aut alibi, præsentibus semper monialibus arbitris, ei muneri præfectis. Quæ uero ad colloquendum accesserint, breui finem loquendi faciant; caueantq. ne tempus, quo nihil est pretiosius, inani, aut inutili sermone consumant.

Non est ferendum, ut moniales, præsertim sacris diebus, aberrantes ab oratione, ceterisq. pijs exercitationibus, sermonibus minime necessarijs tēpus consumant: idcirco, quibus diebus sumitur sacrosancta Eucharistia, et quoties dies festi ex præcepto Ecclesiæ celebrantur, tempore etiam Aduentus et Quadragesimæ, in uigilijs præterea de præcepto, omni denique tempore, cum diuina fiunt officia, moniales cum externo nemine omnino colloqui poßint, nisi neceßitas ita postulet.

Moniales uero, tam quæ audiendis sermonibus præpositæ sunt, quam illæ, quæ loquentur, ne monasterium absurdis et inanibus rumoribus compleatur, cum

nemine omnino communicent, quæ ab externis acceperint, nisi cum præfecta, si eis expedire uidebitur, ut aliqua ad eam referantur.

Vigilent præfectæ, et quæ sermonibus audiendis præpositæ sunt, ne quisquam ad colloquendum cum monialibus accedat, simulato eius nomine, qui scripta licentia nominatur. Quod si id a quoquam commissum fuerit, is ab Episcopo; quæ uero cum eo collocuta fuerit, et quæ scientes permiserint, a suo Superiore, harum constitutionum præscripto, graui pœna eorum arbitratu afficiantur.

Quicumque uero clericus siue sæcularis, siue regularis, cuiuscumque ordinis, aut laicus cuiuscumque status, dignitatis, gradus et condicionis ad monialium monasteria accesserit, et cum earum aliqua, non impetrata, ut præscriptum est, colloquendi facultate, sermonem habuerit, grauiter puniatur.

Hoc autem edicto neque patres, neque fratres teneri uolumus, quibus non impetrata illa colloquendi facultate, sed seruatis ceteris regulis, hac ipsa de re latis, cũ filiabus et sororibus tantum colloqui, non tamen septa umquam ingredi, licebit.

Nemini omnino neque sacro, neque profano, neque mari, neque fœminæ liceat adire monasteria monialium docendi causa cantum, quem figuratum uocant.

In ijs tamen monasterijs, in quibus non in exteriori ecclesia a sæcularibus, sed intus a monialibus organo sonatur, permittere poterit Superior alicui uiro, moribus et ætate ab Episcopo probato, ut foris ad fenestellam collocutionis monialem organistam tantum sonandi artem edoceat si in eo studij genere plus proficere necesse habeat.

Hæc autem intus, ad ipsam fenestellam discens, commorabitur; cui semper adsistent duæ ex ijs, quæ audiendis sermonibus præpositæ sunt.

Quæ contra fecerit, siue præfecta, siue alia; uelo priuetur; alijsq. præterea pœnis afficiatur, arbitratu Superioris.

Organum autem in posterum ne constituatur; nisi locus, in quo apte locetur, Superioris iudicio ante probetur.

Prohibentur etiam moniales ipsæ intus, aut per alios foris sonare musicis instrumentis, præter organa, et harpichordiũ, quo ars organo sonandi discitur.

Ne liceat monialibus depositi, aut cu

stodiæ causa, in monasterio habere pecuniam, gemmas, uestes, aut eius generis res ullas cuiusuis personæ, nec uasa quidem florum, aut fruticum.

Quod si quæ in præsenti habeant, ut omnis incōmodi causa tollatur, ad tres menses, quibus debent, ea restituant.

Contumacibus, aut negligentibus pæna sit, præfectis, officij; ceteris, ueli spoliatio.

Moniales, ne animi quidem relaxandi causa, sæcularium uirili, aut muliebri uestitu utantur; cum dedeceat Dei famulas, uestes, ab earum professione alienas, induere. uerum, decoro semper seruato omnium et temporum, et actionum, permittente præfecta, honeste, et, quemadmodum sacras Deo uirgines decet, animum remittere licebit.

Moniales etiam ne offulas, aut cetera huiusmodi conficiant donandi gratia, prohibemus propter temporis iacturam, et sumptum, qui in eas impeditur. Quæ contra decretum, aliud cōmiserit, uel permiserit, Superioris arbitratu puniatur; maxime uero in præfectā animaduertatur.

Nulli moniali fas sit ad quemquam secreto litteras scribere, præter Superio-

rem et Episcopum, si de aliqua graui re esset admonendus.

Neque ad se missas litteras aperire, et legere, nisi præfecta prius eas coram uicaria legerit; aut se præsente legi iusserit. Quæ cõtra hanc legem aut scripserit, aut acceperit litteras; per duos menses e sua cella pedem non efferat; et singulis sextis ferijs, ita ieiunare cogatur, ut tantum pane et aqua uescatur. Ac si eæ litteræ suspicionem aliquam criminis haberent, ea, ad quam scriptæ fuerunt, præter prædictam pœnam, sex menses et facultate loquendi ad fenestellam monialium collocutionis, et uelo priuetur.

Verum ne præfecta falli possit, fictis ei litteris ostensis, quæ aliæ sint ab acceptis et ab illis, per quas responsum est; quæ rotæ præpositæ fuerint, omnes accipient litteras, quæ ad monasterium peruenerint; easq. statim ad præfectam afferent; a qua etiam litteras, a monialibus scriptas, accipient clausas, et obsignatas coram eadem ipsa; quas deinceps nuncijs externis tradent.

DE CONVERSIS.

Conuersis, minimum quadraginta

annos natis, et Superiori probatis, facultas sit exeundi e septis monasterij, propter negotia monasterio necessaria; permittente tamen præfecta, quotiescumque exeundum fuerit.

Cui etiam liberum sit, eas, si ita uidebitur, intra septa semper retinere. quod ut faciat, si modo poßit, eam uehementer cohortamur.

Ad funera autem ne prodeant, nisi quæ ordinis sint mendicantium.

Exeuntes uero binæ prodeant; neque longius discedat altera ab altera, quam ut se inuicem aspicere, et audire poßit.

Quibus si ex urbe egredi contigerit, semper in eodem lecto somnum capiant.

Caueantq. ne in cuiusquam famosæ personæ domum introeant, etiam si illa de monasterio benemerita fuerit.

Neue in domicilijs, ubi aliæ honestæ mulieres non habitent, pernoctent.

Neue litteras, aut mandata clam perferant.

Aut quidquam inane monialibus renuncient, quod foris uiderint, aut audierint.

Delinquentibus pœna sit, carcer, aut

etiam grauior arbitratu Superioris.

DE PVELLIS SAECVLARIBVS, *quæ in Monasterijs educantur.*

PVellæ sæculares cuiusuis generis, condicionis et ætatis, quæ nunc in clausura monasterij, educationis, aliaue causa commorantur, post annum e monasterio exire cogantur; nisi omnibus ijs præditæ, quæ ad suscipiendam religionem, monasterij institutis, Tridentini concilij, et harum constitutionum decretis requiruntur, monachalem uestem sumere uoluerint. Episcopis tamen facultas permittitur probabili de causa prorogandi tempus suo arbitratu, consentiente Superiore regulari in ijs monasterijs, quæ ei subiecta fuerint.

In posterum puellæ, educationis causa, in monasteria ne recipiantur sine licentia, scripto permissa ab Episcopo, ac Superiore regulari, si ei subiectum fuerit monasterium, cui etiam prius accesserit scriptus Metropolitani consensus.

Hæc autem licentia non concedatur puellis, quæ habeant, a quibus regi, et educari commode possint; aut ijs, quæ de-

cimum annum non compleuerint, aut ma ioribus quindecim annis.

Quæ semel exeunt e monasterio, amplius aut in illud, aut in ullum præterea aliud admitti non poßint; nisi cum moniales fieri uoluerint.

Huiusmodi autem puellæ nigri tantummodo, aut fusci, uel albi coloris uestes, nõ sericas, adhibeant. nullo præterea exquisito ornamẽti genere utantur; ne sint cincinnatæ; neue habeãt inaures, nec monilia, aut eius generis inanes delitias.

Cum propinquis, alijsue externis ne colloquantur; nisi eisdem seruatis, quæ supra de monialibus eo in genere decreta sũt.

Dormiant, cibum capiant, uersenturq. loco separato a monialibus, ijs exceptis, quæ ipsis regendis, et instituendis præpositæ sunt; cum nullaq. moniali consuetudinem habeant, præterquam in ecclesia, cum Mißa, aut diuina officia celebrantur. Puellarum alimenti et educationis causa quotannis monasterio non minus soluatur triginta aureis; cuius pecuniæ dimidium in singulos sex menses represententur. quod si ea pecunia per ipsos sex menses non numerata fuerit; puellæ ad suos remittantur, quos magistratus mo-

nasterio omnino satisfacere cogant.

Quæcumque ex ijs puellis monialis fieri uoluerit, ad propinquos suos mittatur, aut ad eos, qui ipsius curam habent, apud quos saltem per mensem maneat, priusquam ab Episcopo, aut ab eius ministris examinetur. idque, ut facilius, ac melius eius libera uoluntas exquiri et explorari posit.

Puellas uero, domi suæ foris uiuentes, neque litteras, neque ullam omnino artem monialibus docere liceat, ne ad fenestellas quidem, aliaue collocutionis loca. quod si id monialium præfecta quouis modo permiserit; semestri administrandi officio priuetur.

DE CONCIONATORIBVS, *Confessoribus, Visitatoribus, et Cappellanis.*

QVi monasterijs præsunt, doctos, prudentes, ac pios concionatores adhibeant; qui bis saltem in singulos menses ad cancellos collocutionis monialium, uel ad fenestellas ecclesiæ, Dei uerbum prædicent; easq. erudiant in omnibus, quæ ad Dei cultum, et sempiternam salutem consequendam pertinent.

Concionatoribus autem ne liceat cum monialibus separatim colloqui; nisi eis a Superiore monasterij licentia permittatur.

Præficiantur etiam monialibus confessores et ætate prouecti, et prudentes, et Deum timentes; qui semel saltem in singulos menses audiant peccata monialium; eisq. sacrosanctam Eucharistiam administrent, quemadmodum sacrum Tridentinum concilium debere censuit.

Seß. 25. c. 10. de Reg.

Nemo Regularis peccata monialium poßit audire, nisi prius a generali Capitulo, aut sui ordinis Generali, aut, eo absente, ab ipsius Vicario generali probatus fuerit, cuius rei fidem fecerit Episcopo eius loci, ubi fuerit monasterium, aut eius Vicario.

Omnes monialium et sæculares, et regulares confeßores, confecto biennio, aut ad summum triennio, mutentur; nisi iusta aliqua, aut necessaria causa Episcopo, aut eius ordinis Generali, si Regularibus subiectum sit monasterium, postulare uideatur, ut illis tempus prorogetur.

Iidem monasterij septa ingredi non possint; nisi id eis a Superiore aliqua de causa concessum fuerit, excepta causa admi

nistrandi sacramenta ægrotis monialibus, cum graui et periculoso morbo laborant.

Quo tempore dum intra septa commorantur, eos duæ, aut tres moniales, quæ ætate cæteris præstent, comitentur. Eædemq. omnes prosequantur, quicumque septa monasterij introierint, etiam Superiores, ac uisitatores, facta prius significatione sonitu minoris campanæ monialibus se recipiendi. quam consuetudinem nisi præfecta seruarit, officio moueatur Superioris arbitrio.

Confeßores in monasteriorum locis, quos foresterias uocant, cibi capiendi causa ne morentur, nisi confeßionis tempore.

Neque tum etiam ibi noctu cubent, nisi cum alicui ex monialium numero mors instaret, ut præsto esse poßint administrandis sacramentis, et reliquis pietatis officijs; aut cum propinquum monasterio domicilium non habent, ut in multis monasterijs, quæ sunt in diœcesi.

Nemini autem confessori sæculari, aut regulari aßidue habitare liceat foris in foresterijs, et ædibus monialium; aut earum sumptibus ibi uiuere; nec, si in ijs

locis dormitur, quæ monasterium attingunt, fenestræ, aut rotæ sint; et, si sunt, statim muro obstruantur, ut nihil a monialibus, quod in eo loco agatur, aut dicatur, aspici, aut audiri possit.

Clatri, lamina, et linea tela fenestellulæ eius loci, ubi moniales confitentur, ita compactæ cohæreant, ut remoueri non possint; et inde tantum audiri, aspici autem nullo modo possint.

Qui uero cõfessores in ijs deliquerint, statim et officio priuẽtur; et facultas tũ adeũdi illud monasterium, tum diuina administrãdi, eis arbitrio Superioris adimatur.

Eandem pœnam subeant omnes Regulares, et alij cuiusuis generis clerici, qui cibum, aut somnum capient in locis collocutionum, ac foresterijs monialium; aut munera alicui moniali, quæ secundo, arctiorìue cognationis gradu coniuncta nõ sit, dederint, aut ab ea acceperint.

Superiores tamen, suo arbitratu, cum illis colloqui, et in foresterijs uesci, et cubare possint, quo tempore uisitant monasteria; si tamen ibi fratrum sui ordinis monasteria non habeant. Quæ si sunt, apud eos diuersari debent, neque graues esse monialibus.

Iidem pecuniam, munera, aut præmia a monialibus ne accipiant, quo illæ aperte intelligant in eiusmodi uisitatione tantummodo ab eis consuli Dei gloriæ, et monialium saluti.

Liceat uero ijs Superioribus, qui premuntur inopia, sumptu monialium uiuere, cum eas uisitant, aut adeunt alia de causa, quæ ad ipsarum utilitatem spectet.

Regularibus, qui fratres sint monialium, permissu Superiorum, quemadmodum supra dictum est, semel in singulos annos cum sororibus monialibus tantum colloqui liceat; idq. præsentibus ijs, quæ collocutioni præpositæ sunt. quod si illi aliquos secum adduxerint, ij cum monialibus omnino ne colloquantur, proposita ea pœna, quę superius colloquentibus sine licentia est constituta.

Socij confessorum Regularium sint ætate prouecta, et Superiori suo probati; neque cum ulla moniali colloqui poßint, nisi cum præfecta, et rotæ, aut foresteriæ prę posita, si quid opus sit confessoribus tum, cum peccata audiunt, eiusdem pœnæ periculo.

Præterea Superiores ex decreto sacri Tridentini concilij quotannis idoneū con Seß. ead. c 10.

fessorem extraordinarium monialibus sibi subiectis exhibeant. cui curent ut uniuersæ confiteantur; ut, quæ huiusmodi indigent medicina propter aliquem occultum animi morbum, neque ipsæ eam postulare, aut accipere ab usitato confessore umquam auderent, liberius mederi suis malis poßint, ac diaboli laqueos euadere, una cum reliquis confessori nouo sua peccata confitendo.

Sacerdotes, qui in monialium ecclesijs publicis rem diuinam facturi sunt, bene audiant; et bonis moribus sint; et ab eo etiam approbati, qui monasterio præsidet.

Ex quibus, qui a monialibus mercede conducuntur, non ab illis, sed a Superiore, aut eius iussu a confessore monialium deligantur.

Qui, nisi eis facultas scripto concessa sit, cum monialibus ne colloquantur; nisi cum ijs, quæ sacristiæ præsunt; quibuscum ad rotam ecclesiæ quam breuißime loquantur de his tantummodo rebus, quæ ad Missæ sacrificium sint necessariæ.

Ne magnifici, et sumptuosi apparatus fiant, cum dies festus ecclesiæ monialium celebratur, sed pij, ac modesti, et

qui religionem, non inanem aliquam specie, præseferant.

Quo non admittantur musici, figuratum cantum, aut quoduis musicum instrumentum adhibentes.

Præfecta monialium neminem ad monasterij famulatum, et procurationem admittat, cuius ætas et mores earum Superiori probati non sint.

Eiusdem etiam Superioris sit approbatio eorum, qui nunc monialibus inseruiunt. quo in numero medici, tonsores, furno, aut pistrino præpositi, ceteriq. omnes intelligantur, quibus in monialium septa introeundum sit.

Qui monasterij res procurant, quotannis suæ administrationis rationem reddant ijs, quos diximus; et ad duos menses bonis prædibus caueant cancellarijs Episcoporum, sed fideliter rationem reddituros suæ administrationis. quod si facere neglexerint, officio priuati censeantur.

In parochialibus ecclesijs, quæ monialium monasterijs annexæ sunt, perpetui uicarij, ex formula Tridentini concilij præscripta, ab Episcopis constituantur. Sess. 7.c.7

DE PROPRIA REGVLA, ET Constitutionibus his aßidue legendis.

QVia moniales, quæ professæ sunt, nō solum Dei, et sanctæ Ecclesiæ præcepta, quæ christianis omnibus præscripta sunt, sed etiam suæ regulæ, et ordinis leges et instituta seruare debent; operepretium erit, illis suæ uocationis, et professionis debitum officium in memoriam quam sæpißime reuocare.

Ideo in uirtute sanctæ obedientiæ præcipimus, ut in singulis monasterijs ab aliqua moniali, ceteris profeßis audientibus, quottidie legatur saltem caput unum constitutionum regulæ, aut ordinis, cui adstrictæ sunt. cuius lectionis initium fiat a primo, et ita procedatur ad extremum; ac deinceps ad primum caput redeatur; ut eodem ordine, ac progreßione seruata, numquam sacræ huius exercitationis usus intermittatur. Præterea has etiam constitutiones frequenter legi iubemus, ut crebra salutarium præceptorum commemoratione moniales in obeundo suo munere diligentiores euadant. Qua in re præfectam monemus, ut cete-

ras ad summam legum obseruationem non minus exemplo suo inuitet, quam au ctoritate compellat.

Denique præcipitur omnibus monialium confessoribus, ut illis uniuersis semel legant, et explicent omnia hæc decreta, quæ, in uulgarem sermonem conuersa, ad communem prouinciæ utilitatem primo quoque tempore curabimus edenda; eaque, ut omnino, quemadmodum debent, seruent, uehementer cohortentur.

Quæ moniales arctioribus constitutionum, regulæq. uinculis adstrictæ uiuunt; non is est animi nostri sensus, ut ab illis susceptæ uitæ institutis discedant, sed una cum ijs hæc quoque decreta ab illis seruari iubemus.

DE IVDAEIS.

VT, quantum possumus, Iudæis corrumpendi Christianorum mores, et eis bona per fraudem auferendi occasionem adimamus; ipsosq. ad uiam salutis traducere studentes, ex sacrorum etiam canonum decretis, edicimus.

Vt Iudæi semper, et quocumque iter faciant; uiri pileum, seu birretum crocei coloris; mulieres impositum reliquo capitis integumento, pannum eiusdem coloris ferant.

Ne christiani ad conuiuia, nuptias, uel dies festos, et synagogas Iudæorum accedant; aut cum eis ludant; uel quod detestabilius est, choreas cum Iudæis agant.

Ne Iudæis Christiani in famulatu esse poßint.

Ne Christiani, si in diem, uel horam, Iudæis operas suas locauerint, apud illos cibum capiant.

Ne Christianæ mulieres, Iudæorum nutrices in eorum domibus esse ullo pacto poßint. Nec uero extra eorum domos, nisi cum neceßitas, Ordinario probanda, postularit.

Ne Christiani Iudæos medendi causa ad se accersant.

Ne in coniungendis inter se matrimonijs eorum opera utantur.

Ne Christianæ mulieres Iudæas fuci, pigmentorum, aut ornandi se causa adhibeant.

Agros, prædia ecclesiastica Iudæis locari; uasa, uestes aliaue sacra, uel ad

usum ecclesiæ destinata, uendi, aut pignori dari ne liceat.

Ne in ædibus, quæ ecclesijs uicinæ sint, Iudæi habitent; et si qui in eis nunc habitant, intra certum tempus omnino migrare cogantur.

Ne Christiani cum Iudæis in diebus festis, emptionis, uenditionis, uel alio nomine contrahere audeant.

Ne tribus ante Pascha diebus Iudæi in publicum prodeant; neque quidquam palam, uel secreto in contemptionem Christianæ religionis facere audeant.

Ne dignitatem, uel publicum officium, quod ad Christianos pertinere aliquo modo posit, Iudæi obtineant.

Hæc, et reliqua, quæ de Christianorum cum Iudæis consuetudine sacris canonibus constituuntur, curent Episcopi, et Principes, ac Magistratus, pro suæ quisque auctoritatis munere, pœnis contra Christianos et Iudæos acrioribus constitutis, ut inuiolate seruentur.

Vehementer etiam a Principibus petimus, ut in singulis ciuitatibus certum locum constituant, ubi Iudæi separatim a Christianis habitatum conueniant. Et si quas proprias ædes Iudæi in ciuitate ha-

bent, intra sex menses eas uere, non autem simulato contractu, christianis uendi iubeant.

Illud præterea pro sua pietate Principes statuere debebunt, ut Iudæi in quibusuis contractibus, et negotijs, quæ cum Christianis habuerint, in libris suis conscribendis, litteris, et lingua uulgari nostra, non autem sermone, aut characteribus hebræis utantur. si secus fecerint, seuere puniantur, nullumq. inde ius eis esse poßit agendi, uel excipiendi.

Omni denique diligentia illos in eo eniti æquum erit, ut fraudulentam, et insidiosam Iudæorum cum Christianis contrahendi rationem, et eorum facultatibus inhiantem auaritiam comprimant, et coerceant.

Monemus uero Episcopos, ut ab hominibus pijs ac peritis linguæ hebraicæ, et rituum Iudæorum, uel, si huiusmodi non reperiantur, ab alijs doctis, ac bonis uiris curent fidem, ac doctrinam Christianam Iudæis prædicandam.

Ad eas conciones Iudæi omnes ius̃i conueniant, sed pueri, ac puellæ seorsum a parentibus, atque alijs maioribus natu,

concionatorem audiant; qui ipsos familiariter instituat, et interrogantibus benigne satisfaciat.

In quo signum aliquod conuersionis cognitum fuerit, is ab alijs separetur; et in domum aliquam catechumenorum, ad id paratam, deducatur; ubi diligentius omnia, quæ scire Christianum oportet, doceatur.

Catechumeni ne baptizentur, nisi prius diligenter instructi, et examinati fuerint, præsertim si grandiores sint.

Baptizati curæ alicuius probi uiri, saltem per annum committantur, qui uitam illorum ijs rationibus regat, ac moderetur, ut diebus festis Missam, conciones, ac Vesperas obeant.

Alijs diebus aliquo artificio, quo uictum quærere poßint, utantur.

Ne cum Iudæis ullam omnino consuetudinem habeant.

Neue cum Christianis, quorum uita flagitiosa sit.

Curet Episcopus, ut Iudæus, qui ad fidem se conuertit, omnia bona sua habeat; ac si filius familias sit, legitima, et quæcũque alia bonorum pars, ei iure debita, a patre, etiã uiuente, detur; uel, si mulier

fuerit, ei dos a marito restituatur; uel a patre constituatur, unde ali poßit, ex
Die *præscripto constitutionis Pauli Tertij*
21. *summi Pontificis, præsertim in ijs, quæ*
Mart. *ille statuit de ijs facultatibus, quæ ex*
1542 *usuris comparatæ sunt.*

DE POENIS,

ET ALIIS, QVAE GENERATIM *ad has constitutiones pertinent.*

QVibus pœnis, nostris in hac prouinciali synodo decretis, delicta coercemus, nihil de illis animaduersionibus derogamus, quas ueteres canones, et sacrum Tridentinum concilium in eadem peccata constituerant. quare negligentes, uel contumaces et illis, et his pœnis puniendos decernimus.

Quotiescumque delicti causa clerici mulctandi sunt; quæ ab illis exigenda erit pecunia, nullo modo ad Episcopum perueniat, in eiusue commoda quauis ratione conuertatur; sed idem Episcopus parte pecuniæ, quæ tertiam non superet, aßignata delatori, reliquam pijs operibus, aut locis, quibus ei uidebitur, omnino at

tribuat. Quam pecuniam, si qui piorum locorum, aut operum administratores intra mensem ab eo die, quo solui debet, numerandum, non exegerint, ea Seminario iam nunc adiudicata intelligatur. Notarius autem, qui attributionis instrumenta confecerit, triduo ea de re loca pia, quorum intererit, admoneat; alioqui eis sua pecunia satisfaciat.

Mulctas uero, quæ ob delicta ecclesiastica uel mixti fori, laicis, a iudicibus ecclesiasticis irrogabuntur, ad hunc modum diuidi uolumus.

Vt tertia parte pijs locis, aut operibus, eadem, qua supra diximus, condicione addicta, tertia ad fiscum Principum sæcularium pertineat, reliquum accusatori detur.

Quibus uero, tum clericis, tum laicis pecuniæ mulcta imponenda fuerit, si sint soluendo, ne eis pœnam remittant Episcopi; nisi graui de causa. quod iudicium eorum conscientiæ periculo sit; sin inopes sint, pecuniam aliqua alia salutari pœna commutent, quæ eius generis sit, ut peccatorum uulnera contrarijs remedijs curentur.

Quidquid consensus approbationis,

ſententia, uel alio huiuſmodi nomine, Epiſcopi ex facultate, in hac synodo eis permiſſa, conceſſerint, et ab ipſis, et ab eorum quibusuis miniſtris gratis omnino detur.

Quamcumque facultatem ex decretis in hac ſacra synodo editis habent Epiſcopi, eam ipſos per ſuos Vicarios exequi poſſe uolumus; niſi in ijs, quæ proprie ad ordinem Epiſcopalem pertineant; aut in quibus uicarij a ſacris canonibus, aut a concilio Tridentino, uel a nobis expreſſe excluſi ſunt.

Si in his decretis, ante alteram Mediolanenſis prouinciæ synodum, ulla difficultas orta fuerit; eius, et omnium, quæ ipſis decretis continentur, interpretationem et explicationem Metropolitano reſeruamus; ſalua ſemper ſedis Apoſtolicæ auctoritate.

Quidquid de ſacramentorum adminiſtratione, Miſſæ celebratione, diuinorumq. officiorum modo, et ratione in hac synodo decreuimus; id neque ad Mediolanenſem eccleſiam, quæ ſancti Ambroſij præſcripto et inſtituto proprios ritus, ac cæremonias habet, neque ad ceteras, quæcumque eodem iure, ac modo ex antiquiſſimo

tiquissimo tempore sacra facere consueuerunt, in ijs, quæ eius institutis, ritibus, et cæremonijs expresse aduersantur, pertinere nolumus. Ceteris uero Mediolanensis ecclesia, et quæ eiusdem ritibus utuntur, æque teneantur, atque aliæ, quæ in prouincia nostra sunt, ecclesiæ.

Episcopi, duobus adhibitis de Capitulo illius ecclesiæ, cuius res agitur, quorum alter suo, alter Capituli iudicio deligatur, statuta, constitutiones, priuilegia, et indulta ecclesiarum cathedralium, et collegiatarum recognoscentes, accurate uideant, an in illis quidquam sit, quod ab ipsis sacri concilij Tridentini decretis sit alienum, ad quorum præscriptum omnia, et ex constitutione Sanctiss. D. N. PII IIII. edita. *et ex eodem concilio corrigant, et emendent.* 7. cal. *Quod si Episcopo et canonicis aliqua de ijs acciderit dubitatio, ad Metropolitanum referant,* Febr. 1563 *qui a summo Romano Pontifice explicationem eorum postulet, quæ difficultatem habere uidebuntur.*

Vt nemini, eorum, quæ in hac sancta synodo decreta sunt, ignorantiam excusare liceat; edicimus, ut ex quo primum die edita, in ualuis Metropolitanæ eccle

siæ proposita fuerint, ad duos menses, omnes se et his decretis, et, si contrafecerint, pœnis, quæ eis continentur, teneri intelligant.

Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus præstari iubemus.

Iubebunt præterea singuli Episcopi, si eis expedire uidebitur, ea omnia, suæ quoque cathedralis ecclesiæ ualuis affigi; et proxima sua diœcesana synodo legi, ac recitari: quo studiosius eorum præcepta omnium animis inculcentur.

Singulæ etiam cathedrales, et collegiatæ, et parochiales ecclesiæ huius prouinciæ, has constitutiones, certo aliquo loco collocatas, perpetuo asseruent.

Episcopi singulis quattuor anni temporibus, si id opportunum censuerint, legi iubeant coram se, et canonicis ecclesiæ cathedralis, et collegiatarum omnia ea, quę de uita et honestate clericorum, deq. diuinorum officiorum celebratione in hac nostra prouinciali synodo statuta fuerunt; ut ea, crebro repetita, facilius in mores inducantur.

Maximas Deo gratias agere debemus,

quod quæ pro communi prouinciæ salute hoc tempore statuenda uidebantur, ad optatum exitum perducta sint; quodq. eiusdem beneficio Principes uniuersæ prouinciæ ij obtigerunt, a quibus omnem opem, auctoritatem, et auxilium in eis exequendis, quæ sancita sunt, iure optimo sperare, et expectare liceat. quod ut ex animo, ac summo studio præstent, pro nostri officij munere, eos uehementer hortamur, et per uiscera D. N. IESV CHRISTI *obsecramus.*

EX *præcepto sacri Tridentini concilij collegimus, et cognouimus abusus omnes, qui in indulgentias ex superstitione, ignorantia, irreuerentia, aut quauis causa in prouincia Mediolanensi irrepserunt, ut Metropolitanus de ijs, ex sententia synodi, ad summum Romanum Pontificem referat. cuius auctoritate, et prudentia constitutis ijs, quæ huic prouinciæ nostræ expedire uidebuntur, fideles salutarem indulgentiarum fructum pie et sancte percipiant.*

Actum est diligenter a nobis ex præscripto sacri Tridentini concilij, qua ratio iniri posset, ut aliquæ ecclesiæ cathedrales prouinciæ nostræ Mediolanensis,

quarum sunt tenues fructus, ita nouis prouentibus augerentur; ut et ad illarum necessitatem, et ad Episcopalem dignitatem satis essent. eam autem rationem nomine synodi Metropolitanus ad Sanctiss. D. N. referat; qui cognita rei necessitate, pro sua prudentia et pietate, et Episcopis, et ecclesijs consulere poterit.

Quia multa a summo Romano Pontifice et publicæ totius prouinciæ Mediolanensis, et priuatæ singularum ecclesiarũ utilitatis causa petenda sunt; decernimus, ut, quidquid ab eius Sanctitate cõmunibus nostris, et qui adsunt, prouincialium Episcoporum litteris postulabitur, id huius synodi nomine, et auctoritate ita factum intelligatur, perinde ac si in sessione publice postulatum esset.

Omnia et singula, quæ in hac sacra synodo decreta, actaq. sunt, qua debemus obedientia, ac reuerentia, auctoritati, ac iudicio sanctæ Romanæ Ecclesiæ, omnium ecclesiarum matris, et magistræ, semper emendanda, et corrigenda subijcimus.

LAVS DEO.

LITTERAE
S.mi D. N. PII, PAPAE V.
QVAE AD HAS CONSTI-
tutiones pertinent.

PIVS, PAPA V.

Dilecto filio nostro CAROLO, *tit. S. Praxedis Presbytero Cardinali, Borrhomæo nuncupato.*

DILECTE *Fili noster Salutem et Apostolicam benedictionem. Dudum a fe. re.* PIO PP. IIII. *prædecessore nostro emanarunt litteræ in forma Breuis tenoris subsequentis, a tergo uidelicet, Dilecto filio nostro* CAROLO *tit. Sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali, Borrhomæo uocato, in tota Italia nostro, et Apostolicæ Sedis de Latere Legato. Intus uero,* PIVS *Papa Quartus. Dilecte fili noster salutem et Apostolicam benedictionem. Iuxta nostri Pastoralis officij debitum, indefessa sollicitudine ad ea libenter intendimus, per quæ in singulis, præsertim monialium, monasterijs, regularis obseruantia, ac debita clausura non modo conseruatur, sed, si in eorum aliquibus forsan dila-*

psa, aut dissoluta reperiatur, adhibitis opportunis remedijs, diligenter resarcitur, atque restituitur, ita ut ipsarum monialium felici statui, ac directioni, prosperoq. et laudabili regimini salubriter prouideatur. Vt igitur ea, quæ a sacris canonibus, et nouissime a sacro concilio Tridentino sancita sunt, ac reformationem, et clausuram monasteriorum monialium huiusmodi respiciunt, in tuis ciuitate et diœcesi ac prouincia Mediolanensi debitæ executioni demandentur: Monialesq. ipsæ ad regulam, quam professæ sunt, præscriptam uitam instituant, et componant, ordinumq. suorum uota, ac præcepta fideliter obseruent: Tibi nostro secundum carnem nepoti, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex concessione, et dispensatione Apostolica præesse dignosceris, ac quamdiu eidem præfueris, quemq. ob eximiam, et singularium uirtutum prudētiam, probitatem, ac religionem, nuper nostrum, et Apostolicæ Sedis de latere Legatum, de Venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, in uniuersa Italia constituimus, et deputauimus, per Apostolica scripta committimus, et mandamus. ut per te ipsum, seu per te deputandos, prout tua tibi suaserit ratio, seu in proxima Synodo Prouinciali, uel diœcesana, per te

celebrandis, sicut tibi magis expedire uidebitur, ea omnia auctoritate nostra statuas, ordines, disponas, ac decernas, quæ ad custodiendam in quibusuis monialium monasterijs, etiam regularibus quibusuis subiectis, Ciuitatis, diœcesis, et Prouinciæ tuæ, huiusmodi debitam, et regularem normam, et clausuram bonumque, et salutare regimen in eis inducendum, constituendum, et conseruandum, et denique ad illarum congruam, et expedientem correctionem, et reformationem necessaria esse cognoueris, seu quomodolibet opportuna. Nos enim ultra facultates tibi nuper per alias nostras, etiam in forma Breuis litteras sub Data Romæ die iij. Februarij, proxime præteriti circa uisitationem, reformationem, et correctionem monasteriorum monialium tuarum ciuitatis, diœcesis, concessas, quas omnes et singulas ad quæcumque monasteria, quibusuis regularibus subiecta, ac ad quascumque ciuitates, terras, et loca totius tuæ Prouinciæ Mediolanensis harum serie extendimus, et ampliamus, extensasq. et ampliatas fore, et esse decernimus. Ita tamen quod quo ad monasteria monialium, etiam regularibus quibusuis subiecta, existentia in ciuitatibus, terris, et locis Suffraganeorum tuorum de eorum consilio, et consensu, prout tibi ui

debitur, facultates ipsas iuxta prædictarum et præsentium litterarum formam et tenorem, exercere, illisq. uti libere ualeas: Circumspectioni tuæ quæcumque monialium monasteria præfata, etiam quomodolibet exempta, ac Nobis, et Apostolicæ Sedi, seu Hospitali sancti Spiritus, seu sancti Ioannis Hierosolymitani, uel Basilicæ sancti Ioannis Lateranensis, aut sancti Petri de Vrbe, siue quibusuis alijs Hospitalibus, et Ecclesijs sæcularibus, uel regularibus dumtaxat subiecta totius tuæ Prouinciæ Mediolanensis, quæ reformatione indigere iudicauerit, eorumq. moniales, et personas tam in capite, quam in membris, auctoritate nostra uisitandi, reformãdi, corrigendi, et emẽdandi, ad debitamque et regularem obseruantiam, et clausuram iuxta canonicas sanctiones, et regularia suorum ordinum instituta, et alia, quæ tibi congruentiora uidebuntur, reducendi, reponendi, et restituendi, ipsasq. moniales, si tibi uisum fuerit, ad alia monasteria eorundem seu aliorum ordinum in totum, uel in partem transferendi, necnon monasteria ipsa, etiam quibusuis regularibus subiecta, diruendi, supprimendi, uel alijs uniendi, annectendi, incorporandi, seu ad alios usus, tibi bene uisos, mutandi: Et insuper quęcumque statuta, et ordinationes rectum,

et exemplarem monialium, et personarum huiusmodi uiuendi modum, ac normam, debitamq. clausuram concernentia, faciendi, et condendi, factaque, et condita, si melius et consultius esse censueris, alterandi, et mutandi, aliaq. de nouo condendi, et edendi, illaq. sic per te condita, et edita ab omnibus Abbatissis, Priorissis, monialibus, et personis eorundem monasteriorum per excõmunicationis aliasq. censuras, et pœnas Ecclesiasticas, ceteraq. opportuna iuris et facti remedia firmiter, et inuiolabiliter obseruari mandandi, et faciendi: Necnon pro faciliori statutorum, et obseruationum huiusmodi obseruatione, et executione dictarum monialium Superiores, et in eorum negligentiã locorum Episcopos in executores præmissorum statutorum et ordinationum constituendi, et deputandi: Contradictores quoslibet et rebelles, tibiq. super his parere recusantes, et renitentes censuris, et pœnis, ac remedijs præfatis, quacumque appellatione remota, compescendi, illaque, etiam iteratis uicibus, aggrauandi, et interdictum Ecclesiasticum apponendi, auxilium quoq. brachij sæcularis ad hoc, si opus fuerit, inuocandi, et generaliter omnia, et singula faciendi, gerendi, mandandi, et exequendi, quæ tibi ad Dei omnipotentis laudem, et gloriam, ac diuini

cultus augmentum, Religionisq. conseruationem, et animarum salutem expedire uidebuntur: Amplam, liberam, et omnimodã auctoritate Apostolica tenore præsentium facultatem, et potestatem concedimus, et impartimur. Districtius inhibentes monialibus, et personis præfatis, et quibusuis alijs cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, et condicionis fuerint, ne sub indignationis nostræ, et excõmunicationis latæ sententiæ eo ipso, si contra fecerint, incurrendis pœnis, te, uel a te deputatos, quominus huiusmodi uisitatio, reformatio, et clausura fiant, suumq. debitum, et optatum sortiantur effectum, impedire, retardare, aut perturbare audeant, uel præsumant. Ac etiam eisdẽ, quacumque Ecclesiastica, seu mundana præfulgeant dignitate, uel excellentia sub ante dictis pœnis, mandantes, ut tibi aut tuis deputatis huiusmodi in præmissis omnibus, et singulis efficaciter pareant, et assistant. Decernentes præterea, statuta, et ordinationes per te, seu a te deputatum pro tempore, facta huiusmodi, et edita eo ipso, quo facta fuerint, Apostolica auctoritate confirmata, et approbata esse censeri: Et ita per quoscumque Iudices, et Cõmissarios, quauis auctoritate fungentes, etiam dictæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, et eorum cuilibet

quauis aliter iudicandi, et interpretandi facultate, et auctoritate, iudicari, et definiri debere, ac irritum, et inane, quicquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit attemptari. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis, ac quibusuis monasteriorum et illorum ordinum, seu etiam Militiarum, a quibus illa dependent, etiam iuramento confirmatione Apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis, statutis, et consuetudinibus, stabilimentis, usibus, et naturis, priuilegijs quoque, indultis Apostolicis, etiam Mari magno, Bulla aurea, uel alias quomodolibet nuncupatis, necnon quibusuis exemptionibus, libertatibus, et immunitatibus illis, eorumq. monialibus, et personis, etiam ab immemorabili tempore citra, sub quibuscumque tenoribus, et formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarũ derogatorijs, alijsq. efficacioribus efficacissimis, et insolitis clausulis, irritantibusq. et alijs decretis, quomodolibet, etiam iteratis uicibus, concessis, approbatis, et innouatis. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumq. totis tenoribus specialis, specifica, expressa, et indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quauis alia

expreßio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de uerbo ad uerbum nihil penitus omisso, et forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro sufficienter expreßis, ac totaliter insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac uice damtaxat, ad effectum præsentium, specialiter et expresse derogamus, ac latißime derogatum esse uolumus, ceterisq. contrarijs quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris, Die ultima Augusti, 1 5 6 6. Pontificatus nostri anno sexto. Cæ. Glorierius.

Cum autem, sicut ex relatione tua, nobis ore tenus facta, accepimus, tam tua ordinaria auctoritate, quam facultatis tibi, ut præfertur, concessæ, ac dictarum litterarum uigore, in Prouinciali synodo Mediolanensi, per te proxime celebrata, nonnullæ constitutiones, et ordinationes, præsertim circa ingressum ipsarum monialium, earumq. clausuram, colloquia, et loca, ubi cum alijs loqui solitæ sunt, claues, et laminas ferreas, educationem puellarum sæcularium, ceteraq. ad bonum, honestum, ac laudabilem uiuendi modum, salubremq. directionem, prosperumq. gubernium pertinentia, per te, etiam de patrum ibidem congregatorum consilio,

et assensu factæ, sancitæ, atque editæ fuerint, et propterea tu cupias constitutiones, et ordinationes, ceteraq. præmissa, quo firmius obseruentur, nostra quoque auctoritate roborari. Nos cupientes ea, quæ ad religiosarum personarum, præsertim fœminei sexus, obseruantiam, rectamque, et probatam illarum uitam, normamq. tendere dignoscuntur, sine aliqua contradictione, debitæ executioni demandari; constitutiones, et ordinationes, omniaq. et singula, ut præfertur, gesta, facta, et ordinata, non tamen sacris canonibus, uel Tridentini concilij, super ijs editis decretis contraria, eorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expreßis habētes auctoritate Apostolica, tenore præsentiũ ex certa nostra scientia cõfirmamus, et approbamus, ac illis perpetuæ, et inuiolabilis firmitatis robur adijcimus; eaq. per nos cõfirmata et approbata fore, et esse et ab omnibus cuiuscumque gradus, et quibuscumque exemptionibus, et priuilegijs munitis, quos illa quomodolibet concernunt, et in posterum concernere poterunt, inuiolabiliter obseruari debere statuimus; Supplentes omnes, et singulos iuris, et facti defectus, si qui forsan interuenerint in eisdem; Necnon præsentes litteras, et in eis cõtenta quæcumque ex quauis causa de sur

reptionis, uel obreptionis, aut nullitatis uitio, seu intentionis nostræ defectu, nullatenus mutari, uel impugnari posse, sed suos plenarios, et integros effectus sortiri, et irrefragabiliter obseruanda esse. Sicq. per quoscumque quauis auctoritate, etiam Episcopali dignitate, fungentes, sublata eis, et eorum cuilibet quauis aliter interpretandi facultate, interpretari, ac definiri debere, ac quicquid secus super ijs a quoquam quauis auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit attentari, irritum et inane decernimus, et declaramus. Mandantes in uirtute sanctæ obedientiæ Abbatissis, ac Priorissis, et monialibus dictorum monasteriorum totius Prouinciæ huiusmodi, quomodocumque exemptis, et quibuslibet exemptionis, et immunitatis, priuilegijs munitis ac suffultis, et quibusuis regularibus quouismodo subiectis, ut cõstitutiones, et ordinationes, aliaq. præmissa, firmiter, et inuiolabiliter obseruent; nec illis quouis prætextu, aut quæsito colore contrauenire, aut se eis opponere quomodolibet audeant uel præsumant. ipsis autem Episcopis et Ordinarijs præcipimus, ut illa iuxta dictarum et præsentium litterarum tenorem, debitæ executioni realiter, et cum effectu demandari curent, et faciant. Non obstantibus constitutionibus et or-

dinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ idem Pius prædecessor in suis litteris uoluit non obstare, ceterisq. contrarijs quibuscumque: Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xij. Aprilis. 1566. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius.

PIVS PAPA V.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

AD Romanum maxime pertinet Pontificem, ut ea, quæ iuxta sacri concilij Tridentini decreta ad Dei Omnipotentis laudem, diuiniq. cultus augumentum recte, et salubriter facta, et ordinata esse dicuntur, quo firmius ab omnibus obseruentur, et illibata persistant, Apostolici muniminis presidio roboret, atque confirmet. Sane Dilectus filius noster, CAROLVS *tit. sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis, Borrhomæus uocatus, qui ecclesiæ Mediolanensi ex cõcessione, et dispensatione apostolica præesse dignoscitur, Nobis nuper exposuit, quod in Prouinciali synodo Mediolanensi proxime per eum celebrata, cuius celebrationi ipse præfuit, inhærendo decretis ipsius Tridentini concilij super constituendis, et propagan*

dis Seminarijs Clericorum suæ Prouinciæ Mediolanensis, nonnulla disposita, statuta, ordinata fuerunt, quorum quidem tenor sequitur, et est talis, uidelicet; Mandatum est a sacro Tridentino concilio Prouincialibus synodis, ut quamprimum in eam curam incumberent, ut Seminarium Clericorum, ubi cumque id fieri posset, cõstitueretur, omniq. ratione propagaretur; quamobrem etiam illis facultatem dedit moderandi, et augendi omnia, et singula, quæ pij, et sancti huius operis institutionem, et progressionem adiuuare possent. Itaque nos, Prouinciæ nostræ statu, et Ecclesiarum, ac Beneficiorum genere diligenter considerato, duximus ad hanc rationem cõfugiendum esse, ut detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus, decimam partem fructuum cuiuslibet mensæ Episcopalis, et Capituli, et quarumcumque dignitatum, personatuum, officiorum, præbendarum, portionum, Abbatiarum, et Prioratuum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatis, uel conditionis fuerint, etiã Hospitalium, quæ dantur in titulum, uel administrationem iuxta constitutionem concilij Viennensis, et beneficiorum quorumcumque, etiam regularium, etiam si iuris patronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diœcesis, uel alijs Eccle

sijs, Monasterijs, uel Hospitalibus, et alijs quibusuis locis pijs, etiam exemptis annexa et ex fabricis Ecclesiarum, et aliorum locorum, etiam ex quibuscumque alijs Ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen seminaria discentium, uel docentium, ad cõmunem Ecclesiæ bonum promouendum actu non habētur; hæc enim exempta esse uolumus, præterquam ratione redditnum, qui superflui essent ultra conuenientem ipsorum seminariorum sustentationem, seu corporum, uel confraternitatum, quæ in nonnullis locis scholæ appellantur, et omnium mouasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis, quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solui solent, et Milites cuiuscumque militiæ, aut ordinis pertinentibus, Fratribus sancti Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis, eamq. suprascriptorum fructuum decimam, sic detractam, Seminarijs in singulis prouinciæ nostræ diœcesibus erigendis, seu iam erectis, applicamus, et incorporamus. Possessores autem huiusmodi beneficiorum ad eandem fructuum decimam, non modo pro se, sed pro pensionibus, quas alijs forsan, ex dictis fructibus soluantur; retinen-

nendo tamen pro rata quidquid pro dictis pensionibus illis erit soluendum, omnino teneri uolumus, et mandamus, eiusdem Tridentini concilij auctoritate, quibusuis, quoad omnia, et singula supradicta priuilegijs, et exemptionibus, etiam si singularem derogationem requirerent; consuetudine etiam immemorabili, et quauis appellatione, et allegatione, quæ executionem non impediat, non obstantibus. Hanc autem fructuum decimam iuxta maiorem singulorum beneficiorum taxationem, quæ hactenus facta reperiatur, exigi iubemus, quod si aliqua beneficia non reperiantur taxata, Episcopi de consilio eorum, qui sacræ Tridentinæ synodi iussu ad id munus delecti fuerint, ea taxent. Quam decimam duobus terminis intra sequentem annum millesimum, quingentesimũ sexagesimum sextum, et deinceps singulis annis eodem modo solui uolumus. si quis huius anni taxationem a se impositam exigere cœpisset, eandem exactionem prosequatur; deinceps uero hanc exigendi rationem a nobis præscriptam seruabit. Præterea damus auctoritatẽ singulis Prouinciæ nostræ Episcopis, ut de eorum, qui huic muneri præfecti erunt, consilio, et Metropolitani scripto consensu, possint eam decimam augere, ac perducere usque ad decimam ueri annui redditus,

et imminuere,uel uniuerse,uel sigillatim, at que ijs etiam beneficijs, quę tenuiora fuerint,pręsertim curatis, totam omnino exactionem remittere. Decernimus item,ut Episcopi ex auctoritate eiusdem concilij Tridentini intra sex menses Ecclesiastica aliquot simplicia beneficia cuiuscumque qualitatis, et dignitatis fuerint,uel etiam pręstimonia, uel pręstimoniales portiones nuncupatas, etiam nondum uacantes huic collegio,seu seminario applicent,et incorporent, ea uidelicet,quę illis seminario magis opportuna,et idonea uidebuntur,sine tamen cultus diuini detrimento, et beneficia obtinentium pręiudicio. Quod si Episcopi illorum beneficiorũ fructus ad id pium opus non satis esse animaduerterint;dispiciant si quæ alia sint, quę seminario attribui poßint,deq. ijs Metropolitanum admoneant,qui,ut res ex sententia confici poßit,a Sanctiß. D. N. opem implorandam,et eius auctoritatem interponendã curabit. Hæc autem unio beneficiorum ex præscripta concilij Tridentini formula locũ habeat,etiam si beneficia sint reseruata, uel affecta,nec per resignationes ipsorum beneficiorum uniones,et applicationes suspendi, uel impediri poßint;sed omnino quacumque uacatione, etiam si in curia effectum suum sortiantur,et quacumque constitutione non

obstante, succedente uero casu, quo per uniones effectum suum sortientes, uel aliter seminarium ipsum, in totum, uel in partem dotatum reperiatur, tunc portio ex singuiis beneficijs, ut supra detracta, et incorporata, ab Episcopo prout res ipsa exegerit, in totum, uel pro parte ad ratam remittatur. Volentes autem præmissa prout in ipsa Prouinciali synodo recte, pie, atque prudenter gesta, constituta, et ordinata fuere, debitæ executioni demandari, omnia, et singula superius narrata ad sancti operis seminariorum huiusmodi cõmodum, et incrementum constituta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium ex certa nostra scientia confirmamus et approbamus; ac illis perpetuæ, et inuiolabilis nostræ firmitatis robur adijcimus, eaq. per nos confirmata, et approbata fore, et esse, et ab omnibus cuiuscumque gradus et quibuscumque exemptionibus, et priuilegijs munitis, etiam nullius diœcesis in cõcilij Tridentini generalitatem, quos illa quomodolibet concernunt, et in posterum concernere poterunt, inuiolabiliter obseruari debere statuimus, supplentes omnes et singulos iuris, et facti defectus, si qui forsan interuenerint in eisdem: Necnon præsentium litterarum et in eis contenta quæcumq. ex quauis causa de surreptiouis, uel obreptionis, aut nulli

tatis uitio, seu intentionis nostræ defectu, nullatenus notari, uel impugnari posse; sed suos plenarios, et integros effectus sortiri, et irrefragabiliter obseruanda esse. Sicq. per quoscumque quauis auctoritate, etiam Episcopali dignitate fungentes, sublata eis, et eorum cuilibet quauis aliter interpretandi facultate, interpretari, ac definiri debere; ac quidquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit attentari, irritum, et inane decernimus, et declaramus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis, ac Prouinciæ præfatæ illiusq. ciuitatum, et diœcesum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis statutis, et consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, et litteris Apostolicis illis, et quibusuis eorum personis, et locis Ecclesiasticis sub quibuscumque tenoribus, et formis, ac cum quibusuis etiam derogatariarũ derogatorijs, alijsq. efficacioribus, et insolitis clausulis, irritantibusq. et alijs decretis in genere uel in specie, ac alias quomodolibet concessis, ac etiam iteratis uicibus approbatis, et innouatis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorũ sufficienti derogatione, de illis eorumq. totis tenoribus specialis, specifica, expressa, et

indiuidua, non autem per clausulas genera les idē importantes mentio, seu quæuis alia expreßio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum tenores ac si de uerbo ad uerbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expreßis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac uice dumtaxat, specialiter, et expresse derogamus, ceterisq. contrarijs quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrū, sub annulo Piscatoris, die 19. Aprilis. 1566. Pontificatus nostri. Anno Primo.

Ce. Glorierius.

PIVS PAPA V.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

Romanum decet Pontificem, ijs, quę iuxta sanctorum Patrum decreta prouide gesta fuisse percepit, approbationis suæ firmitatem diligenter adhibere. Cum itaque sicut, dilectus filius noster, Carolus tit. sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis, Borrhomęus nūncupatus, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex conceßione, et dispensatione Apostolica præesse dignoscitur; Nobis nuper exposuit, præteritis mensibus, postquam sacrum concilium Tridentinū super personis ad Ca-

thedrales, et superiores ecclesias promouendis, certisq. tunc expressis earum qualitatibus, et sufficientia requirendis, sollicite tractans, ac prudenter considerans: Quod quoniam in graui, idoneoq. bonorum et doctorum uirorum testimonio, de requisitis promouendi qualitatibus huiusmodi sumendo, non uniformis ratio ubique ex rationum, populorum, ac morum uarietate, poterat adhiberi, mandauerat, ut in Prouinciali synodo per Metropolitanum habenda, quibusque locis, et Prouincijs praescriberetur propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis facienda forma, praefati Romani Pontificis, pro tempore existentis, arbitrio approbanda, quae magis eisdem locis utilis, et opportuna esse uideretur. Idcirco ipse CAROLVS *Cardinalis, et Archiepiscopus, sua Prouinciali synodo in Domino conuocata, et ipsi synodo Prouinciali, sic cōuocatae, eodem* CAROLO *Cardinale, et Archiepiscopo praesidente, dicto concilij Tridentini mandato, quo ad qualitates futuri Episcopi suae Prouinciae requirendas, ut par erat, obediens, praescripserit super hoc formulam tenoris subsequentis. Quoniam statuit sancta Tridentina synodus, ut in Prouinciali synodo forma examinis seu inquisitionis, aut instructionis natalium, uitae,*

ætatis, doctrinæ, atque aliarum omniũ qualitatum, quas sacri canones, et ipsa Tridentina synodus in promouendo ad Episcopatum postulant, præscribatur: Nos hanc formulam, Sanctiss. D. N. arbitrio comprobandam proponimus. Cum examen de aliquo ad Episcopatum prouinciæ nostræ promouendo, faciendum erit, Episcopus, in cuius diœcesi is maiorem eius anni partem uersatus fuerit, mandato a Sum. Pontifice accepto, ex quinque probatis et doctis, ac iuratis, omniq. exceptione maioribus testibus, de eius fide, uita, et moribus cognoscat in hunc modum. An sit bonæ existimationis. An hæresis nomine, aut schismatis suspectus sit. An hæreticorũ libros legerit, habeatuè. An cum hæreticis uersatus fuerit, aut eis aliquo modo fauerit. An statuto Ecclesiæ tempore confiteatur, et Eucharistiam sumat, ac Missæ intersit. An sacris ordinibus sit initiatus, et quampridem. An sit criminosus, uel uitio, aut infamia notatus. An cum aliquo inimicitias gerat capitales, et præsertim in loco Episcopatus. An filios habeat non legitimos, et cuius ætatis, et quot. An familiam suam prudenter, et catholicæ regat. An Bigamus. An excõmunicatus, aut suspensus. An Apostata. An ei publica pœnitentia

tentia

tentia imposita fuerit. An aliquando insa nierit, aut à dæmone uexatus fuerit. De natalibus uero, ætate, gradu, et corporis habitu, a duobus, uel tribus testibus fide dignis, uel ex instrumentis publicis hoc modo cognoscat. An legitimo matrimonio natus sit. An hæretici filius, neposue sit. An trigesimum annum confecerit. An in uniuersitate studiorum Magister, siue Doctor, aut licentiatus in sacra Theologia, uel iure Canonico merito sit promotus, aut publico alicuius Academiæ testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Et si regularis fuerit, an a Superioribus suæ religionis simile fidē habeat. An aliquo uitio, uel insigni deformitate corporis, et in qua parte laboret. An Comitiali morbo tētetur. De doctrina autē, sic periculū faciat. Adhibitis tribus Theologiæ, totidēq. iuris Pōtificij peritis, quos, si ibi nō fuerint, ex uicinioribus locis accersat, promouēdū undecūque euocatū interroget. Quid differat inter Sacramēta ueteris, et nouæ legis. Quot sint Ecclesię sacramenta, et quomodo singula nominentur. Quæ sit eorū materia, forma, minister. Quod officiū Presbyteri, Diaconi, et Subdiaconi, quodue minorū ordinū. Quę precepta diuina, quæue consilia Euāgelica. Duos itē locos ei proponet interpretandos, alterū ue

teris, alterum noui testamenti, a mane ad ue speram dato spatio ad cogitandũ. Quibus interpretatis, percunctantibus etiam aliquid de iure Pontificio, ita respondebit, ut, etiamsi Theologus sit, tamen se iuris Canonici in ijs, quæ ad Episcopi munus pertineant, non omnino rudem esse ostendat. His confectis, ex formula præscripta a Sanctiss. D. N. coram eodem Episcopo fidei professionem faciat. Quod si promouendus, in pluribus ciuitatibus, uel diœcesibus proximum triennium moratus fuerit, eius fidem, uitam, et mores illi etiam Episcopi, in quorum locis sex menses manserit, a Sum. Pontifice admoniti, uel ab eo, qui processum con fecerit, rogati, suo testimonio comprobent, idq; scriptum ad eundẽ mittant, a quo processus confectus sit. Is uero acta hæc omnia in publicũ instrumentum relata ad Sanctiss. Rom. Pontificem obsignata, quamprimum mittat. Idem Carolus Cardinalis, et Archiepiscopus Nobis humiliter supplicauit, ut præinsertam formulam iuxta eiusdem generalis concilij decretum, Apostolicæ approbationis robore stabilire, ac alias eius obseruationi prouidere dignaremur. Nos igitur formula prædicta, singulisq. illius capitibus, et articulis diligenter uisis, et perpensis, illa æqua, et saluberrima, ac di

gna, quæ sedis Apostolicæ auctoritate stabi liantur, esse censentes: huiusmodi supplica tionibus inclinati, formulam, ac omnia et singula in ea contenta prædicta, eadem auctoritate, tenore præsentium confirmamus, et approbamus, ac illa in quibuscũque processibus super persona ad regimen alicuius ex Metropolitañ. alijsque Cathedralibus Ecclesijs ipsius Prouinciæ Mediolanensis per cessionem, uel obitum, aut translationem, uel priuationem, seu alias quouis modo, etiam apud Sedem prædictam pro tempore uacantis assumenda, suisq. qualitatibus, et sufficientia, tam in eadem prouincia, quam extra eam, ubilibet, et a quibuscumque faciendis, inuiolabiliter obseruari uolumus, ac districte præcipiendo, mandamus. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis ceterisq. contrarijs quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xxiiij. Maij, M D LXVI. Pontificatus nostri Anno Primo.

Cæ. Glorierius.

PIVS PAPA V.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

INter omnes Apostolicæ seruitutis, no-

bis iniunctæ, sollicitudine, quæ mentem nostram inceßanter exercent, illa frequentior occurrit, ut ordinationes et statuta, quæ circa iamdudum labescentis, et pene conuulsæ disciplinæ Ecclesiasticæ restitutionem prudenter edita fuisse cognoscimus, ab omnibus ipsius Ecclesiæ ministris obedienter recipi, et indiferenter obseruari procuremus. cum itaque, sicut accepimus nuper in Prouinciali synodo Mediolanensi, Dilecto filio nostro, Carolo tit. sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali Borrhomæo nuncupato, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex conceßione et dispensatione Apostolica præesse dignoscitur, illi præsidente quamplura saluberrima statuta, et decreta, ad mores dilectorum filiorum Cleri sæcularis totius prouinciæ Mediolanensis reformandos pertinentia, et præsertim honestatem, decorum, reuerentiam, ornamenta Ecclesiarum, necnon locum, tempus, modum, aliasq. circumstantias in ecclesiarum sacramētorum administratione, Missarumq. celebratione obseruanda, ac sepulturas, funeralia, proceßiones, uerbi Dei conciones, seu prædicationes, repræsentationes, et picturarum decentias, uitæ honestatem, frugalitatem, morum correctionem, et moderationem, Archiuia et alia ad scripturarum, iurium, et aliorum bonorum Ecclesia-

ſticorum conſeruationem, necnō fructuum, redditūum, et prouentuū Eccleſiaſticorum diſpenſationem pertinentia non minus religioſe, quā ſapienter ordinata fuerint. Quæ cum non ſolum licita, et honeſta, ſed etiam Eccleſiæ Dei plurimum utilia et apprime laudabilia exiſtant, ab omnibus Dei miniſtris æqualiter expedit obſeruari. Hinc eſt, quod nos bonum ciuem utilitati, honeſtatiq. Reipublicæ nunquam refragari, ſed ſanctis patriæ legibus libenter obtemperare debere conſiderantes, ac totos ſtatutorum, et decretorum prædictorum documentorumq. deſuper confectorum et inde ſequutorum tenores, de quibus plenam, et diſtrictam informationem a præfato CAROLO *Cardinale oretenus nobis factam accepimus, præſentibus pro ſufficiēter expreſſis habentes, Motu proprio et ex certa ſcientia noſtra omnia et ſingula ſtatuta, ordinationes, et decreta in prouinciali synodo Mediolanenſi ſic, ut præfertur, edita et publicata, ac, pro ut illa concernunt, alia in dictis documentis contenta, in omnibus, et ſingulis Eccleſijs, Monaſterijs, Proratibus, Præpoſituris, Hoſpitalibus, et alijs pijs locis Eccleſiaſticis, ſæcularibus, uel etiam regularibus commendatis, etiam nobis, et Apoſtolicæ ſedi immediate ſubiectis, etiam nullius diœceſis, aut aliter*

quomodocumque exemptis in uniuersa prouincia prædicta cõstitutis, ac per quoscumque earundem Ecclesiarum et locorum Prælatos, Abbates, Priores, Præpositos, Rectores, Superiores, Ministros, Capitula, Canonicos, ac personas sæculares, aut illa ex concessione, uel dispensatione Apostolica in commendam aut administrationem obtinentes, etiam si dictæ Sedis Notarij, Acoluthi, Cappellani, ac Romanæ curiæ officiales, etiam officia sua actu exercentes, etiam familiares nostri, et continui commensales, etiam ueri et antiqui, aut alias in nostris, seu Venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, et prædictæ Sedis seruitijs et obsequijs insistentes, existant, quos omnes ratione beneficiorum quorumcumque personalem residentiam requirentium, in dicta prouincia per eos quomodolibet obtentorum, et obtinendorum, sub sententijs, censuris, et pœnis a concilio Tridentino alijsq. sacris canonibus contra non residentes latis et impositis, ad personalem residentiam districte per locorum Ordinarios, seu eorum in spiritualibus Vicarios generales dictæ prouinciæ cogi et cõpelli uolumus, nec eis constitutionem fe. re. Eugenij Papæ IIII. prædecessoris nostri in fauorem curialium dictæ Sedis edi-

tam aut quæcumque priuilegia et indultæ Apostolica etiã per nos ad id illis in genere uel in specie quomodolibet cõcessa desuper suffragari intelligimus, uel alias quomodolibet exemptos, ac nobis, et dictæ Sedi, ut præfertur, immediate subiectos, etiam si nullius diœcesis esse dicantur: dummodo tamen de prædicta prouincia existant, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, condicionis et praeminentiæ fuerint, in omnibus, et per omnia integre, ac sub sententijs, censuris, et pœnis, in eis forsitan contentis, recipi, et admitti, obseruari, præstari et debitæ executioni demandari, nec quempiam se ab eorum obseruatione, cuiusuis exemptionis, immunitatis, priuilegij, uel alio prætextu excusare debere auctoritate Apostolica tenore præsentium, perpetuo statuimus, et ordinamus: dictaq. prouincialia statuta, ordinationes, et decreta ad Ecclesias Monasteria, et alia loca, ac eorum Superiores, Capitula, et alias personas sæculares huiusmodi extendimus, et ampliamus: Vniuersis earundem Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum, Præposituraram, aliorumq. locorũ Prelatis, Superioribus, et Capitulis predictis in uirtute sanctę obedientię districte pręcipiendo, mandãtes quatenus eadem prouincialia statuta, ordinationes et decreta in

xta eorum formam et tenorem in suis Ecclesijs, Monasterijs et alijs locis publicent, et publicari, ac per horum Capitula, canonicos aliasq. personas seculares huiusmodi integre obseruari faciant, alioquin si super hoc per locorum Ordinarios moniti in premissorum executione et obseruatione cessauerint, illamue locorum Ordinarij distulerint, seu alias neglexerint, ipsum Metropolitanum uel generalem eius in spiritualibus Vicarium negligentiam seu dilationem dictorum Ordinariorum omnino supplere uolumus, committimus, et mandamus; necnon eosdem Superiores, Prelatos, ac Commendatarios, Capitula, canonicos, et personas seculares prædictas ad premissorum omnium obseruationem teneri et efficaciter obligatos esse, censurisq. et pœnis tam ecclesiastices, quam pecuniarijs prefati CAROLI Cardinalis, ac pro tempore existentis Archiepiscopi Mediolanensis, aut eius in spiritualibus Vicarij generalis arbitrio, moderandis, et applicandis, ad id compelli posse, Sicq. per quoscumque iudices et commissarios etiam sancte Romane Ecclesie Cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quauis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et diffiniri debere; ac quicquid super his secus a quoquam quauis

auctoritate scienter uel ignoranter attentari contigerit, irritum et inane decernimus. Non obstantibus exemptionibus et immunitatibus aliisq. premissis, necnon Eugenij Papę IIII. prędecessoris huiusmodi in fauorem curialium dictę sedis edita, alijsq. constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis, necnon ecclesiarum et locorum prędictorum iuramento, confirmatione Apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis, statutis, consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, et litteris apostolicis illis, eorumque Pręlatis, Capitulis, Superioribus, et personis alijsq. pręmissis sub quibuscumque tenoribus, et formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsq. efficacioribus et insolitis clausulis irritantibusq. et alijs decretis etiam iteratis uicibus, etiam per nos quomodolibet concessis, approbatis et innouatis. Quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumq. totis tenoribus specialis, specifica, expressa et indiuidua, ac de uerbo ad uerbum, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu queuis alia expreßio habēda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de uerbo ad uerbum, nihil penitus omisso, et forma in illas tradita obseruata, inserti fo-

rent, presentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac uice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisq. contrarijs quibuscumque. Dat. Romę apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die vi. Iunij. M. D. LXVI. Pontificatus nostri Anno Primo.

Cæ. Glorierius.

PIVS PAPA V.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

INter omnes Apostolicæ seruitutis, nobis iniunctæ, sollicitudines, quæ mentem nostram incessanter exercent, illa frequentior occurrit, ut ordinationes, et statuta, quæ tam in generalibus, quam Prouinciali bus synodis, circa iamdudum labascentis, et pene conuulsæ disciplinæ Ecclesiasticæ restitutionem prudenter edita fuisse cognoscimus, ab omnibus ipsius Ecclesiæ ministris obedienter recipi, et indifferenter obseruari procuremus. Cum itaque, sicut accepimus, nuper in Prouinciali synodo Mediolanensi, Dilecto filio nostro, CAROLO *tit. sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali Borrhomæo nũcupato, qui etiam Ecclesiæ Mediolanensi ex concessione et dispensatione Apostolica præesse dignosci-*

tur, illi præsidente, quam plurima saluberrima statuta, et decreta ad honestatem, decorum, reuerentiam, ornamenta ecclesiarum, necnon locum, tempus, modum, aliasq. circunstantias in ecclesiasticorum sacramentorum administratione, missarumq. celebratione, obseruanda, ac sepulturas, funeralia, processiones, uerbi Dei conciones, seu prædicationes, representationes, et picturarum decentias, archiuia, et alia ad scripturarum, iurium, et aliorum bonorum ecclesiasticorum conseruationem pertinentia; non minus religiose, quam sapienter ordinata fuerint; quæ cum non solum licita et honesta, sed etiam ecclesiæ Dei plurimum utilia, et apprime laudabilia existant, ab omnibus Dei Ministris, tam regularibus, quam secularibus, æqualiter expedit obseruari. Hinc est, quod nos totos statutorum, et decretorum prædictorum, documentorumque desuper confectorum, et inde secutorum tenores, de quibus plenam, et distinctam informationẽ, a præfato CAROLO *Cardinali oretenus nobis factam, accepimus, præsentibus pro sufficienter expressis habentes; ac omnia et singula statuta, ordinationes, et decreta supradicta in Prouinciali synodo Mediolanensi sic, ut præfertur, edita et publicata, ac prout illa concer*

nunt, prædicta in dictis documentis contenta, in Mediolanensis ciuitatis, diœcesis, et totius Prouinciæ omnibus et singulis regularium personarum utriusq. sexus ecclesijs, Monasterijs, Domibus quorūcumque, etiam Cistercieñ. et Humiliatorum ordinum, et alijs regularibus locis, etiam nobis et apostolicæ sedi immediate subiectis, etiã nullius diœcesis, in uniuersa Prouincia prædicta constitutis, ac per quoscumque ecclesiarum, Monasteriorum, Domorum, et aliorum regularium locorum huiusmodi Superiores, etiam generales, ac illorum utriusque sexus personas districte obseruari uolentes: Motu proprio et ex certa scientia, eidem Carolo *Cardinali per præsentes committimus et mandamus, quatenus omnes et singulos dictarum ecclesiarum, Monasteriorum, Domorum, et regularium locorum Superiores, etiã generales, et personas regulares, etiam exemptas, utriusque sexus, ut infra sex menses post præsentium publicationem, omnibus et singulis statutis, ordinationibus, et decretis prædictis realiter et cum effectu parere debeant, auctoritate nostra, moneat, et requirat: Et si ipsi sic moniti, ut præfertur, parere in omnibus, uel in aliquibus distulerint, uel neglexerint, dictus* Carolus *Cardina-*

lis, post lapsum dictorum sex mensium, nobis quamprimum significare et referri curet, ut opportunum desuper remedium, prout nostro incumbit officio, in his quanto citius adhibere ualeamus. Non obstantibus examptionibus et immanitatibus, alijsque præmißis, et apostolicis constitutionibus, et ordinationibus, necnon ecclesiarum, locorũ Monasteriorum, Domorum, eorumdemque Superiorum, et ordinum prædictorum, etiã iuramento, confirmatione apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, et litteris apostolicis illis, eorumque ordinibus, Prælatis, Superioribus etiam generalibus, conuentibus, et personis, alijsq. pręmißis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsq. efficacioribus, et insolitis clausulis, irritantibusque et alijs decretis, etiam iteratis uicibus, etiam per nos quomodolibet conceßis, approbatis, et innouatis. Quibus omnibus etiam si pro sufficienti eorum derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, et indiuidua, non autem per clausulas generalis, idem importantes, mentio, seu quæuis alia expreßio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda

foret, tenores huiusmodi, ac si de uerbo ad uerbum, nihil pœnitus omisso, et forma in illis tradita, obseruata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expreßis, et insertis habentes, illis alias in suo robore permã suris, hac uice dumtaxat specialiter, et expresse derogamus; ceterisq. contrarijs quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctũ Petrum sub annulo Piscatoris, Die xxvij. Iunij. M. D. LXVI. Pontificatus nostri Anno Primo.

Cæ. Glorierius.

NOS CAROLVS BORRHOMAEVS *miseratione diuina, S. R. E. tit. sanctæ Praxedis, Presbyter Cardinalis, Archiepiscopus Mediolanensis, ex mandato, quod a Sanctiß. D. N.* PIO *Papa V. suis his supra proximis litteris, die xxvij. Iunij datis, habuimus, Apostolica eius auctoritate, omnes et singulos Monasteriorum, et regularium, quæ Mediolani, et in nostra diœcesi, ac prouincia sunt, locorum Superiores, etiam Generales, et personas regulares, etiam exemptas, utriusque sexus, requirimus, ac semel, iterum, tertio, trinaq. hac monitione præmissa, monemus, ut quæcumque constitutiones, et decreta, hac Prouinciali synodo a nobis confecta,*

illis litteris expressa continentur, ijs ad sex menses, postquam in lucẽ edita sunt, re ipsa omnino obtemperẽt. quod si qui ex ijs facere neglexerint, uel distulerint; eos omnes et singulos monitos esse uolumus, confecto illo sex mensium spatio, nos, quemadmodum mandatum est, id Sanctiss. D. N. quam primum significandum, ac referendum curaturos, ut eius Sanctitas pro summo suo pastorali officio, et ea singulari, qua tenetur, restituẽdæ iamdudũ labascentis ecclesiasticæ disciplinæ cura, ac sollicitudine, opportunum huic rei remedium, ea, qua solet uigilantia, adhibeat. Datum ex nostris Archiepiscopalibus ædibus, die vij. Septembris. M. D. LXVI.

Concordat cum originali.

In cuius rei fidem, et testimoniũ subscripsi Ego Christophorus Venegonus, curiæ Archiepiscopalis Mediolanensis notarius.

INDEX RERVM OMNIVM,

QVAE HOC CONSTITVTIONVM *Libro continentur.*

A

B

C

E

H

I

I

M

Parasiti

Q

S

V

FINIS.